

No. 56824*

—
**Poland
and
United States of America**

Agreement between the Government of the Republic of Poland and the Government of the United States of America on enhanced defense cooperation (with annexes). Warsaw, 15 August 2020

Entry into force: *13 November 2020 by notification, in accordance with article 37(1)*

Authentic texts: *English and Polish*

Registration with the Secretariat of the United Nations: *Poland, 22 July 2021*

*No UNTS volume number has yet been determined for this record. The Text(s) reproduced below, if attached, are the authentic texts of the agreement /action attachment as submitted for registration and publication to the Secretariat. For ease of reference they were sequentially paginated. Translations, if attached, are not final and are provided for information only.

—
**Pologne
et
États-Unis d'Amérique**

Accord entre le Gouvernement de la République de Pologne et le Gouvernement des États-Unis d'Amérique relatif au renforcement de la coopération en matière de défense (avec annexes). Varsovie, 15 août 2020

Entrée en vigueur : *13 novembre 2020 par notification, conformément au paragraphe 1 de l'article 37*

Textes authentiques : *anglais et polonais*

Enregistrement auprès du Secrétariat de l'Organisation des Nations Unies : *Pologne, 22 juillet 2021*

*Aucun numéro de volume n'a encore été attribué à ce dossier. Les textes disponibles qui sont reproduits ci-dessous sont les textes originaux de l'accord ou de l'action tels que soumis pour enregistrement. Par souci de clarté, leurs pages ont été numérotées. Les traductions qui accompagnent ces textes ne sont pas définitives et sont fournies uniquement à titre d'information.

[ENGLISH TEXT – TEXTE ANGLAIS]

**AGREEMENT
BETWEEN
THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF POLAND
AND
THE GOVERNMENT OF THE UNITED STATES OF AMERICA
ON ENHANCED DEFENSE COOPERATION**

TABLE OF CONTENTS

Preamble	
Article 1	Purpose and Scope
Article 2	Definitions
Article 3	Use of Agreed Facilities and Areas
Article 4	Property Ownership
Article 5	Support to U.S. Forces' Presence
Article 6	Prepositioned Materiel
Article 7	Uniforms
Article 8	Weapons
Article 9	Entry, Stay, and Departure of Personnel
Article 10	Professional Licenses
Article 11	Motor Vehicles
Article 12	Driving Licenses
Article 13	Movement of Aircraft, Vessels, and Vehicles
Article 14	Criminal Jurisdiction
Article 15	Determination of Criminal Jurisdiction in Official Duty Cases
Article 16	Detention, Control, and Access
Article 17	Discipline
Article 18	Claims
Article 19	Official Tax Exemptions
Article 20	Personal Tax Exemptions
Article 21	Importation and Exportation for Official Purposes
Article 22	Personal Importation and Exportation
Article 23	Customs Procedures
Article 24	Military Service Support Activities
Article 25	Financial Institutions
Article 26	Military Postal Services
Article 27	Telecommunications
Article 28	Logistics Support and Utilities
Article 29	Currency
Article 30	Security
Article 31	Environment and Safety
Article 32	Healthcare
Article 33	Contracting Procedures
Article 34	Status of Contractors
Article 35	Labor
Article 36	Implementation and Dispute Settlement
Article 37	Final Provisions
Annex A	Agreed Facilities and Areas
Annex B	Support to U.S. Forces' Presence
Appendix 1 to Annex B	List of Polish-Provided Infrastructure Projects

Preamble

The Government of the Republic of Poland and the Government of the United States of America (the “United States”), hereinafter referred to collectively as “the Parties” and individually as a “Party”;

Acknowledging that current and emerging security challenges have regional and global implications and affect the vital interests of the Parties;

Considering that strengthening of mutual cooperation in the area of defense will greatly enhance the existing relations between the Republic of Poland and the United States and their respective security commitments;

Being determined to develop their individual and collective capacity to resist armed attacks and deter, counter, and defend against any aggressor, having particular regard to the Charter of the United Nations, done at San Francisco on June 26, 1945, and the North Atlantic Treaty, done at Washington on April 4, 1949, and the preservation of international peace and security;

Considering that, by arrangement between the Republic of Poland and the United States, U.S. forces, dependents, and U.S contractors may be present in the territory of the Republic of Poland;

Bearing in mind that the presence of U.S. forces, dependents, and U.S. contractors in the territory of the Republic of Poland under this Agreement is with the consent of the Republic of Poland and with full respect for laws of the Republic of Poland;

Acknowledging the Declaration Safeguarding Freedom, Building Prosperity Through Poland - United States Strategic Partnership, adopted on September 18, 2018, in Washington, D.C., the Joint Declaration on Defense Cooperation Regarding United States Force Posture in the Republic of Poland, signed June 12, 2019, and the Joint Declaration on Advancing Defense Cooperation, signed September 23, 2019;

Desiring to share the responsibility for supporting those U.S. forces that may be present in the territory of the Republic of Poland in an equitable and sustainable manner;

Recognizing the applicability of the Agreement between the Parties to the North Atlantic Treaty Regarding the Status of their Forces, done at London June 19, 1951, hereinafter, “the NATO SOFA,” and intending to supplement the provisions thereof;

Recognizing the Acquisition and Cross Servicing Agreement Between the Minister of National Defence of the Republic of Poland and the Department of Defense of the United States of America, signed at Warsaw November 28, 2012 and at Stuttgart December 3, 2012, (the “ACSA”); and

Referring to the provisions of the Agreement between the Government of the Republic of Poland and the Government of the United States of America Concerning Security Measures for the Protection of Classified Information in the Military Sphere, signed at Warsaw March 8, 2007;

Have agreed as follows:

Article 1
Purpose and Scope

1. This Agreement, in accordance with each Party's national laws, regulations, and applicable international obligations, is intended to promote:
  - a. The mutual prioritization of cooperation between the Parties in defense related matters, including bilaterally and in the framework of NATO in pursuit of the principles and objectives set forth in the Preamble of this Agreement;
  - b. Improving the Parties' ability to fulfill their commitments to the security and defense of each other;
  - c. Regular consultation on threats and challenges to international peace and security;
  - d. The exchange of information and experiences regarding strategic defense and security issues; and
  - e. An enhanced relationship on capability development, defense planning, military training, technology, equipment, and support matters.
2. This Agreement supplements the NATO SOFA and further defines the status of, and terms and conditions governing the presence of, U.S. forces, including members of the force and the civilian component, and dependents in the territory of the Republic of Poland. This Agreement, in specific situations indicated herein, also defines the status of, and terms and conditions governing the presence of, U.S. contractors and U.S. contractor employees in the territory of the Republic of Poland in connection with the provision of goods and services to U.S. forces.
3. The Parties' respective obligations under this Agreement and any implementing agreements or arrangements are without prejudice to each Party's sovereignty over its territory and their respective forces, and each Party's right of self-defense, consistent with international law.
4. For matters not covered by this Agreement, the relevant provisions of the NATO SOFA, if any, shall apply.

Article 2
Definitions

For the purpose of this Agreement, the expression:

a. "U.S. forces" shall mean the entity comprising the members of the force and civilian component, and all property, equipment, and materiel of the U.S. Armed Forces, including official U.S. information, present in the territory of the Republic of Poland.

b. "force" shall have the same meaning as in Article I, Paragraph 1(a), of the NATO SOFA.

c. "civilian component" shall mean persons referred to in Article I, Paragraph 1(b), of the NATO SOFA, and also shall include:

(i) U.S. nationals who are employed by the United States and who are serving with U.S. forces;

(ii) employees of non-Polish, non-commercial organizations who are nationals of or ordinarily resident in the territory of the United States and who are not ordinarily resident in the territory of the Republic of Poland, and who solely for the purpose of contributing to the welfare, morale, or education of U.S. forces, are accompanying those forces in the territory of the Republic of Poland; and

(iii) dependents employed by U.S. forces, including for the purposes of the military service activities contemplated in Articles 24, 25, and 26 of this Agreement, and by the non-commercial organizations referred to in this Paragraph.

For the purposes of Article 14 of this Agreement, "civilian component" shall not include citizens solely of the Republic of Poland or persons ordinarily resident in territory of the Republic of Poland. For the purposes of Article 18 of this Agreement, "civilian component" shall not include the persons referred to in Subparagraph (ii) above.

d. "dependent" shall mean a person referred to in Article I, Paragraph 1(c), of the NATO SOFA as well as a person who for legal, financial, or health reasons is dependent upon a member of the force or the civilian component, is supported by him/her, who resides with such member, and who is present in the territory of the Republic of Poland with the consent of U.S. forces.

e. "contractor" shall mean a natural person who is not a member of the force or the civilian component, a legal person, or other entity with legal capacity, who provides goods or services to U.S. forces on the basis of a contract or subcontract with or for U.S. forces.

f. "U.S. contractor" shall mean a natural person who is not a citizen of nor ordinarily resident in the territory of the Republic of Poland or a legal person who is not registered in the territory of the Republic of Poland, and is present in the territory of the Republic of Poland to provide goods and services to U.S. forces under a contract with or for U.S. forces.

g. "U.S. contractor employee" shall mean a natural person who is not a citizen of nor ordinarily resident in the territory of the Republic of Poland, who is in an employment relationship with a U.S. contractor and working in the territory of the Republic of Poland in connection with a contract or subcontract to provide goods or services to U.S. forces.

h. "local civilian employee" shall mean a person who is not a member of the force or the civilian component, authorized to stay in the territory of the Republic of Poland and to be employed in accordance with Article 35 of this Agreement.

i. "agreed facilities and areas" shall mean areas, facilities, buildings, or structures in the territory of the Republic of Poland, owned or managed by the Republic of Poland, and used by U.S. forces with the consent of the Republic of Poland. In accordance with Article 3 of this Agreement, and with full respect for the Polish command of the agreed facilities and areas and for portions designated by the Republic of Poland for its exclusive use, agreed facilities and areas are to be for joint use except for any portions thereof specifically designated by the Parties or their Executive Agents for the exclusive use of U.S. forces. Agreed facilities and areas are set forth in Annex A to this Agreement. The Parties or their Executive Agents may designate additional agreed facilities and areas in the future.

j. "classified information" shall mean information that is generated by or for the Ministry of National Defense of the Republic of Poland, or the Department of Defense of the United States of America (in the United States referred to as "Classified Military Information"), or that is under their jurisdiction or control, and that requires protection according to the internal laws and regulations of the Parties and the provisions of this Agreement. Classified information may be in oral, visual, electronic, or documentary form, or any other form including equipment or technology.

k. "Executive Agent" shall mean the Minister of National Defense for the Republic of Poland and the Department of Defense for the United States, or their respective designees.

Article 3
Use of Agreed Facilities and Areas

1. Recognizing the mutual benefit of the presence of U.S. forces in the territory of the Republic of Poland in the framework of common defense efforts, the Republic of Poland shall furnish, without rental or similar costs to U.S. forces, agreed facilities and areas, including agreed facilities and areas jointly used by U.S. forces and the Armed Forces of the Republic of Poland, in accordance with specific agreements concluded between the two Parties, and with due regard for operational and security concerns. Unless otherwise agreed, U.S. forces shall pay their proportionate share of all necessary operations and maintenance expenses associated with their use of agreed facilities and areas.

2. With full respect for the sovereignty and laws of the Republic of Poland, including its international legal obligations, and with consultation and consideration of the views of the Parties, U.S. forces, U.S. contractors, U.S. contractor employees, local civilian employees of U.S. forces, dependents, and vehicles, vessels, and aircraft operated by or for U.S. forces are authorized unimpeded access to and use of agreed facilities and areas for visits; training; exercises; maneuvers; transit; support and related activities; refueling of aircraft; bunkering of vessels; landing and recovery of aircraft; temporary maintenance of vehicles, vessels, and aircraft; accommodation of personnel; communications; staging and deploying of forces and materiel; pre-positioning of equipment, supplies, and materiel; security assistance and cooperation activities; joint and combined training activities; humanitarian and disaster relief activities; contingency operations; construction in support of mutually agreed activities; and such other purposes as the Parties or their Executive Agents may agree, including those undertaken in the framework of the North Atlantic Treaty. Training and exercises shall be coordinated and deconflicted, as necessary, between the Executive Agents.

3. The Republic of Poland authorizes U.S. forces to control entry to those agreed facilities and areas, or any portions thereof, that have been provided for exclusive use by U.S. forces. The Executive Agents shall coordinate regarding entry procedures for agreed facilities and areas jointly used by U.S. forces and the Armed Forces of the Republic of Poland, for purposes of safety and security.

4. When requested, in connection with exercises and other activities outside of agreed facilities and areas, the Polish Executive Agent shall, insofar as possible and with due regard to public safety, assist U.S. forces and U.S. contractors in attaining temporary access to and use of:

- (a) Land and facilities owned by the State Treasury (including roads, ports, railways, waterways, and airfields) that are not part of agreed facilities and areas;
- (b) Land and facilities owned by municipalities; and
- (c) Private land and facilities.

Such assistance shall be without cost to U.S. forces or U.S. contractors.

5. The Polish Executive Agent shall be responsible for obtaining all authorizations and permits required by the law of the Republic of Poland, to the maximum extent possible. The U.S. Executive Agent shall assist the Polish Executive Agent by expeditiously providing, upon request, releasable, relevant, existing information, documentation, and technical studies, as appropriate. There shall be no charge to the United States for such authorizations and permits.

6. U.S. forces and contractors may undertake construction activities on, and make alterations and improvements to, agreed facilities and areas in furtherance of the activities and purposes set forth in this Article. U.S. forces shall cooperate with the Polish Executive Agent on issues regarding such construction activities, alterations, and improvements based on the Parties' shared intent that the technical requirements and construction standards, including construction site safety standards, of any such projects undertaken by or on behalf of U.S. forces should be consistent with the requirements and standards of both Parties. Towards this end, the preceding provisions of this Paragraph shall be implemented in accordance with mutually determined procedures, which may be described in an implementing arrangement, as appropriate. U.S. forces may carry out such construction activities, alterations, and improvements with members of the force. The U.S. Executive Agent shall provide the Polish Executive Agent the necessary technical information regarding construction to effect such cooperation. The Parties recognize that Polish laws concerning zoning plans, construction, as well as to other activities enabling construction, do not apply to activities undertaken by, or on behalf of, U.S. forces.

7. The Parties shall cooperate on long-term planning regarding the use and development of the agreed facilities and areas as well as areas surrounding agreed facilities and areas to ensure the implementation of this Agreement over the long term.

8. At the time any facility or area or portion thereof is returned to the Republic of Poland by the United States, the United States shall turn over to the Polish Executive Agent existing documentation including "as built" drawings, operations and maintenance manuals, instructions, and any warranties that remain in force.

9. The United States may construct temporary or contingency facilities. The term "temporary or contingency facilities" refers to facilities that are not permanent in nature, and are intended to be used only for the time needed to accomplish the temporary limited purpose for which they were constructed. For the purposes of Article 4 of this Agreement, such facilities shall be treated as relocatable structures, and shall be removed by the United States after conclusion of the temporary need or contingency, unless the Executive Agents agree that it is beneficial to leave them in place for a further period. In appropriate cases, the United States may request an expedited coordination and consultation process. If an expedited process is requested, U.S. forces shall not proceed with the construction over objection by the Polish Executive Agent; however, should no formal objection be lodged by the Polish Executive Agent within fifteen (15) days of receipt from the U.S. Executive Agent of relevant and releasable documents in the possession of the United States, the construction may proceed as planned.

10. Where buildings or other construction are constructed or developed for exclusive use by U.S. forces, such construction or development, and operations and maintenance costs therefor, shall be the responsibility of the United States unless otherwise agreed.

11. Where buildings or other construction are constructed or developed for joint use, such construction or development, and operations and maintenance costs therefor, shall be shared by the Parties on the basis of proportionate use unless otherwise agreed.

Article 4
Property Ownership

1. All agreed facilities and areas including buildings, non-relocatable structures, and assemblies connected to the soil in agreed facilities and areas, including those used, altered, or improved by U.S. forces, remain the property of the Republic of Poland. All such structures constructed by U.S. forces become the property of the Republic of Poland, once constructed, and U.S. forces are authorized to modify such structures, and to use them until no longer needed by U.S. forces. U.S. forces shall notify the competent authorities of the Republic of Poland when an agreed facility or area, or any portion thereof, is no longer needed.
2. U.S. forces shall return as the sole and unencumbered property of the Republic of Poland any agreed facility or area, or any portion thereof, including buildings, non-relocatable structures, and assemblies constructed by U.S. forces once no longer needed by U.S. forces. The Parties or their Executive Agents shall consult regarding the terms of return of any agreed facility or area, including compensation for the residual value, if any, of improvements or construction.
3. U.S. forces and U.S. contractors shall retain title to all equipment, materiel, supplies, relocatable structures, other movable property, and fixtures they have installed, imported into, or acquired within the territory of the Republic of Poland in connection with this Agreement.
4. The Parties may consult regarding the possible transfer or purchase of equipment determined to be excess, as may be authorized by U.S. law and regulations.

Article 5
Support to U.S. Forces' Presence

The Parties, acknowledging the fact that the presence of U.S. forces in the territory of the Republic of Poland strengthens NATO's deterrence efforts, defense of the United States, and the commitment of the United States to the security and defense of the Republic of Poland, agree to the special measures regarding the enduring presence of U.S. forces in the territory of the Republic of Poland described in Annex B.

Article 6
Prepositioned Materiel

1. U.S. forces shall be authorized to transport, preposition, and store property, equipment, supplies, and materiel ("prepositioned materiel") at all agreed facilities and areas within the territory of the Republic of Poland, whether designated now or in the future. U.S. forces shall have exclusive control over prepositioned materiel present or stored in the territory of the Republic of Poland and shall have the unrestricted right to remove such items from the territory of the Republic of Poland. U.S. forces shall notify, in advance, the Polish Armed Forces regarding prepositioning activities, including the types, quantities, and delivery schedules of prepositioned materiel that U.S. forces intend to transport or store in the territory of the Republic of Poland, as well as regarding U.S. contractors who will make such deliveries.
2. The Executive Agents shall consult regarding prepositioning activities.

Article 7
Uniforms

During their stay in the territory of the Republic of Poland, members of the force should, as a rule, wear uniforms when performing their official duties.

Article 8
Weapons

1. Members of the force may possess and carry service arms in accordance with the law of the United States, if they are authorized to do so by their orders in performance of their official duties.
2. Members of the civilian component may possess and carry service arms in accordance with the law of the United States when performing their official duties in agreed facilities and areas. Subject to arrangements with the Polish Executive Agent, members of the civilian component may possess and carry service arms in accordance with the law of the United States when performing their official duties outside agreed facilities and areas.
3. With regard to the storage of arms and munitions on agreed facilities and areas, U.S. forces shall apply their own law and regulations. Arms and ammunition may be stored outside agreed facilities and areas in accordance with standard operating procedures.
4. The importation, exportation, possession, trade, and services related to private arms and ammunition in the territory of the Republic of Poland shall be regulated by the law of the Republic of Poland. For the purposes of this Article, the expression "services related to private arms and ammunition" means the conduct of economic activity to repair or produce substantial components of the weapons, modify weapons, or produce ammunition, as well as services that are provided for educational, sport, or leisure purposes, and that include, in particular, maintenance of shooting ranges, hunting, or training activities.

Article 9
Entry, Stay, and Departure of Personnel

1. The Republic of Poland waives its authority under Article III, Paragraph 2(b), of the NATO SOFA to require countersignature of movement orders.
2. Entry and stay of members of the force in the territory of the Republic of Poland shall be subject to the provisions of Article III, Paragraphs 1 and 2, of the NATO SOFA.
3. Members of the civilian component, dependents, U.S. contractors, and U.S. contractor employees staying in the territory of the Republic of Poland shall possess a valid U.S. Department of Defense identification card, certificate, or letter of authorization, issued by the relevant U.S. authorities, confirming their status as members of the civilian component, dependents, U.S. contractors, or U.S. contractor employees, and a valid passport. The identification card, certificate, or letter of authorization shall entitle the aforementioned persons to enter and stay in the territory of the Republic of Poland without a visa, provided they possess a valid passport. Border stamps shall not be placed in the passports of these persons. During their stay in the territory of the Republic of Poland, these persons shall not be subject to the provisions concerning registration and control of foreigners, nor shall they be considered as acquiring any right to permanent residence in the territory of the Republic of Poland.
4. During their stay in the territory of the Republic of Poland, the persons referred to in Paragraph 3 of this Article shall be obliged to present a valid passport and either the identification card, certificate, or letter of authorization upon request by the authorities of the Republic of Poland. The United States shall provide, upon entry into force of this Agreement, representative visual depictions of identification cards, certificates, and letters of authorization to the Polish Executive Agent.
5. The principles stipulated in Paragraphs 2 through 4 of this Article shall apply exclusively to the entry and stay in the territory of the Republic of Poland and do not apply to principles of entry and stay in the territory of other states.
6. Should a member of the force or the civilian component die or leave the territory of the Republic of Poland due to professional transfer, the dependents of such member, while present in the territory of the Republic of Poland, shall continue to enjoy the status of a dependent under this Agreement for a period of ninety (90) days after such death or transfer. In cases where dependents had been enrolled in education facilities in the territory of the Republic of Poland prior to the member's death or transfer, the member's family members shall continue to enjoy the status of dependents for a period of ninety (90) days counted from the date of graduation or termination of the current school or academic year.
7. Subject to Article III, Paragraph 5, of the NATO SOFA, in the event of a threat to security or public order of the Republic of Poland posed by members of the force or the civilian component, the competent U.S. authorities shall, at the written request of the competent authorities of the Republic of Poland, remove such persons from the territory of the Republic of Poland.

Article 10
Professional Licenses

The Republic of Poland shall not require members of the U.S. forces, U.S. contractors, or U.S. contractor employees to obtain professional licenses issued by the Republic of Poland in relation to the provision of services provided as part of their official or contractual duties to U.S. forces, dependents, U.S. contractors, U.S. contractor employees, or other persons as mutually agreed.

Article 11
Motor Vehicles

1. The authorities of the Republic of Poland shall honor the registration and licensing by U.S. military and civilian authorities of motor vehicles and trailers of U.S. forces, U.S. contractors, U.S. contractor employees, members of the force and the civilian component, and dependents. Non-tactical vehicles (defined as such by U.S. forces) and trailers may be driven in the territory of the Republic of Poland for the duration of their temporary stay, provided that they are equipped with registration plates with registration numbers and the driver has on his/her person or in the vehicle a document issued by the competent authorities that confirms the registration of the vehicle and a valid technical inspection. Tactical vehicles (defined as such by U.S. forces) do not require registration plates, but shall have appropriate markings and documentation.

2. Upon the request of U.S. forces authorities, appropriate authorities of the Republic of Poland shall register and issue, without charge or additional technical inspection, Polish registration plates and registration certificates for U.S. forces' official, non-tactical vehicles, and for private vehicles of the members of the force and the civilian component, and dependents, in accordance with mutually determined procedures. Vehicles of U.S. contractors and U.S. contractor employees also may be registered by the appropriate authorities of the Republic of Poland by the same method. Registration plates issued for private motor vehicles pursuant to this Paragraph shall be indistinguishable from those ordinarily issued by the authorities of the Republic of Poland for the operation of private motor vehicles.

3. U.S. forces authorities shall provide regularly for the safety of any motor vehicles and trailers registered and licensed by them or used by U.S. forces in the territory of the Republic of Poland.

4. It is the duty of members of the force and the civilian component, U.S. contractors, U.S. contractor employees, and dependents to maintain adequate safety of their private motor vehicles and trailers operated in the territory of Republic of Poland. To this end, privately owned motor vehicles registered in accordance with Paragraph 2 of this Article shall be subject to periodic technical inspections.

5. It is the duty of members of the force and the civilian component, U.S. contractors, U.S. contractor employees, and dependents to obey the law of the Republic of Poland regarding auto liability insurance coverage for their private motor vehicles while in the territory of the Republic of Poland. Official vehicles are self-insured by the United States and may be used only for official purposes as defined in the law of the United States.

6. Official vehicles, trailers, and semi-trailers of U.S. forces shall be accorded treatment equal to official vehicles of the Armed Forces of the Republic of Poland in respect to the payment for the use of roads. Should the Republic of Poland assess road tolls on its Armed Forces in the future, the Parties or their designees shall consult concerning the impact of the change on U.S. forces.

7. Details regarding vehicle registration procedures, the list of technical exemptions, as well as appropriate documentation and proof of valid technical inspection shall be specified in an implementing arrangement to this Agreement.

Article 12
Driving Licenses

1. Authorities of the Republic of Poland shall honor a license or other permit empowering the holder to operate official vehicles, vessels, or aircraft of U.S. forces, issued to a member of the force or member of the civilian component or to U.S. contractor employees by U.S. authorities.

2. The authorities of the Republic of Poland shall accept as valid, without a driving test or fee, driving licenses issued by the United States, its States, or political subdivisions for the operation of private motor vehicles by members of the U.S. forces and dependents, as well as by U.S. contractor employees, provided the holder of the driver's license is 18 years or older. International drivers' licenses shall not be required. A bilingual document certifying entitlement to drive motor vehicles may be issued by military authorities of the United States. It is the duty of such persons to present the appropriate driving license or entitlement document upon request of authorities of the Republic of Poland during the operation of private motor vehicles. The U.S. Executive Agent shall, upon the entry into force of this Agreement, provide to the Polish Executive Agent informational descriptions of the typical information depicted on such driving licenses.

3. U.S. forces authorities, on their own initiative or at the request of the authorities of the Republic of Poland, may withdraw driving privileges from members of the force and, to the extent of their capability, from members of the civilian component, if there is reasonable doubt concerning such individuals' reliability or fitness to operate a motor vehicle. U.S. forces authorities shall notify the authorities of the Republic of Poland of all withdrawals made in accordance with this Paragraph and of all cases where, after such withdrawal, driving privileges have been reinstated.

4. In cases where courts of the Republic of Poland exercise jurisdiction pursuant to Article VII of the NATO SOFA and Article 14 of this Agreement over offenses involving the operation of motor vehicles, and in cases where other authorities of the Republic of Poland are entitled to take measures in relation to such offenses, decisions of the competent authorities of the Republic of Poland suspending or revoking driving privileges shall apply with respect to driving licenses referred to in this Article.

Article 13
Movement of Aircraft, Vessels, and Vehicles

1. In accordance with mutually determined procedures, aircraft, vessels, and vehicles operated by or exclusively for U.S. forces may enter, exit, and move freely within the territory of the Republic of Poland with respect for the relevant rules of air, maritime, and land safety and movement. Such aircraft, vessels, and vehicles shall be free from boarding and inspection without the consent of the United States. Aircraft operated by or exclusively for U.S. forces shall be authorized to over-fly, conduct aerial refueling, land, and take off within the territory of Republic of Poland.
2. Aircraft described in Paragraph 1 of this Article shall not be subject to air navigation fees or any similar charges for flights under this Agreement and shall not be subject to landing or parking fees in the territory of the Republic of Poland. Procedures for designating flights under this Article shall be specified in an implementing arrangement. Vessels described in Paragraph 1 of this Article shall not be subject to pilotage fees, harbor fees, lightering charges, or similar charges within the territory of the Republic of Poland. Except as provided in Article 28 of this Agreement, U.S. forces shall pay standard commercial rates for services requested and received, less taxes, in accordance with Article 19 of this Agreement.
3. For the purpose of this Agreement and to ensure safety of air traffic and of maritime and inland waters navigation, U.S. forces authorities shall coordinate with the competent authorities of the Republic of Poland the terms and conditions for the operations of all systems for controlling air traffic and maritime and inland waters traffic, as well as related communications systems they install and operate.
4. Use of the rail systems in the territory of the Republic of Poland shall be in accordance with arrangements between the railroad companies and U.S. forces. If requested by U.S. forces, the Polish Executive Agent shall assist in making such arrangements. In accordance with Article 3, Paragraph 4, of this Agreement, such assistance shall be provided at no cost to the United States.
5. The movement of tracked vehicles outside of firing ranges and construction sites shall generally be conducted by railroad transportation or on suitable trailers. The movement of tracked vehicles on public streets and roads without the use of rubber track shoes shall be prohibited.
6. The competent authorities of the Parties shall cooperate regarding procedures for U.S. transportation of arms, heavy equipment, and hazardous materials within the territory of the Republic of Poland.

Article 14
Criminal Jurisdiction

1. The Republic of Poland recognizes the particular importance of U.S. forces authorities' disciplinary control over members of the U.S. forces and the effect that such control has on operational readiness. Therefore, at the request of the United States and in furtherance of its commitment to mutual defense, the Republic of Poland hereby exercises its sovereign discretion to waive the Republic of Poland's primary right to exercise criminal jurisdiction as provided by Article VII, Paragraph 3(c), of the NATO SOFA. In specific cases of particular importance to the Republic of Poland, the authorities of the Republic of Poland may withdraw the waiver by providing a statement in writing to the competent U.S. forces authorities not later than thirty (30) days after receipt of the notification described in Paragraph 2 of this Article. The authorities of the Republic of Poland may also submit such a statement prior to receipt of such notification.
2. Subject to any particular arrangements that may be made for minor offenses, U.S. forces shall promptly notify the authorities of the Republic of Poland of each case falling under the provisions of Paragraph 1 of this Article.
3. In the event of dispute over jurisdiction, the competent authorities of the Parties shall promptly consult in order to resolve the dispute. Joint determination of jurisdiction shall normally be made not later than thirty (30) days after the date on which the consultation begins, unless the competent authorities of the Parties decide to extend this deadline by a specific period of time. Until these consultations are concluded, the Parties shall not bring the case to trial.
4. Whenever a member of the force or the civilian component or dependent is prosecuted by the authorities of the Republic of Poland, jurisdiction shall be exercised by non-military courts of the Republic of Poland.
5. Members of the force, members of the civilian component, or dependents shall not be tried *in absentia* without their consent, unless they have wrongfully avoided appearance before the court after properly receiving notice of the date of trial, and they have improperly absented themselves from U.S. forces authorities.
6. U.S. forces shall assist the authorities of the Republic of Poland in obtaining the appearance before judicial authorities in the territory of the Republic of Poland of accused or suspected persons and witnesses who are members of the force or the civilian component or dependents at all proceedings where their presence is required.
7. The authorities of the Republic of Poland shall assist the United States in obtaining the appearance of persons who are not subject to the military law of the United States at all proceedings conducted by U.S. forces in the territory of the Republic of Poland where their presence is required.
8. Cooperation concerning assistance in the carrying out of all necessary investigations into offences, as referred to in Article VII, Paragraph 6(a), of the NATO SOFA, shall be carried out, whenever possible, directly among the authorities responsible for conducting the requested activities. The appropriate authorities of the Parties may enter

into arrangements concerning details of cooperation. Upon request, the appropriate authorities of one Party may participate in evidentiary activities conducted by the appropriate authorities of the other Party. In investigations of offenses, the authorities of one Party shall take into account any evidence collected or report of investigations by the appropriate authorities of the other Party in accordance with applicable laws and regulations.

9. In U.S. proceedings concerning offenses committed in the territory of the Republic of Poland, all victims and witnesses shall be afforded all the rights and privileges afforded to U.S. victims and witnesses in accordance with U.S. law and regulations.

10. Members of the force or of the civilian component shall be exempt from payment of fines, penalties, or similar assessments imposed by the authorities of the Republic of Poland concerning matters arising from the performance of official duty by such members.

Article 15
Determination of Criminal Jurisdiction in Official Duty Cases

For purposes of determining whether an alleged criminal offense has arisen out of an act or omission done in the performance of official duty by a member of the force or of the civilian component under Article VII, Paragraph 3(a)(ii), of the NATO SOFA, a certificate from an appropriate military authority of the United States that the act or omission that may have given rise to the alleged offense was done in the performance of official duty shall constitute conclusive proof of the fact. The authorities of the Republic of Poland may present any information bearing on the official duty determination to U.S. authorities and U.S. authorities shall take account of such information. In those cases where the authorities of the Republic of Poland believe the circumstances of the case require review of the determination, the authorities of the United States and the Republic of Poland will consult immediately.

Article 16
Detention, Control, and Access

1. The authorities of the Parties shall assist each other in the arrest of members of the force or the civilian component or dependents in the territory of the Republic of Poland and in handing them over to the authority that shall exercise jurisdiction.
2. In furtherance of Article VII, Paragraph 5(a), of the NATO SOFA, and in addition to the notification requirement of Paragraph 2 of Article 14 of this Agreement, in cases where the Republic of Poland may have the exclusive right to exercise jurisdiction, U.S. forces authorities shall immediately inform the competent authorities of the Republic of Poland of a member of the force or of the civilian component or a dependent detained by U.S. authorities.
3. The authorities of the Republic of Poland shall notify U.S. forces authorities immediately when a member of the force or the civilian component, or a dependent, is arrested or detained by such authorities. U.S. authorities shall have prompt access to any such individual, upon the request of U.S. forces.
4. A U.S. forces' representative shall be permitted to be present during all proceedings, including interrogations, of such member or dependent by authorities of the Republic of Poland. A U.S. forces' representative shall also be permitted to be present during all proceedings by authorities of the Republic of Poland, including interrogations and judicial proceedings, involving members of the force or the civilian component or a dependent, who are victims of or witnesses to a crime. U.S. forces authorities shall be provided access to statements of such personnel and transcripts thereof, and to judgments and law enforcement reports where members of the force or the civilian component or dependent are victims. The U.S. forces' representative may not participate in such interrogations or proceedings.
5. During all official proceedings, investigations, and interviews conducted by authorities of the Republic of Poland, the authorities of the Republic of Poland shall provide the services of a competent interpreter to a member of the U.S. forces or dependent who does not understand the Polish language, regardless of whether the individual is a defendant, suspect, witness, or victim. The authorities of the Republic of Poland shall provide written translation of documents essential for the proceeding, investigation, or trial into the English language for parties to the trial. Statements by members of the U.S. forces or dependents may be made in the English language, and authorities of the Republic of Poland shall not require such personnel to give statements in the Polish language.
6. Members of the force, members of the civilian component, or dependents under investigation or pending trial by the authorities of the Republic of Poland shall remain or be placed under the control of U.S. authorities, if U.S. authorities so request, until the conclusion of all related judicial proceedings. U.S. authorities shall ensure the appearance of members of the force or of the civilian component and shall make best efforts to ensure the appearance of dependents before the authorities of the Republic of Poland in any proceedings that may require the presence of such person. Should a court of the Republic of Poland determine that pre-trial detention of a member of the force

or of the civilian component, or of a dependent, is appropriate, notice of that determination and the grounds upon which it is based shall be transmitted to the competent U.S. authorities without delay. If U.S. authorities desire to maintain control of the person in such case, the United States shall take full consideration of the terms and conditions set forth in the notice from the authorities of the Republic of Poland in determining the preventive measures and degree of restraint to be imposed.

In particular, U.S. authorities shall endeavor to follow the preventive measures and terms of detention imposed by the court of the Republic of Poland to the maximum extent permitted by applicable U.S. law and regulations. In the event the judicial proceedings of the Republic of Poland are not completed within one year of their commencement, U.S. authorities shall be relieved of any obligations under this Paragraph but shall consult with the authorities of the Republic of Poland with a view toward extending the obligation or making the accused available to the authorities of the Republic of Poland. Thereafter, any extension of the obligation shall be by mutual agreement of the Parties.

7. If pre-trial detention by authorities of the Republic of Poland is canceled or other preventive measures are taken with respect to a member of the force, a member of the civilian component, or a dependent suspected of a crime for which the Republic of Poland exercises its right to jurisdiction, the individual shall be transferred to the custody of U.S. forces.

8. When a member of the force or the civilian component, or a dependent, has been convicted by a court of the Republic of Poland and an unsuspended sentence to confinement is adjudged, U.S. authorities may maintain control over the accused until the conclusion of all appellate proceedings and shall keep appropriate authorities of the Republic of Poland apprised of the accused's location.

9. Any period of time spent in confinement imposed by the authorities of the Republic of Poland or by U.S. forces authorities shall be credited against any sentence eventually adjudged in the same case.

10. Confinement imposed by a court of the Republic of Poland upon members of the force, members of the civilian component, or dependents shall be served in penal institutions of the United States or of the Republic of Poland as agreed between the Parties or their Executive Agents. Upon coordination with appropriate authorities of the Republic of Poland, U.S. authorities and families shall be permitted to visit such persons outside of regular visiting hours if such persons are confined in a penal institution of the Republic of Poland. In coordination with the authorities of the Republic of Poland, U.S. forces representatives and family members shall be permitted to provide persons confined in a penal institution of the Republic of Poland with assistance, including for their legal support, health, welfare, and morale, such as clothing, food, bedding, medical and dental care, and religious counseling.

Article 17
Discipline

1. U.S. forces authorities shall be responsible for maintaining discipline among members of the force and the civilian component present in the territory of the Republic of Poland. Military authorities of the Republic of Poland shall not exercise military discipline over members of the force and the civilian component present in the territory of the Republic of Poland. Nothing in this Article, however, shall limit the enforcement of the law of the Republic of Poland by law enforcement authorities of the Republic of Poland.

2. In order to maintain discipline among members of the force, regularly constituted military units or formations of U.S. forces shall have the right to police agreed facilities and areas and to take all appropriate measures to ensure the maintenance of order and security on such premises. Where a portion of an agreed facility or area is jointly used with the Armed Forces of the Republic of Poland, U.S. forces authorities shall coordinate with the appropriate authorities of the Armed Forces of the Republic of Poland to establish cooperative procedures concerning the policing of those jointly used agreed facilities or areas.

3. Outside agreed facilities and areas, U.S. forces military police shall be employed only subject to arrangements with the authorities of the Republic of Poland and in liaison with those authorities and in so far as such employment is necessary to maintain discipline and order among the members of the force. The Parties may agree to employ U.S. forces military police for other purposes as appropriate.

Article 18
Claims

1. Members of the force or of the civilian component shall not be subject to any proceedings for civil claims or administrative penalties arising out of acts or omissions by such persons in the performance of their official duties. Such claims may be presented to the appropriate authorities of the Republic of Poland and processed according to the provisions contained in Article VIII of the NATO SOFA.
2. The Parties or their Executive Agents shall consult on the most appropriate way to handle any other claim, including a claim by a third party that is not covered by the NATO SOFA.
3. For purposes of determining whether potential civil liability has arisen out of any act or omission done in the performance of official duty by a member of the force or the civilian component under Article VIII of the NATO SOFA, certification by the U.S. forces claims office having cognizance of the claim that the act or omission that may have given rise to the claim was done in the performance of official duty shall constitute conclusive proof of the fact. The authorities of the Republic of Poland may present any information bearing on the official duty determination to U.S. authorities, and U.S. authorities shall take account of such information. In those cases where the authorities of the Republic of Poland believe the circumstances of the case require review of the determination, authorities of the United States and the Republic of Poland will consult immediately.
4. As used in this Article, the term "civilian component" shall include all persons, regardless of their nationality or place of residence, who are U.S. employees acting in the performance of official duty as assigned by U.S. forces, but shall not include U.S. contractors, U.S. contractor employees, other contractors and their employees, employees of non-commercial organizations, or employees of the military service activities contemplated in Articles 24, 25, and 26 of this Agreement, regardless of their nationality or place of residence.
5. The settlement or adjudication of claims shall be carried out by the competent authorities of the Parties established in accordance with the respective law of the Parties.
6. Members of the force and the civilian component, and dependents, shall not suffer default judgments or actions prejudicial to their interests in civil proceedings, if their temporary absence from the court is duly justified, including by official duties or authorized absence.
7. In cases where the law of the Republic of Poland requires that compensation for damages be paid as a pension, such pension shall be subject to capitalization in accordance with the terms in force in the territory of the Republic of Poland. The appropriate agency of the United States shall pay the amount due within twelve (12) weeks.

Article 19
Official Tax Exemptions

1. Goods imported by or for U.S. forces for their exclusive use as set out in Paragraph 1 of Article 21 of this Agreement or for supplying their military service support activities as defined in Article 24 of this Agreement shall be exempt from Value Added Tax (VAT), excise tax, or any similar or successor taxes, provided that the imported goods are declared on the certificate described in Article XI, Paragraph 4, of the NATO SOFA (currently Form 302) and U.S. forces is the consignee of such goods. The exemption shall be applied at the time of importation. For the purposes of this Agreement, importation and exportation shall include the movement of goods to or from any country, including countries with which the Republic of Poland shares a joint customs territory, to or from the territory of the Republic of Poland.
2. Goods and services acquired by or for U.S. forces for the purposes prescribed in Paragraph 1 of this Article shall be exempt from VAT, excise tax, or any similar or successor taxes, fees, or charges. The exemption shall be applied at the time of purchase, if the transaction is confirmed by a document issued by U.S. forces that is submitted by U.S. forces to the appropriate tax authority of the Republic of Poland. Further, in the case of goods subject to excise tax, the time of sale exemption from excise tax shall be applied only if the goods are acquired from a tax warehouse and the transaction is confirmed by the document referenced above. In other cases, the exemption shall be granted by reimbursement on a quarterly basis of the tax paid. The reimbursement shall be paid within thirty (30) days after the tax authority of the Republic of Poland receives the request for such reimbursement.
3. The competent authorities of the Republic of Poland shall be provided an appropriate document issued by U.S. forces certifying that the goods and services referred to in Paragraphs 1 and 2 of this Article were consigned to, acquired by, or intended for the use of U.S. forces or for supplying their military service support activities. This document may include a single certification for contracts requiring multiple deliveries.
4. Procedures and forms required for the exemptions set out in Paragraphs 1 and 2 of this Article, as well as any applicable limitations on the quantity of goods, shall be set out in an implementing arrangement.
5. The provisions of the law of the Republic of Poland pertaining to the obligation of an employer or self-employed individual to withhold or prepay income taxes shall not be applicable to income exempt from taxation in the territory of the Republic of Poland under the terms of this Agreement.
6. The provisions of the law of the Republic of Poland pertaining to social security shall not be applicable to the salaries and emoluments of members of the force, members of the civilian component, U.S. contractors, and U.S. contractor employees who are U.S. citizens and who are not ordinarily resident in the territory of the Republic of Poland, European Union Member States, or European Free Trade Association States.

Article 20
Personal Tax Exemptions

1. Income of a member of the force or of the civilian component, or a dependent who is not solely a citizen of the Republic of Poland, shall be exempt from taxation in the territory of the Republic of Poland provided that such income is derived from U.S. Government employment.
2. Income received by a member of the force or of the civilian component, or a dependent who is not solely a citizen of the Republic of Poland, from employment with the non-commercial organizations notified to the Joint Commission established under Article 36 of this Agreement shall be exempt from taxation in the territory of the Republic of Poland.
3. Income of a member of the force or of the civilian component, or a dependent who is not solely a citizen of the Republic of Poland, shall be exempt from taxation in the territory of the Republic of Poland provided that such income is derived from sources outside the territory of the Republic of Poland.
4. Periods during which a dependent is accompanying the member of the force or of the civilian component in the territory of the Republic of Poland shall not be considered as creating a change of residence or domicile for the purpose of determining one's tax residence under the law of the Republic of Poland.
5. Income, including salaries and other remuneration, received by the following persons solely under an employment contract with a U.S. contractor shall be exempt from taxation in the territory of the Republic of Poland:
  - a. U.S. contractor employees; and
  - b. Dependents who are neither citizens solely of, nor ordinarily resident in, the Republic of Poland.
6. Periods during which a U.S. contractor who is a natural person, or a U.S. contractor employee, is present in the territory of the Republic of Poland solely under a contract with or for U.S. forces shall not be considered as periods of presence within the territory of the Republic of Poland, or as creating a change of residence or domicile, for the purpose of taxation under the law of the Republic of Poland.
7. Members of the force or of the civilian component, or dependents, shall not be liable to pay any tax, fee, license charge, or similar or successor charge, including VAT, in the territory of the Republic of Poland on the purchase, ownership, possession, transfer among themselves, or transfer in connection with death of their tangible movable property imported into the territory of the Republic of Poland or acquired for their own personal use. For purchases, subject to any mutually determined limitations, the exemption shall apply at the time of purchase, if feasible, or be reimbursed within thirty (30) days of a request, in accordance with an implementing arrangement.
8. Motor vehicles owned solely for personal use by a member of the force or of the civilian component, or dependents, shall be exempt from taxes related to their

ownership, possession, and use. Other motor vehicles are subject to taxation in accordance with the law applicable in the territory of the Republic of Poland. Use of private motor vehicles—irrespective of their type—is subject to tolls for the use of roads, bridges, and tunnels paid by members of the general public.

9. Members of the force or of the civilian component, or dependents, shall not be liable to pay any tax or similar fees on possession and use in the territory of the Republic of Poland of sound or television broadcast receiving apparatus or internet capable devices.

Article 21
Importation and Exportation for Official Purposes

1. With reference to Article XI of the NATO SOFA, materiel, supplies, equipment, and other property (a) imported by U.S. forces, (b) for the exclusive use by or for U.S. forces, including to supply military service support activities, (c) to be consumed in the performance of a contract with or on behalf of U.S. forces, or (d) to be incorporated into articles or facilities used by U.S. forces, shall be permitted entry into the territory of the Republic of Poland. Such entry shall be free from customs duties, import fees, or other charges. The Parties shall cooperate as may be necessary to ensure that the quantity of materiel, supplies, equipment, and other property imported is reasonable. U.S. forces shall provide the appropriate authorities of the Republic of Poland an appropriate certification that such materiel, supplies, equipment, and other property are being imported by or for U.S. forces or, in the case such imports are for exclusive use by U.S. forces or are to be used or consumed in the performance of a contract with or on behalf of U.S. forces or are to be incorporated into articles or facilities used by U.S. forces, that the materiel, supplies, equipment, or other property are being imported on behalf of U.S. forces.
2. Tax exemptions applying to imports under this Article are set out in Article 19 of this Agreement.
3. The exportation from the territory of the Republic of Poland by U.S. forces of the materiel, supplies, equipment, and other property referred to in Paragraph 1 of this Article shall be exempt from export customs duties, import fees, or other charges.
4. Deposit of the certificate provided for in Article XI, Paragraph 4, of the NATO SOFA shall be accepted in lieu of a customs inspection by the customs authorities of the Republic of Poland of the goods imported or exported by or for U.S. forces under this Article.
5. The Parties shall work together to safeguard against abuse of the exemptions within this Article.

Article 22
Personal Importation and Exportation

1. For the duration of their stay in the territory of the Republic of Poland, members of the force and of the civilian component, dependents, and U.S. contractor employees may, in accordance with mutually determined procedures, import their personal effects and furniture, and one private automobile per person 18 years or older, and other means of transport, free of customs duties and taxes. Such imports may not exceed reasonable amounts for personal use and must not indicate, by its nature or quantity, that the goods are being imported for commercial reasons. The property shall be listed in a document for the purpose of its identification as personal effects. This document shall be submitted to customs authorities of the Republic of Poland. Property and means of transport imported under this Article are to be re-exported by the end of their stay, consumed, or otherwise disposed of in accordance with this Article.

2. Members of the force and of the civilian component, dependents, and U.S. contractor employees may import other goods intended for their personal or domestic use or consumption free of customs duty and taxes during the time they, or in the case of dependents the relevant member of the force or of the civilian component being accompanied, are assigned in the territory of the Republic of Poland. This privilege shall apply not only to goods that are the property of such persons but also to goods sent to them by way of gift or delivered to them in fulfillment of contracts concluded with a person or entity not domiciled in the territory of the Republic of Poland. Such imports shall not exceed reasonable amounts for personal use and must not indicate, by its nature or quantity, that the goods are being imported for commercial reasons. Alcohol products, tobacco, and tobacco products shall not be imported through the military post office. The Parties intend that procedures will be detailed in an implementing arrangement.

3. Tax and duty-free importation under Paragraph 1 of this Article does not include means of transport to be used for commercial purposes. Tax and duty free importation of alcohol products, tobacco, and tobacco products under Paragraph 1 of this Article shall be subject to such limitation as may be mutually determined between the U.S. forces and the authorities of the Republic of Poland in an implementing arrangement respectful of the law of the Republic of Poland.

4. The property referred to in Paragraph 1 of this Article and other goods acquired free of taxes and/or duties may not be sold or otherwise transferred to persons in the territory of the Republic of Poland who are not entitled to import such property duty free, unless such transfer is approved by the appropriate authorities of the Republic of Poland. Payment of customs duties and any taxes due as the result of such transactions shall be the responsibility of the recipient of such property or goods. Transfers of duty-free goods taking place between members of the force, members of the civilian component, dependents, and U.S. contractor employees are not subject to customs duties and taxes. Such transfers are also permissible in the form of gifts to charitable organizations entitled by the appropriate authorities of the Republic of Poland to receive such goods with customs duties exemption. Means of transport may not be transferred to such organizations free of customs duties and taxes.

5. The authorities of the Republic of Poland shall accept duly filed police reports as *prima facie* evidence that tax and duty-free property of members of the force, members of the civilian component, dependents, and U.S. contractor employees has been stolen or lost, which shall relieve the individuals of any liability for payment of taxes or customs duties. U.S. forces shall be responsible for maintaining records of the theft or loss of tax- or duty-free goods as specified in an implementing arrangement, and also records of transfer of such goods. Such records shall be accepted by the authorities of the Republic of Poland as proof of these transfers. The type and scope of the records shall be set out in the implementing arrangement.

6. Members of the force, members of the civilian component, dependents, and U.S. contractor employees may export and/or re-export, free of customs duties or charges, any goods acquired by them during their, or in the case of dependents the relevant member of the force or of the civilian component being accompanied, period of duty in the territory of the Republic of Poland or imported by them into the territory of the Republic of Poland.

Article 23
Customs Procedures

1. The authorities of the Republic of Poland shall ensure the smooth and rapid clearance of imports and exports contemplated under this Agreement, pursuant to Article XI of the NATO SOFA.
2. Customs controls and clearance in accordance with Article XI of the NATO SOFA and this Agreement shall be implemented through procedures mutually determined between the appropriate authorities of the Republic of Poland and U.S. forces. Any customs inspection by the customs authorities of the Republic of Poland of incoming or outgoing personal property of members of the force, members of the civilian component, or dependents, shall be conducted when the property is delivered to or picked up from the individual's residence.
3. U.S. forces classified information may be imported into and exported from the territory of Republic of Poland without being subjected to a customs inspection. U.S. forces classified information shall be appropriately marked and shall be certified as such by the appropriate U.S. forces authority. Before releasing U.S. forces classified information for import or export, the customs authorities of the Republic of Poland may request that an appropriate U.S. military authority review such certification. Details of procedures shall be set forth in an implementing arrangement.
4. U.S. forces authorities shall establish appropriate measures to prevent abuses of the rights granted under Article XI of the NATO SOFA and Articles 21–23 of this Agreement. U.S. forces authorities and the authorities of the Republic of Poland shall cooperate in the prevention, detection, and resolution of any customs violations.

Article 24
Military Service Support Activities

1. With prior notification to the Polish Executive Agent, U.S. forces may, within agreed facilities and areas, establish, maintain, and operate military service support activities solely for use by members of the force, members of the civilian component, dependents, and such other authorized personnel as may be mutually determined and may construct, furnish, maintain, and operate military service support activities either directly or through a contract. Military service support activities may include: retail stores, such as military service exchanges and commissaries; financial activities; open messes; social and educational centers; and recreational service areas. Subject to the provisions of Article 8 of this Agreement, the authorities of the Republic of Poland shall not require U.S. forces to obtain permits and licenses to establish, maintain, and operate such activities.

2. Military service support activities are integral parts of U.S. forces and shall be accorded the fiscal and customs exemptions granted to U.S. forces, including those provided in Articles 19 and 21 of this Agreement. Such military service support activities shall be established, maintained, operated, and controlled in accordance with applicable U.S. regulations. U.S. forces shall not be required to collect or pay taxes or other similar charges for activities related to the operation of military service support activities.

3. U.S. forces authorities, in cooperation with the authorities of the Republic of Poland, shall adopt appropriate measures to prevent the sale of goods and property imported into or acquired in the territory of the Republic of Poland to persons who are not authorized to patronize such military service support activities. Limitations on the purchase by individual patrons of goods imported or acquired with exemption from taxes and customs duties may be established. Goods subject to these limitations may include alcohol products, tobacco products, gasoline, and items of significant value.

Article 25
Financial Institutions

1. U.S. forces may enter into contracts with financial institutions to maintain and operate Community Banks or Credit Unions or other financial activities, in order to provide retail banking services and other financial services in the territory of the Republic of Poland for the exclusive use of members of the force, members of the civilian component, dependents, those U.S. contractor employees and U.S. contractors who are individuals and who are nationals of the United States or are ordinarily resident in the United States, and other authorized personnel as mutually determined.
2. Prior to commencement of operation of Community Banks or Credit Unions or other financial activities, U.S. forces shall notify the authorities of the Republic of Poland of the scope of financial services to be provided, and shall promptly report any change of that scope.
3. Community Banks or Credit Unions or other financial activities mentioned in Paragraph 1 of this Article may be established, maintained, and operated solely within agreed facilities and areas and other mutually agreed locations.
4. Provisions of this Article do not prejudice the right of U.S. forces and of their designated representatives and the authorized patrons referred to in Paragraph 1 of this Article to open and use bank accounts in accordance with the law of the Republic of Poland.
5. Financial institutions mentioned in Paragraph 1 of this Article shall comply with procedures concerning customer due diligence, transaction monitoring, and reporting designed to counteract money laundering and terrorism financing in accordance with international norms. Specific procedures may be set forth in an implementing arrangement.
6. Community Banks and Credit Unions or other financial activities mentioned in Paragraph 1 of this Article shall be established and operated in accordance with applicable U.S. regulations and shall be supervised by relevant U.S. forces authorities. The authorities of the Republic of Poland are not liable for activities conducted under this Article.
7. U.S. forces authorities shall ensure that the financial institutions referred to in Paragraph 1 of this Article observe the provisions of this Article.

Article 26
Military Postal Services

1. The United States may establish, maintain, and operate military post offices for the purpose of collection, transportation, and delivery of postal items and the provisions of related postal services exclusively for use by U.S. forces, members of the force, members of the civilian component, U.S. contractors, U.S. contractor employees, dependents, and U.S. military retirees. Importation of goods through military post offices is limited to those persons authorized to import goods free of duty and tax and is subject to the limitations established in accordance with Paragraph 2 of Article 22 of this Agreement.
2. Items posted at military post offices may bear stamps of the United States.
3. Official mail shall not be subject to customs inspection, search, or seizure by authorities of the Republic of Poland.
4. Customs inspections shall be carried out in accordance with procedures mutually determined between the appropriate authorities of the Republic of Poland and U.S. forces.

Article 27
Telecommunications

1. U.S. forces shall respect environmental and safety laws and regulations in the operation of telecommunications equipment in the territory of the Republic of Poland. The Executive Agents shall consult regarding the operation of such equipment with the goal to mitigate endangerment of human health and safety. Such consultations should be conducted prior to the use of new equipment by U.S. forces in the territory of the Republic of Poland or upon request of either of the Executive Agents.

2. U.S. forces shall be allowed to operate their own telecommunication systems (as the term "telecommunication" is defined in the Constitution and Convention of the International Telecommunication Union, with annexes, done at Geneva December 22, 1992, as amended). This shall include the right to utilize such means and services as are required to ensure full ability to operate telecommunication systems, and the right to use all necessary radio frequencies for this purpose. In accordance with mutually determined procedures, U.S. forces shall coordinate with the Polish Executive Agent concerning the use of frequencies in order to avoid the occurrence of harmful interference from their operating equipment, unless, in exceptional cases, urgent operational circumstances do not permit such coordination. In such cases, U.S. forces shall notify the Polish Executive Agent as soon as possible. Use of radio frequencies shall be without charge to the United States.

3. In the event that equipment of U.S. forces or contractors causes interference with the operation of equipment in the territory of the Republic of Poland or outside its territory, the competent authorities of the Republic of Poland shall act pursuant to the Constitution and Convention of the International Telecommunication Union, with annexes, done at Geneva December 22, 1992, as amended, and the relevant law of the Republic of Poland. If necessary, U.S. forces or contractors shall promptly eliminate such interference.

Article 28
Logistics Support and Utilities

1. For all logistics support not covered under Article 5 of this Agreement, the Republic of Poland shall make its best efforts, consistent with its national priorities, to provide to U.S. forces in the territory of the Republic of Poland, upon request, logistics support on a reimbursable basis, unless otherwise mutually determined by the Parties or their Executive Agents. As appropriate, such logistics support shall be provided in accordance with the ACSA or successor agreements.
2. For any logistics support and reimbursement therefor not addressed by Paragraph 1 of this Article, the Republic of Poland shall accord to U.S. forces treatment no less favorable than is accorded to the Armed Forces of the Republic of Poland, in accordance with mutually determined procedures.
3. U.S. forces and contractors working or living in agreed facilities and areas shall be allowed to use water, electricity, and other public utilities on terms and conditions, including rates or charges, no less favorable than those available to the Armed Forces or the Government of the Republic of Poland in like circumstances, less taxes in accordance with Article 19 of this Agreement, unless otherwise agreed. U.S. forces' costs shall be equal to their proportionate share of the cost of such utilities unless otherwise agreed.

Article 29
Currency

1. U.S. forces shall have the right to import and export U.S. currency or instruments denominated in the currency of the United States in any amount. U.S. forces, members of the force, members of the civilian component, and dependents may use U.S. currency or instruments denominated in the currency of the United States for transactions *inter se* in the territory of the Republic of Poland. U.S. forces may also use U.S. currency or instruments denominated in the currency of the United States in any transaction where the counterparty is willing to accept such currency or instruments.

2. Members of the force, members of the civilian component, and dependents may import U.S. currency and instruments denominated in currency of the United States as well as currency otherwise permitted to be imported by the law of the Republic of Poland, and may export any currency and instruments denominated in any such currency, provided that such member or dependent has either imported such currency or instruments or received such currency or instruments from U.S. forces authorities. Such imports and exports shall be subject to applicable reporting and control requirements of the Republic of Poland.

3. U.S. forces authorities shall, in cooperation with the authorities of the Republic of Poland, take appropriate measures in order to prevent any abuse of the rights granted under this Article and to safeguard the system of foreign exchange regulations and the anti-money laundering and counter-terrorism financing legal regime of the Republic of Poland insofar as they apply to personnel and financial services covered by this Agreement.

4. U.S. forces authorities may distribute to, or exchange for, members of the force, members of the civilian component, and dependents currency of, and instruments denominated in the currency of:

- a. the United States;
- b. the Republic of Poland;
- c. the Euro zone; and
- d. any other country, to the extent required for the purpose of authorized travel, including travel on leave.

Article 30
Security

1. The authorities of the Parties shall cooperate closely to ensure the protection, safety, and security of U.S. forces, U.S. contractors, U.S. contractor employees, and dependents. Within its capabilities, the Republic of Poland shall take such measures as are reasonable and necessary to ensure such protection, safety, and security. The Parties recognize that the Republic of Poland has overall responsibility to provide security within its territory.

2. The Republic of Poland hereby recognizes that U.S. forces have all the rights and authorities necessary for U.S. forces' use, operation, defense, or control of agreed facilities and areas, including taking appropriate measures to maintain or restore order and to protect U.S. forces, U.S. contractor employees, and dependents. U.S. forces shall coordinate security plans and intends to coordinate such measures with the appropriate authorities of the Republic of Poland.

3. Upon request of either Party and with the consent of the appropriate authorities of the Republic of Poland, U.S. forces authorities may operate outside of the agreed facilities and areas in order to ensure security of U.S. forces, U.S. contractors, U.S. contractor employees, and dependents. During such operations, U.S. forces authorities shall clearly identify their special status and shall immediately contact the appropriate authorities of the Republic of Poland, and act consistently with their instructions.

4. If property of U.S. forces is stolen, lost, or taken illegally, the Republic of Poland shall take all reasonable measures to assist U.S. forces to regain possession of said property.

Article 31
Environment and Safety

1. The Parties agree to implement this Agreement in a manner consistent with the protection of the natural environment of the Republic of Poland and human health and safety, and to pursue a preventative rather than reactive approach to environmental protection. To this end, the Parties shall cooperate to ensure problems that may arise are dealt with immediately in order to prevent any lasting damage to the environment or endangerment of human health and safety. The United States shall respect the relevant law of the Republic of Poland concerning environmental protection. The competent authorities of the Parties shall cooperate in all matters relating to environmental protection.
2. U.S. forces may dispose of U.S. unexpended ordnance in the territory of the Republic of Poland in accordance with mutually determined procedures and with due regard for public safety.
3. U.S. forces authorities shall inform members of the force and the civilian component, dependents, and U.S. contractors who will be staying in the territory of the Republic of Poland of the Republic of Poland's environmental protection laws, including the provisions of this Agreement. The Parties agree to consult to ensure educational materials accurately reflect the Republic of Poland's environmental protection law.
4. The Parties shall fully cooperate in the timely exchange of all relevant existing information concerning environmental and health protection at a site used by the United States. The environmental standards applied by the United States shall accurately reflect the more protective of United States, Republic of Poland, or applicable international agreement standards. To that end, during the development and periodic review of environmental standards, the Parties shall cooperate and consult to ensure that Republic of Poland standards are accurately reflected or that the U.S. standards and those in any applicable international agreement provide for the protection that is at least equal to standards of the Republic of Poland.
5. The United States shall not intentionally release any hazardous waste or hazardous materials owned by it and, if a spill occurs, shall expeditiously take actions in accordance with procedures consistent with applicable agreements in order to contain the environmental contamination resulting from the spill. The United States shall promptly inform the appropriate authorities of the Republic of Poland of the incident and the actions taken. If the incident occurs outside of the agreed facilities or areas, such actions shall be coordinated with appropriate authorities of the Republic of Poland. As allowed under U.S. law and regulations, U.S. forces intend such actions also to include steps to mitigate endangerment to human health and safety.
6. The United States shall not be responsible for the unintentional release of any pre-existing hazardous wastes, hazardous materials, or contamination.
7. Prior to starting works that either Party has reason to believe could result in the release of pre-existing environmental contamination, hazardous waste, or hazardous substances, the United States shall consult with the Republic of Poland on the scope

of work to be conducted and the technologies to be utilized. The United States shall utilize technologies that protect, to the maximum extent reasonable, against the release of such pre-existing contamination.

8. If the United States has to remove or contain pre-existing hazardous wastes, hazardous materials, or contamination, due to the Republic of Poland not addressing such waste, materials, or contamination, the cost to the United States if removed or contained shall constitute a credit against any claim arising from damage for which the United States is responsible under Article 18 of this Agreement.

9. The United States shall provide to the Republic of Poland data and information in its possession to allow the competent authorities of the Republic of Poland to carry out regular measurements and observations at a site necessary to enable the Republic of Poland to manage its environmental programs, monitor the current condition of the environment, and monitor implementation of environmental, health, and safety standards. Subject to prior coordination and the access provisions of any site-specific agreement, the competent authorities of the Republic of Poland shall take any measures provided for by the law of the Republic of Poland to monitor the state of the environment and use of the environment by the United States. The Executive Agents shall consult promptly regarding any concerns and potential mitigation actions related to such measurements and observations.

10. The Republic of Poland shall promptly undertake to inform the United States about potential environmental, health, and safety emergencies arising within the territory of the Republic of Poland from sources other than the United States that may affect the health and welfare of members of the force, members of the civilian component, dependents, U.S. contractors, U.S. contractor employees, or authorized activities, and shall take prompt action to respond to such emergencies, including advising the United States of the actions to be taken. The United States shall promptly undertake to inform the Republic of Poland about potential environmental, health, and safety emergencies arising from its activities within the territory of the Republic of Poland and take prompt action to respond to such emergencies, advising the Republic of Poland of the actions to be taken.

11. Specific processes to ensure the timely application of the provisions of this Article shall be addressed in an implementing arrangement between the Parties or their Executive Agents. Those processes shall be designed to avoid administrative delay that would result in greater environmental damage or increased health or safety threats.

12. As may be necessary for the environmentally sound management of hazardous wastes, U.S. forces shall provide all information required under the Basel Convention on the Control of Transboundary Movements of Hazardous Wastes and their Disposal done at Basel on March 22, 1989 (the "Basel Convention"), and other provisions of international and European Union law to which the Republic of Poland is a Party or is obligated to comply, for the transboundary movement of hazardous wastes. The Republic of Poland shall designate an entity to act on behalf of U.S. forces as the competent authority for the purpose of required notifications under the Basel Convention.

Article 32
Healthcare

1. The Parties agree to implement this Agreement in a manner consistent with the protection of public health. The United States shall respect the relevant law of the Republic of Poland concerning public health while ensuring due regard for the health of members of the force, members of the civilian component, dependents, and U.S. contractor employees. The Parties agree to pursue a preventative rather than reactive approach towards communicable human, animal, and plant diseases. The competent authorities of the Parties shall cooperate in matters relating to the public health of both Parties. Both Parties shall cooperate promptly and inform each other as to specific procedures and practices governing medical conduct in the event of outbreaks of contagious human or animal diseases that threaten public health in order to ensure the safety of both U.S. personnel and citizens of the Republic of Poland.

2. Prior to reporting for duty in the territory of the Republic of Poland, members of the force are to be determined by U.S. forces authorities to be medically qualified to perform duties in accordance with U.S. laws and regulations. Members of the civilian component, dependents, and U.S. contractor employees shall be encouraged to have health examinations prior to arrival in the territory of the Republic of Poland. In the event that the World Health Organization declares an epidemic or pandemic in a country from which a member of the civilian component or a U.S. contractor employee departs for the Republic of Poland, such member of the civilian component or U.S. contractor employee shall receive an appropriate health examination prior to entry into the territory of the Republic of Poland.

3. Members of the force, members of the civilian component, dependents, and U.S. contractor employees may receive health care at public health care facilities located in the territory of the Republic of Poland. In such cases, the authorities of the Republic of Poland shall assist such persons with the medical documentation required for health insurance claims reimbursement. Costs related to this health care shall be the responsibility of the recipient of the services, with no requirement to pay in advance upon presentation of proof of health insurance.

Article 33
Contracting Procedures

1. U.S. forces may enter into and execute contracts for the acquisition of goods and services, including construction, in the territory of the Republic of Poland. U.S. forces may procure from any source. Such procurement shall be in accordance with U.S. laws and regulations.
2. U.S. forces shall inform prospective contractors concerning the application of U.S. laws and regulations relating to contracting.
3. U.S. forces shall publicize information to prospective contractors in the territory of the Republic of Poland concerning planned procurements to be executed in the territory of the Republic of Poland, to the maximum extent feasible and to the same extent provided to prospective contractors within the United States.
4. U.S. forces shall utilize Polish natural persons and legal entities as suppliers of goods and services to the extent feasible in accordance with U.S. laws and regulations.
5. To the extent permissible, U.S. forces shall accord to contractors who are citizens of the Republic of Poland and who are registered legal entities in the territory of the Republic of Poland treatment no less favorable than that accorded to contractors who are not citizens of the Republic of Poland and legal entities not registered in the Republic of Poland.
6. The authorities of the Republic of Poland shall accord to U.S. forces treatment in regard to the procurement of goods and services no less favorable than that accorded to the Armed Forces of the Republic of Poland.

Article 34
Status of Contractors

1. U.S. contractors and U.S. contractor employees shall be exempt from laws and regulations of the Republic of Poland with respect to the terms and conditions of their employment to perform work under contracts with U.S. forces, and with respect to required work permits, and the licensing and registration of businesses and corporations solely with regard to the provision of goods and services to U.S. forces in the territory of the Republic of Poland.
2. U.S. contractors shall be exempt from all corporate or excise taxes arising solely from the delivery to U.S. forces of goods or services, or from construction of facilities for U.S. forces. U.S. contractors also shall not be subject to any form of income or profits tax by the Republic of Poland or its political subdivisions on that portion of income or profits derived from a contract or subcontract with U.S. forces.
3. The rights of U.S. contractors and U.S. contractor employees arising under this Agreement shall not apply to contracts other than those relating to goods and services provided under contracts or subcontracts with or for U.S. forces.
4. Contractors and contractor employees shall be allowed access to facilities to which access is controlled by the authorities of the Republic of Poland to the extent required to allow them to go to and from agreed facilities and areas where their presence is required for the performance of a contract. Once approved, and subject to the provisions of this Paragraph, access to such facilities shall remain in effect for the duration of the performance of the contract. The access shall be granted within no more than five (5) working days and, in exceptional circumstances, within no more than three (3) working days, from the date the Republic of Poland receives the request. Such access may be denied, suspended, or withdrawn by U.S. forces authorities or the authorities of the Republic of Poland for reasons of security or due to misconduct on the part of the contractor or contractor employee. If competent authorities of one Party deny, withdraw, or suspend such access, they shall state the reasons for their decision in writing to the competent authorities of the other Party. Contractors and contractor employees who have not received access but have not been denied access may be escorted, upon prior coordination with the appropriate Polish commander or his or her designee, and after providing any necessary information, by a person authorized by the competent authorities of the Republic of Poland, if available, or by a member of the force or of the civilian component or a contractor designated by the U.S. authorities, to and from the agreed facilities and areas where their presence is required for the performance of the contract through the facilities to which access is controlled by the competent authorities of the Republic of Poland. The scope of information and procedure for the request shall be as mutually determined between the Executive Agents.

Article 35
Labor

1. U.S. forces and organizations conducting those military service activities described in Articles 24, 25, and 26 of this Agreement may employ local civilian employees and dependents in the territory of the Republic of Poland, and shall determine the numbers, duties, qualifications, and suitability of persons to be employed, including that they may be required to have no record of criminal conviction. Such dependents shall not be required to possess a work permit. The employment of local civilian employees shall take place on the basis of a written employment contract.
2. U.S. forces, and such organizations mentioned in Paragraph 1 of this Article, shall set terms and conditions in their employment of local civilian employees in accordance with applicable U.S. laws and regulations taking into consideration prevailing wages in the territory of the Republic of Poland. Such employment terms and conditions shall respect Polish labor law, including by providing the level of protection granted to such employees not less favorable than envisaged in the labor law of the Republic of Poland, to the degree that is not inconsistent with this Agreement or the military requirements of U.S. forces.
3. Wages for local civilian employees shall be set after additionally taking into consideration any tax obligations of the employee, as well as other contributions and payments, including to social security, the Labor Fund, and the State Fund for Rehabilitation of Disabled Persons. The Parties or their designees shall establish mutually determined procedures in an implementing arrangement in order to implement this Paragraph. Local civilian employees shall only be hired after such an implementing arrangement is concluded.
4. Establishment and modification of the job grading system, wages, benefits other than social contributions referred to in Paragraph 3 of this Article, and supplementary payments paid to local civilian employees shall remain within the sole authority of U.S. forces and such organizations mentioned in Paragraph 1 of this Article, as applicable, with due consideration given to provisions of the law of the Republic of Poland regarding the minimal remuneration for work.
5. Local civilian employees employed in the territory of the Republic of Poland shall not have the right to strike.
6. Local civilian employees shall be allowed access, from the date of their employment, to a facility to which access is controlled by the authorities of the Republic of Poland to the extent required to allow them to go to and from agreed facilities and areas where their presence is required for the performance of their employment. Once approved, and subject to the provisions of this Paragraph, access to such facilities shall remain in effect for the duration of the performance of their employment. The access shall be granted within no more than five (5) working days and, in exceptional circumstances, within no more than three (3) working days, from the date of receiving the request. Such access may be denied, suspended, or withdrawn by U.S. forces authorities or authorities of the Republic of Poland for reasons of security or due to the employee's misconduct. If competent authorities of one Party deny, withdraw, or suspend such

access, they shall state the reasons for their decision in writing to the competent authorities of the other Party.

7. Within the framework of the Joint Commission, a Labor Subcommittee shall be established. Issues relating to employment of local civilian employees, including labor-management relations, may be discussed within the Joint Commission and its Labor Subcommittee. Employee complaints or grievances regarding administrative and disciplinary actions, including terminations of employment contracts, shall be reviewed and resolved at the lowest competent level through consultation between the employee and the employer. Specific procedures for the resolution of employment disputes and employee complaints through Labor Subcommittee and Joint Commission intervention shall be set out in an implementing arrangement. In the event that all measures of consultation above are exhausted, the employee shall have the right to submit his or her claims to the courts of the Republic of Poland within fourteen (14) days from the completion of the consultation proceedings.

8. Local civilian employees employed within agreed facilities and areas shall be subject to U.S. forces regulations in respect to maintenance of public order and safety, insofar as such regulations do not contravene the law of the Republic of Poland.

Article 36
Implementation and Dispute Settlement

1. As appropriate, the Parties or their designees shall enter into implementing arrangements to carry out the provisions of this Agreement.
2. In accordance with Articles VII and XIII of the NATO SOFA, the Parties shall, within their power, assist each other in the prevention, detection, and resolution of any abuses of the tax and customs regulations and in ensuring payment of duties, taxes, and penalties resulting from such abuses.
3. Any divergence in views or disputes regarding the interpretation or application of this Agreement shall be resolved at the lowest competent level through consultation between the Parties or their Executive Agents and shall not be referred to any national or international court, tribunal or other similar body, or any third party for settlement.
4. The Parties hereby establish a Joint Commission to facilitate implementation of this Agreement. The Joint Commission shall consist of governmental representatives appointed by the Parties or their designees. As soon as possible after this Agreement enters into force, the Parties or their designees shall notify each other of their respective representatives charged with developing the terms of reference of the Joint Commission and shall designate the co-chair for their side. The Joint Commission shall determine its own procedures, consistent with this Agreement, and arrange for such auxiliary organs and administrative services as may be considered appropriate in the implementation of this Agreement. Each Party shall bear the costs of its participation in the Joint Commission.

Article 37
Final Provisions

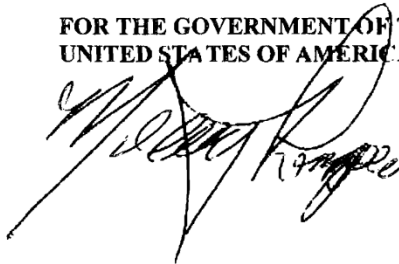
1. This Agreement shall enter into force in accordance with the internal law of each Party and upon the date of the later of the written notifications, through diplomatic channels, whereby the Parties inform each other that all their internal procedures necessary to bring this Agreement into force have been fulfilled.
2. This Agreement has been concluded for an indefinite period of time. It may be terminated by written notification by either Party and in that event it terminates two (2) years after the receipt of the notification.
3. Upon entry into force, this Agreement shall supersede the Agreement Between the Government of the Republic of Poland and the Government of the United States of America on the Status of the Armed Forces of the United States of America in the Territory of the Republic of Poland, signed at Warsaw December 11, 2009 (“the SSA”), and the Agreement Between the Government of the Republic of Poland and the Government of the United States of America Concerning Cooperation, effected by exchange of notes at Warsaw, June 22 and July 15, 2015, as amended (“the ACC”).
4. All implementing agreements and arrangements to the SSA and ACC shall continue in effect as implementing agreements or arrangements to this Agreement to the extent that implementing agreements or arrangements are not in conflict with this Agreement. The Parties agree that, in cases where there is conflict with this Agreement, the terms of this Agreement shall prevail, and the Parties, or their Executive Agents, as appropriate, shall work expeditiously to modify or amend any such implementing agreement or arrangement to conform with this Agreement.
5. This Agreement may be amended at any time by mutual written agreement of the Parties. Any such amendments shall enter into force pursuant to the terms set out in Paragraph 1 of this Article.
6. Annexes to this Agreement, and any appendices thereto, shall form an integral part of this Agreement and may be amended by written agreement of the Parties or their Executive Agents.

DONE at Warsaw, this 15th day of August, 2020, in duplicate, in the Polish and English languages, both texts being equally authentic.

**FOR THE GOVERNMENT OF
THE REPUBLIC OF POLAND**

**FOR THE GOVERNMENT OF THE
UNITED STATES OF AMERICA**

ANNEX A

Agreed Facilities and Areas

- Łask Air Base
- Drawsko Pomorskie Training Area
- Żagań Training Area (including Military Training Center, and Żagań, Karliki, Trzebień, Bolesławiec, and Świętoszów Military Complexes)
- Skwierzyna Military Complex
- Powidz Air Base and Military Complex
- Poznań Military Complex
- Lubliniec Military Complex
- Toruń Military Complex
- Orzysz / Bemowo Piskie Training Area
- Mirosławiec Air Base
- Ustka Training Area
- Czarne Training Area
- Wędrzyn Training Area
- Biedrusko Training Area
- Nowa Dęba Training Area
- Wrocław Airport (Wrocław-Strachowice)
- Kraków-Balice Airport (Balice)
- Katowice Airport (Pyrzowice)
- Dęblin Air Base

ANNEX B

Support to U.S. Forces' Presence

In furtherance of the principles and objectives referenced in the Preamble of this Agreement and the Joint Declarations referenced therein, including that the United States plans to enhance its current military presence, and in order to support more effectively the presence of U.S. forces in the territory of the Republic of Poland; and

Recognizing the need to provide infrastructure and logistics support to meet U.S. forces' requirements in order to enable the deployment and employment of U.S. forces to, within, and through the territory of the Republic of Poland, the Parties agree to the following special measures:

I. Definitions

For the purpose of this Annex:

1. "Poland-Provided Infrastructure" (hereinafter "PPI") shall mean the contributions of the Republic of Poland to build, improve, and outfit infrastructure. PPI contributions shall not apply to the Redzikowo Ballistic Missile Defense site or NATO Enhanced Forward Presence (eFP) activities.
2. "Poland-Provided Logistics Support" (hereinafter "PPLS") shall mean the contributions of Republic of Poland to satisfy the logistical requirements of U.S. forces in the territory of the Republic of Poland. PPLS contributions shall not apply to the Redzikowo Ballistic Missile Defense site or NATO eFP activities.

II. Poland-Provided Infrastructure (PPI)

1. The PPI contributions provided by the Republic of Poland shall typically be "in-kind." Cash contributions for PPI shall be provided by the Republic of Poland to the U.S. Executive Agent in advance for the development of project criteria packages, design surveillance, construction surveillance, and in the exceptional cases described in this Paragraph. The Parties intend that the Executive Agents will work together in implementation of PPI, including in the described exceptional cases. The Parties mutually acknowledge that exceptional cases include when, in consultation between the Executive Agents:

- (a) the U.S. Executive Agent determines that in-kind procedures do not meet the requirements of U.S. forces, including where the contractor must be a U.S. firm or require U.S. contract award and implementation because of security requirements;

- (b) the U.S. Executive Agent determines resolution of identified design or construction deficiencies is not initiated within thirty (30) days of initial notification by the U.S. Executive Agent to the Polish Executive Agent; and
- (c) the Executive Agents mutually determine that it is a more practical or economically beneficial option.

In cases of the U.S. Executive Agent's determinations in Subparagraphs (a) and (b) above, the U.S. Executive Agent shall inform the Polish Executive Agent as soon as possible. In all exceptional cases, contracts shall be awarded by U.S. forces in accordance with Article 33 of this Agreement. The Republic of Poland shall remit cash payments to the U.S. Executive Agent for exceptional cases within sixty (60) days of initial notification to the Polish Executive Agent. Details concerning cash contributions for such exceptional cases will be the subject of consultation by the Executive Agents, including within the framework of the Joint Commission and any subcommittees, as appropriate. Cash contributions to the U.S. Executive Agent under this Paragraph shall be made in U.S. Dollars.

2. The Republic of Poland shall remit PPI cash payments to the U.S. Executive Agent for project criteria package development, design surveillance, and construction surveillance in U.S. Dollars no later than March 1 of each year. The date of such payments during the first calendar year of this Agreement shall be as mutually determined.

3. The Polish Executive Agent shall be responsible for the design, contract award, construction, and construction management of in-kind PPI projects. The U.S. Executive Agent shall approve all construction design and development, including final design approval, to ensure U.S. standards and requirements, including U.S. operational requirements, are met. The U.S. Executive Agent shall be responsible for the development of project criteria packages, design surveillance, and construction surveillance. In the exceptional cases referenced in Paragraph II.1 of this Annex, the U.S. Executive Agent is also responsible for the full design and construction of such PPI projects. PPI shall include outfitting, including provision of furniture, fixtures, and equipment for the provided facilities. Polish materials and services shall be used to the maximum extent practicable for in-kind PPI construction, provided they meet applicable U.S. standards.

4. The Polish Executive Agent shall award construction contracts only to contractors selected from a mutually determined pre-qualified list of eligible contractors, identified based upon jointly approved criteria of eligibility. The Polish Executive Agent shall implement construction projects in accordance with the corresponding timeline as identified during project design.

5. In-kind PPI projects shall meet U.S. standards and requirements, including U.S. operational requirements. As part of its design and construction surveillance functions, the U.S. Executive Agent shall be entitled to conduct design reviews during the design phase of projects, and to conduct construction inspections at reasonable times during all phases of construction. Upon completion of construction, the Executive Agents shall conduct a joint pre-acceptance inspection of in-kind PPI projects. Following this

pre-acceptance inspection, the U.S. Executive Agent shall notify the Polish Executive Agent in writing of any deficiencies it has identified. The Polish Executive Agent shall initiate resolution of the identified deficiencies, as determined by the U.S. Executive Agent, within thirty (30) days after the date of the inspection. If the Republic of Poland is unable or unwilling to initiate resolution of the deficiencies prior to expiration of the thirty (30) day period, the U.S. Executive Agent shall have the right to correct the deficiencies either through the use of members of U.S. forces or by contracting for such corrections in accordance with Article 33 of this Agreement. The Republic of Poland shall be responsible for the costs of any such corrections as notified in writing by the U.S. Executive Agent.

6. Within thirty (30) days of acceptance of facilities constructed under the PPI program, a joint inspection of the project shall be conducted and a written report prepared. The report shall reflect the condition of all facilities, improvements, and other property. Upon final acceptance by both Executive Agents, PPI facilities shall be made available for U.S. forces use.

7. The project list, found in Appendix 1 to this Annex, represents the list of projects the Republic of Poland shall construct for use by U.S. forces. The Executive Agents shall consult as necessary, but no less than biannually, on implementation of the project list including any mutually determined adjustments to the project list. In exceptional cases, the Executive Agents shall consult and favorably consider project list additions supporting emergent operational requirements of U.S. forces.

8. The Executive Agents shall jointly establish the prioritization and execution timeline of PPI projects at a given agreed facility and area, as well as the timeline, including planning, design, surveillance, and construction, of PPI projects for the upcoming calendar year not later than July 31 of the preceding calendar year. Due to unforeseen or emergent circumstances, the U.S. Executive Agent may, in consultation with the Polish Executive Agent, substitute a project or adjust the execution prioritization of projects within the current Polish Fiscal Year, provided the revised project is of equal or lesser cost than the original project and is feasible. To reduce cost overruns, minimize construction schedule delays, and limit changes in the scope of individual projects, the Executive Agents shall regularly review the aforementioned prioritization and execution timelines of PPI projects.

9. Additional implementing details of PPI may be described by the Executive Agents in separate implementing arrangements or appendices to this Annex.

III. Poland-Provided Logistics Support (PPLS)

1. The PPLS contributions provided by the Republic of Poland shall typically be "in-kind." Cash contributions for PPLS shall be provided by the Republic of Poland to the U.S. Executive Agent in the exceptional cases described in this Paragraph. The Parties intend that the Executive Agents will work together in implementation of PPLS, including in the described exceptional cases. The Parties mutually acknowledge that exceptional cases include when, in consultation between the Executive Agents:

- (a) the U.S. Executive Agent determines that in-kind procedures do not meet the requirements of U.S. forces, including where the contractor must be a U.S. firm or require U.S. contract award and implementation because of security requirements;
- (b) the U.S. Executive Agent determines resolution of identified deficiencies is not initiated within thirty (30) days of initial notification by the U.S. Executive Agent to the Polish Executive Agent; and
- (c) the Executive Agents mutually determine that it is a more practical or economically beneficial option.

In cases of the U.S. Executive Agent's determinations in Subparagraphs (a) and (b) above, the U.S. Executive Agent shall inform the Polish Executive Agent as soon as possible. In all exceptional cases, any contracts shall be awarded by U.S. forces in accordance with Article 33 of this Agreement. Cash contributions shall be provided in U.S. Dollars within sixty (60) days of initial notification to the Polish Executive Agent.

2. Under PPLS, the Republic of Poland shall provide to U.S. forces at the agreed facilities and areas designated in Annex A to this Agreement, upon request and in full without a right to reimbursement by the United States, the following:

- (a) All facility and infrastructure sustainment and operations requirements, such as:
  - i. Utilities (including electricity, water, sanitation/refuse collection and disposal, wastewater processing, heat, ventilation, and air conditioning),
  - ii. Industrial waste, medical waste, and hazardous waste/material collection and removal/disposal,
  - iii. Facility and area sustainment, restoration, and modernization services,
  - iv. Utility and ground support fuels,
  - v. Lodging services,
  - vi. Food services,
  - vii. Laundry and custodial services,
  - viii. On and off-installation shuttle services,
  - ix. Fuel distribution services,
  - x. Storage services, including storage of ammunition and fuel,
  - xi. Fire and emergency services response, and Role 1 medical services,
  - xii. Installation security / defense, and
  - xiii. Telecommunications infrastructure installation and maintenance services;
- (b) War reserve materiel / prepositioned equipment storage and maintenance services;
- (c) Seventy-five (75) percent of the cost of fuels, including aviation fuels and ground transportation fuels up to the volume established, at least annually, in

consultation between the Executive Agents (generally this would be equal to the annual statement of requirements provided by the U.S. Executive Agent in accordance with Paragraph 3 below), and fifty (50) percent of the cost of fuels beyond the established volume; and

(d) Other logistical support as mutually determined by the Executive Agents.

The Republic of Poland shall provide host nation labor and equipment, including equipment rental, necessary to meet U.S. forces' requirements covered by this Paragraph. Polish materials and services shall be used to the maximum extent practicable for in-kind PPLS provided they meet applicable U.S. requirements and standards.

3. In accordance with mutually determined procedures, requests for PPLS contributions should be provided to the Polish Executive Agent via a statement of requirements for each agreed facility and area. The U.S. Executive Agent may also provide such statements of requirements due to unforeseen circumstances or emergent operational requirements.

4. In-kind PPLS shall meet U.S. standards and requirements, including U.S. operational requirements. In the event that the Republic of Poland is unable to provide such PPLS to meet such standards or requirements, and following notification to the Polish Executive Agent, the Executive Agents shall consult to determine a payment mechanism, including the provision of cash by the Republic of Poland to the U.S. Executive Agent to enable U.S. forces or U.S. contractors to effect or procure such logistics equipment, supplies, and services.

5. The Polish Executive Agent shall award in-kind PPLS contracts only to contractors selected from a mutually determined pre-qualified list of eligible contractors, identified based on jointly approved criteria of eligibility.

6. The Executive Agents shall consult as necessary, but no less than biannually, on implementation of PPLS, including any mutually determined adjustments to the scope of PPLS provided in Paragraph III.2 of this Annex.

7. Additional implementing details of PPLS may be described by the Executive Agents in separate implementing arrangements or appendices to this Annex.

**APPENDIX 1
TO
ANNEX B**

List of Polish–Provided Infrastructure Projects

Poznań Military Complex

(U.S. Forces Headquarters (HQ) Elements)

1. Command and Control (C2) Facility
2. Information Systems Facility and Network Architecture
3. Expand Billeting Capacity [supporting up to 700 personnel]
4. Dining Facility [supporting up to 700 personnel]
5. Maintenance Building Renovation and Motorpool

Drawsko Pomorskie Training Area

(Combat Training Center and Support Location)

1. Staging and Marshalling Area [supporting up to 3,600 personnel]
2. Information Systems Facility and Network Architecture
3. Combat Training Center facilities

Wroclaw Airport (Wroclaw-Strachowice)

(U.S. Forces Aerial Port of Debarkation (APOD) Primary Operating Location)

1. APOD Ramp [4 x C-5 aircraft capable]
2. Taxiways to APOD Ramp
3. Hot Cargo Pad / Munitions Handling / Munitions Holding Area
[1 x C-5 aircraft capable, includes supporting up to 70 thousand (k) pounds (lbs)
Net Explosive Weight (NEW)]
4. Aerial Port Facilities (Cargo & Material handling)
5. Passenger Terminal
6. Contingency Beddown Area [supporting up to 550 personnel]
7. Railhead and Rail Extensions
8. Anti-Terrorism / Force Protection Upgrades - APOD site
9. Dining Facility [supporting up to 450 personnel]
10. Dormitory and Laundry Facilities [supporting up to 450 personnel]
11. Medical / Dental Clinic
12. Fitness Center
13. Post Office
14. Operations Administration Facility
15. Armory
16. Communications Infrastructure

17. Vehicle Maintenance/Motorpool Area

Lask Air Base

(U.S. Forces Remotely Piloted Aircraft (RPA) Primary Operating Location)

1. RPA Ramp [supporting up to 12 RPAs]
2. RPA Hangars [supporting up to 12 RPAs]
3. Connecting Taxiways [for RPA Ramp and Hangars]
4. RPA Cockpit Pads
5. Munitions Storage Areas [4.2 million (M) lbs NEW]
6. Munitions Holding Area [supporting up to 30k lbs NEW]
7. Hot Cargo Pad [1 x C-5 aircraft capable, supporting up to 30k lbs NEW]
8. Contingency Beddown Area [supporting up to 550 personnel]
9. General Administration Facility
10. Medical / Dental Clinic
11. Armory
12. RPA Squadron Operations Facility
13. Post Office
14. Dining Facility [supporting up to 450 personnel]
15. Dormitory and Laundry Facilities [supporting up to 450 personnel]
16. Anti-Terrorism / Force Protections Upgrades
17. Ground Communications and Data Support Area
18. Communications Infrastructure
19. Motorpool Area

Powidz Air Base and Military Complex

(U.S. Forces Aviation, Logistics, Special Operations, and Air Defense Location)

1. Ammunition Storage Facility [31 Earth Covered Magazines - 12.4M lbs NEW]
2. Large Bulk Fuel Storage and Distribution Facility
[1.5M gal with 800k gallons fuel system supply point]
3. Information Systems Facility and Network Architecture
4. Deployable Air Base System (DABS) Storage Facility
5. Special Operations Forces (SOF) C2 Logistics Facility [Battalion (BN) -level]
6. Barracks – 6 [supporting up to 2400 personnel]
7. Dining Facilities – 2 [supporting up to 1,428 personnel each]
8. Mission Command Complex
[1 x Brigade (BDE)-level HQ, 4 x BN-level HQs]
9. Medical / Dental Clinic
10. Logistics Operations Supply Support Activity, Maintenance, and Motorpool
11. Rotary Wing Aviation Parking Apron, Wash Apron, and Fuel Point [supporting up to 51 aircraft]
12. Rotary Wing Aviation Maintenance Hangars [supporting up to 51 aircraft]

13. Rotary Wing Aviation Ground Vehicle Maintenance and Motorpool

14. Air Defense Artillery Mission Command HQ [BN-level]

Lubliniec Military Complex

(U.S. Forces SOF Operating Location)

1. SOF Operations Facility [Company (CO) -level]

Żagań Training Area and Toruń and Skwierzyna Military Complexes

(U.S. Forces Armored Brigade Combat Team Location)

1. Staging and Marshalling Area (Świętoszów, Trzebień, Pstrąże)
[supporting up to 4,800 personnel]
2. Railroad Track and Railhead (Świętoszów) [3 spurs, 1 siding]
3. Bulk Fuel Storage and Distribution Facility (Świętoszów)
[1M gallons with 800k gallons fuel system supply point]
4. Brigade Complex [1 x BDE-level HQ, 7 x BN-level HQs]
5. Barracks [supporting up to 4,800 personnel]
6. Dining Facilities [supporting up to 4,800 personnel]
7. CO Operations Facilities – 37
8. Ground Vehicle Maintenance Facilities – 7
9. Motorpool Facilities – 7
10. BDE Support BN Warehouse
11. Medical / Dental Clinic
12. Brigade Complex Support Facilities
13. Information Systems Facility and Network Architecture
14. Training Barracks and Dining Facility (Toruń)
[supporting up to 430 personnel]

Kraków-Balice Airport (Balice)

(U.S. Forces APOD Secondary Operating Location)

1. Runway [C-5 aircraft capable]
2. Aerial Port Ramp [2 x C-5 aircraft capable]
3. Connecting Taxiways
4. Aerial Port Facilities (Cargo & Material handling)
5. Passenger Terminal / Area
6. Contingency Beddown Area [supporting up to 550 personnel]
7. Railhead and Rail Extensions
8. Anti-Terrorism / Force Protection Upgrades
9. Hot Cargo Pad / Munitions Handling / Munitions Holding Area
[1 x C-5 aircraft capable, includes supporting up to 30k lbs NEW within site constraints]

Katowice Airport (Pyrzowice)

(U.S. Forces APOD Secondary Operating Location)

1. Aerial Port Ramp [2 x C-5 aircraft capable]
2. Connecting Taxiways
3. Aerial Port Facilities (Cargo & Material handling)
4. Passenger Terminal / Area
5. Contingency Beddown Area [supporting up to 550 personnel]
6. Railhead and Rail Extensions
7. Anti-Terrorism / Force Protection Upgrades
8. Hot Cargo Pad / Munitions Handling / Munitions Holding Area
[1 x C-5 aircraft capable, includes supporting up to 30k lbs NEW]

Mirosławiec Air Base

(U.S. Forces RPA Secondary Operating Location)

1. RPA Shelters [supporting up to 12 RPAs]
2. RPA Cockpit Pads
3. Anti-Terrorism / Force Protection Upgrades
4. Ground Communications and Data Support Area
5. Communications Infrastructure
6. Munitions Holding Area [supporting up to 30k lbs NEW]
7. Munitions Storage Area [supporting up to 200k lbs NEW]
8. Hot Cargo Pad [1 x C-5 aircraft capable, supporting up to 30k lbs NEW]
9. Contingency Beddown Area [supporting up to 550 personnel]
10. RPA Squadron Operations Facility
11. Armory
12. Fitness Center

Dęblin Air Base

(U.S. Forces RPA Secondary Operating Location)

1. RPA Squadron Operations Facility
2. RPA Ramp [supporting up to 12 RPAs]
3. Parallel Taxiway and Connecting Taxiways [for RPA Ramp and Shelters]
4. RPA Shelters [supporting up to 12 RPAs]
5. RPA Cockpit Pads
6. Anti-Terrorism / Force Protection Upgrades
7. Ground Communications and Data Support Area
8. Communications Infrastructure
9. Munitions Holding Area [supporting up to 30k lbs NEW]
10. Munitions Storage Area
[supporting up to 25k lbs NEW within site constraints]
11. Hot Cargo Pad [1 x C-5 aircraft capable, supporting up to 30k lbs NEW]
12. Contingency Beddown Area [supporting up to 550 personnel]

[POLISH TEXT – TEXTE POLONAIS]

**UMOWA
MIĘDZY
RZĄDEM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
A
RZĄDEM STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI
O WZMOCNIONEJ WSPÓLPRACY OBRONNEJ**

SPIS TREŚCI

Preambuła	
Artykuł 1	Cel i zakres
Artykuł 2	Definicje
Artykuł 3	Korzystanie z uzgodnionych obiektów i terenów
Artykuł 4	Własność mienia
Artykuł 5	Wsparcie dla obecności sił zbrojnych USA
Artykuł 6	Rozlokowane materiały
Artykuł 7	Umundurowanie
Artykuł 8	Broń
Artykuł 9	Wjazd, pobyt i wyjazd osób
Artykuł 10	Licencje zawodowe
Artykuł 11	Pojazdy silnikowe
Artykuł 12	Prawa jazdy
Artykuł 13	Ruch statków powietrznych, jednostek pływających i pojazdów
Artykuł 14	Jurysdykcja karna
Artykuł 15	Określenie jurysdykcji karnej w przypadkach obowiązków służbowych
Artykuł 16	Zatrzymanie, nadzór i dostęp
Artykuł 17	Dyscyplina
Artykuł 18	Roszczenia
Artykuł 19	Zwolnienia podatkowe dla celów oficjalnych
Artykuł 20	Zwolnienia podatkowe dla celów osobistych
Artykuł 21	Import i eksport dla celów oficjalnych
Artykuł 22	Import dla celów osobistych
Artykuł 23	Procedury celne
Artykuł 24	Wojskowa usługowa działalność wspierająca
Artykuł 25	Instytucje finansowe
Artykuł 26	Wojskowe usługi pocztowe
Artykuł 27	Telekomunikacja
Artykuł 28	Wsparcie logistyczne i media
Artykuł 29	Waluta
Artykuł 30	Bezpieczeństwo
Artykuł 31	Ochrona środowiska i BHP
Artykuł 32	Ochrona zdrowia
Artykuł 33	Procedury kontraktowe
Artykuł 34	Status wykonawców kontraktowych
Artykuł 35	Praca
Artykuł 36	Wykonanie Umowy i rozstrzygnięcie sporów
Artykuł 37	Postanowienia końcowe
Aneks A	Uzgodnione obiekty i tereny
Aneks B	Wsparcie dla obecności sił zbrojnych USA
Załącznik 1 do Aneksu B	Lista projektów infrastrukturalnych zapewnianych przez Polskę

Preambuła

Rząd Rzeczypospolitej Polskiej i Rząd Stanów Zjednoczonych Ameryki („Stany Zjednoczone”), dalej zwane łącznie „Stronami”, a pojedynczo „Stroną”;

Uznając, że obecne i wyłaniające się wyzwania dla bezpieczeństwa mają regionalne i globalne implikacje i wpływają na żywotne interesy Stron;

Uwzględniając fakt, iż zacieśnienie wzajemnej współpracy w dziedzinie obronności znacząco wzmocni istniejące stosunki między Rzeczpospolitą Polską a Stanami Zjednoczonymi, a także ich zobowiązania z zakresu bezpieczeństwa;

Dążąc do rozwoju własnej oraz zbiorowej zdolności do obrony przed atakami zbrojnymi oraz odstraszenia, odpowiedzi oraz obrony przed jakimkolwiek agresorem, zwracając szczególną uwagę na Kartę Narodów Zjednoczonych sporządzoną w San Francisco dnia 26 czerwca 1945 roku oraz Traktat Północnoatlantycki, sporządzony w Waszyngtonie dnia 4 kwietnia 1949 roku, oraz na utrzymanie międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa;

Uznając, iż na podstawie porozumienia między Rzeczpospolitą Polską a Stanami Zjednoczonymi, członkowie sił zbrojnych USA, członkowie rodzin oraz wykonawcy kontraktowi USA mogą przebywać na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;

Biorąc pod uwagę fakt, że obecność sił zbrojnych USA, członków rodzin oraz wykonawców kontraktowych USA na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ramach niniejszej Umowy odbywa się za zgodą Rzeczypospolitej Polskiej i z pełnym poszanowaniem prawa Rzeczypospolitej Polskiej;

Uwzględniając deklarację „Obrona wolności i budowanie dobrobytu poprzez polsko-amerykańskie partnerstwo strategiczne”, przyjętą 18 września 2018 roku w Waszyngtonie, „Wspólną deklarację o współpracy obronnej w zakresie obecności sił zbrojnych Stanów Zjednoczonych w Rzeczypospolitej Polskiej”, podpisaną 12 czerwca 2019 roku oraz „Wspólną deklarację na temat pogłębiania współpracy obronnej”, podpisaną 23 września 2019 roku;

Dążąc do współdzielenia odpowiedzialności za utrzymanie pobytu Sił Zbrojnych Stanów Zjednoczonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w sposób sprawiedliwy i zrównoważony;

Uznając stosowanie Umowy między Państwami-Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego dotyczącej statusu ich sił zbrojnych, sporządzonej w Londynie dnia 19 czerwca 1951 roku zwanej dalej „umową NATO SOFA” i dążąc do uzupełnienia jej postanowień;

Uznając Umowę nabycia i usług wzajemnych między Ministrem Obrony Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej i Departamentem Obrony Stanów Zjednoczonych Ameryki, podpisaną w Warszawie dnia 28 listopada 2012 roku i w Stuttgarcie dnia 3 grudnia 2012 roku, („umowa ACSA”); oraz

Odnosząc się do postanowień Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki w sprawie środków bezpieczeństwa służących ochronie informacji niejawnych w sferze wojskowej, podpisanej w Warszawie dnia 8 marca 2007 roku;

Uzgodniły co następuje:

Artykuł 1

Cel i zakres

1. Niniejsza Umowa, zgodnie z prawem i regulacjami wewnętrznymi, oraz właściwymi zobowiązaniami międzynarodowymi każdej ze Stron, ma na celu promowanie:

- a. wzajemnej priorytetyzacji współpracy między Stronami w sprawach związanych z obronnością, w tym współpracy bilateralnej oraz współpracy w ramach NATO w dążeniu do osiągnięcia celów i zasad wymienionych w Preambule niniejszej Umowy;
  - b. wzmocnienia zdolności Stron do wypełnienia ich zobowiązań związanych z bezpieczeństwem oraz ze wzajemną obroną;
  - c. regularnych konsultacji na temat zagrożeń i wyzwań dla międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa;
  - d. wymiany informacji i doświadczeń w zakresie strategicznych kwestii obronności i bezpieczeństwa; oraz
  - e. wzmocnionej współpracy w zakresie rozwoju zdolności, planowania obronnego, szkolenia wojskowego, technologii, wyposażenia oraz wsparcia.
2. Niniejsza Umowa uzupełnia umowę NATO SOFA i bardziej szczegółowo określa status i warunki regulujące pobyt sił zbrojnych USA, w tym członków sił zbrojnych i personelu cywilnego oraz członków rodzin na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Niniejsza Umowa, w określonych sytuacjach w niej wskazanych, określa również status i warunki regulujące pobyt wykonawców kontraktowych USA i pracowników wykonawców kontraktowych USA na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z dostawą towarów i świadczeniem usług siłom zbrojnym USA.
3. Zobowiązania wynikające dla Stron z niniejszej Umowy oraz każdego porozumienia lub porozumień wykonawczych nie stanowią uszczerbku dla zwierzchnictwa każdej ze Stron nad jej terytorium i właściwymi siłami, jak również prawa każdej ze stron do samoobrony, zgodnie z prawem międzynarodowym.
4. W sprawach nieuregulowanych niniejszą Umową stosuje się odpowiednie postanowienia umowy NATO SOFA, jeśli takowe istnieją.

Artykuł 2 **Definicje**

Dla celów niniejszej Umowy, wyrażenie:

a. „siły zbrojne USA” - oznacza podmiot obejmujący członków sił zbrojnych, personelu cywilnego oraz całe mienie, sprzęt i materiały Sił Zbrojnych USA, w tym informacje oficjalne USA, znajdujące się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

b. „siły zbrojne” - posiada takie samo znaczenie, jak w Artykule I ustęp 1 litera (a) umowy NATO SOFA.

c. „personel cywilny” oznacza osoby, o których mowa w Artykule I ustęp 1 litera (b) umowy NATO SOFA i odnosi się także do:

(i) obywateli USA, którzy są zatrudnieni przez Stany Zjednoczone i którzy służą przy siłach zbrojnych USA;

(ii) pracowników organizacji niepolskich i nie prowadzących działalności gospodarczej, którzy są obywatelami Stanów Zjednoczonych bądź osobami zamieszkałymi na stałe w Stanach Zjednoczonych i którzy nie są osobami zamieszkałymi na stałe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, i którzy wyłącznie w celu dbania o dobro, morale lub edukację sił zbrojnych USA towarzyszą tym siłom zbrojnym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej; oraz

(iii) członków rodzin zatrudnionych przez siły zbrojne USA, także w celach prowadzenia wojskowej działalności wspierającej opisanej w Artykułach 24, 25 i 26 niniejszej Umowy, oraz organizacje nie prowadzące działalności gospodarczej wspomniane w niniejszym ustępie.

Dla celów Artykułu 14 niniejszej Umowy, wyrażenie „personel cywilny” nie odnosi się do osób posiadających jedynie obywatelstwo Rzeczypospolitej Polskiej lub osób zamieszkałych na stałe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Dla celów Artykułu 18 niniejszej Umowy, wyrażenie „personel cywilny” nie odnosi się do osób, o których mowa w punkcie (ii) powyżej.

d. „członek rodziny” - oznacza osobę, o której mowa w Artykule I ustęp 1 litera (c) umowy NATO SOFA, oraz osobę, która z powodów prawnych, finansowych lub zdrowotnych jest zależna od członka sił zbrojnych lub personelu cywilnego, pozostaje na jego lub jej utrzymaniu, zamieszkuje wspólnie z takim członkiem i przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej za zgodą sił zbrojnych USA.

e. „wykonawca kontraktowy” - oznacza osobę fizyczną, która nie jest członkiem sił zbrojnych ani personelu cywilnego, osobę prawną albo inny podmiot posiadający zdolność prawną, dostarczający towary lub świadczący usługi siłom zbrojnym USA na podstawie umowy lub umowy o podwykonawstwo zawartej z siłami zbrojnymi USA lub na ich rzecz.

f. „wykonawca kontraktowy USA” - oznacza osobę fizyczną, która nie jest obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej i nie jest osobą zamieszkałą na stałe na terytorium

Rzeczypospolitej Polskiej lub osobę prawną, która nie jest zarejestrowana na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, oraz jest obecna na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w celu dostarczania towarów i świadczenia usług siłom zbrojnym USA na podstawie umowy zawartej z siłami zbrojnymi USA lub na ich rzecz.

g. „pracownik wykonawcy kontraktowego USA” - oznacza osobę fizyczną, która nie jest obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej ani osobą zamieszkałą na stałe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, która pozostaje w stosunku pracy z wykonawcą kontraktowym USA i która wykonuje pracę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z umową lub umową o podwykonawstwo na dostawy towarów lub świadczenie usług siłom zbrojnym USA.

h. „lokalny pracownik cywilny” - oznacza osobę, która nie jest członkiem sił zbrojnych ani personelu cywilnego, uprawnioną do pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i do zatrudnienia zgodnie z Artykułem 35 niniejszej Umowy.

i. „uzgodnione obiekty i tereny” - oznacza tereny, obiekty, budynki lub konstrukcje na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, będące własnością lub pozostające w zarządzie Rzeczypospolitej Polskiej i używane przez siły zbrojne USA za zgodą Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie z Artykułem 3 niniejszej Umowy oraz z pełnym poszanowaniem dla polskiego dowództwa nad uzgodnionymi obiektami i terenami w tym dla części wskazanych przez Rzeczpospolitą Polską do jej wyłącznego użytkowania, uzgodnione obiekty i tereny będą wspólnie użytkowane, za wyjątkiem ich części szczegółowo określonych przez Strony lub ich organy wykonawcze do wyłącznego użytku sił zbrojnych USA. Uzgodnione obiekty i tereny są wymienione w Aneksie A do niniejszej Umowy. Strony lub ich organy wykonawcze mogą w przyszłości wskazać dodatkowe uzgodnione obiekty i tereny.

j. „informacje niejawne” - oznacza informacje wytworzone przez lub dla Ministerstwa Obrony Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej lub Departamentu Obrony Stanów Zjednoczonych Ameryki (w Stanach Zjednoczonych określane jako „wojskowe informacje niejawne”), lub informacje, którymi one prawnie dysponują lub które znajdują się pod ich kontrolą, i które wymagają ochrony zgodnie z prawem i regulacjami wewnętrznymi Stron oraz postanowieniami niniejszej Umowy. Informacje niejawne mogą mieć formę ustną, wizualną, elektroniczną, formę dokumentu, lub dowolną inną formę, w tym także formę sprzętu lub technologii.

k. „organ wykonawczy” - oznacza Ministra Obrony Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej i Departament Obrony Stanów Zjednoczonych lub ich przedstawicieli.

Artykuł 3 **Korzystanie z uzgodnionych obiektów i terenów**

1. Uznając wzajemne korzyści wynikające z obecności sił zbrojnych USA na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ramach wspólnych działań obronnych, Rzeczpospolita Polska udostępnia siłom zbrojnym USA bez kosztów wynajmu lub podobnych kosztów uzgodnione obiekty i tereny, w tym uzgodnione obiekty i tereny użytkowane wspólnie przez Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej i siły zbrojne USA, zgodnie ze szczegółowymi umowami zawartymi pomiędzy obiema Stronami i z należyтым uwzględnieniem warunków operacyjnych i bezpieczeństwa. O ile nie postanowiono inaczej, siły zbrojne USA płacą swoją proporcjonalną część wszystkich niezbędnych kosztów eksploatacji i utrzymania związanych z korzystaniem przez nie z uzgodnionych obiektów i terenów.

2. Z pełnym poszanowaniem suwerenności i prawa Rzeczypospolitej Polskiej, w tym jej zobowiązań prawnomiędzynarodowych, po konsultacji i biorąc pod uwagę stanowiska Stron, siły zbrojne USA, wykonawcy kontraktowi USA, pracownicy wykonawców kontraktowych USA, lokalni pracownicy cywilni sił zbrojnych USA, członkowie rodzin oraz pojazdy, jednostki pływające i statki powietrzne używane przez siły zbrojne USA lub na ich rzecz, są uprawnione do niezakłóconego dostępu do uzgodnionych obiektów i terenów oraz korzystania z nich w celu wizyt, szkolenia, ćwiczeń, przemieszczania się, tranzytu, wsparcia i czynności z nim związanych, tankowania statków powietrznych, tankowania jednostek pływających, lądowania statków powietrznych i przywracania ich zdolności do lotu, tymczasowej konserwacji pojazdów, jednostek pływających i statków powietrznych, zakwaterowania personelu, łączności, stacjonowania i rozmieszczenia sił i materiałów, rozlokowania sprzętu, zapasów i materiałów, wsparcia i współpracy w zakresie bezpieczeństwa, prowadzenia wspólnych lub połączonych ćwiczeń, dostarczania pomocy humanitarnej i na wypadek klęski żywiołowej, operacji w sytuacjach nadzwyczajnych, prowadzenia robót budowlanych w celu wsparcia wspólnie uzgodnionych działań, a także innych celów co do których Strony lub ich organy wykonawcze mogą się porozumieć, w tym także tych wykonywanych w ramach Traktatu Północnoatlantyckiego. Szkolenie wojskowe i ćwiczenia są, w zależności od potrzeb, przedmiotem koordynacji i ustaleń, przez organy wykonawcze.

3. Rzeczpospolita Polska upoważnia siły zbrojne USA do prowadzenia kontroli dostępu do uzgodnionych obiektów i terenów, lub ich części, które zostały przekazane siłom zbrojnym USA do wyłącznego użytkowania. Organы wykonawcze dokonują koordynacji w zakresie procedur dostępu do uzgodnionych obiektów i terenów współużytkowanych przez siły zbrojne USA oraz Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej w celu zapewnienia bezpieczeństwa.

4. W przypadku ćwiczeń i innych działań prowadzonych poza uzgodnionymi obiektami i terenami, na wniosek, polski organ wykonawczy udziela siłom zbrojnym USA i wykonawcom kontraktowym USA, w zakresie, w jakim jest to możliwe i z poszanowaniem bezpieczeństwa publicznego, wsparcia w uzyskaniu czasowego dostępu oraz prawa do korzystania z:

- (a) nieruchomości gruntowych oraz obiektów będących własnością Skarbu Państwa

(w tym dróg, portów, linii kolejowych, dróg wodnych i lotnisk), które nie należą do uzgodnionych obiektów i terenów;

(b) nieruchomości gruntowych oraz obiektów będących własnością samorządu terytorialnego; oraz

(c) prywatnych nieruchomości gruntowych oraz obiektów.

Wsparcie to zostaje udzielone bez kosztów dla sił zbrojnych USA lub wykonawców kontraktowych USA.

5. Polski organ wykonawczy jest odpowiedzialny za uzyskanie wszelkich upoważnień i zezwoleń wymaganych przez prawo Rzeczypospolitej Polskiej w największym możliwym zakresie. Amerykański organ wykonawczy udziela pomocy polskiemu organowi wykonawczemu poprzez niezwłoczne dostarczenie, na wniosek, odpowiednich, istniejących, możliwych do ujawnienia informacji, dokumentów i analiz technicznych, o ile jest to właściwe. Stany Zjednoczone nie ponoszą opłat za uzyskiwanie takich upoważnień oraz zezwoleń.

6. Siły zbrojne USA oraz wykonawcy kontraktowi mogą wykonywać roboty budowlane oraz dokonywać zmian i ulepszeń w uzgodnionych obiektach i terenach, w celu realizacji działań i celów wymienionych w niniejszym Artykule. Siły zbrojne USA współpracują z polskim organem wykonawczym w kwestiach związanych z wymienionymi robotami budowlanymi, zmianami i ulepszeniami, w oparciu o wspólny zamiar Stron, by wymagania techniczne i standardy związane z robotami budowlanymi, w tym standardy bezpieczeństwa robót budowlanych, w przypadku każdego takich robót prowadzonych przez Siły Zbrojne USA lub na ich rzecz, były zgodne z wymaganiami i standardami obu Stron. W tym celu uprzednie postanowienia niniejszego ustępu są wdrażane zgodnie ze wspólnie określonymi procedurami, które mogą zostać ustalone, w porozumieniu wykonawczym, w zależności od sytuacji. Siły zbrojne USA mogą prowadzić wymienione roboty budowlane oraz dokonywać zmian i ulepszeń z wykorzystaniem członków sił zbrojnych USA. Amerykański organ wykonawczy dostarcza polskiemu organowi wykonawczemu koniecznych informacji technicznych dotyczących robót budowlanych, które umożliwią taką współpracę. Strony uznają, że prawo Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie planowania przestrzennego, robót budowlanych jak również innych działań związanych z umożliwieniem prowadzenia robót budowlanych, nie ma zastosowania do działań podejmowanych przez lub na rzecz sił zbrojnych USA.

7. Strony współpracują przy długoterminowym planowaniu dotyczącym użytkowania i rozwoju uzgodnionych obiektów i terenów oraz obszarów otaczających uzgodnione obiekty i tereny, w celu zapewnienia wykonania niniejszej Umowy w perspektywie długoterminowej.

8. W momencie zwrotu Rzeczypospolitej Polskiej przez Stany Zjednoczone jakichkolwiek obiektów lub terenów lub ich części, Stany Zjednoczone przekazują polskiemu organowi wykonawczemu istniejącą dokumentację powykonawczą, instrukcje obsługi i utrzymania oraz jakiegokolwiek gwarancje pozostające w mocy.

9. Stany Zjednoczone mogą budować obiekty tymczasowe lub na potrzeby sytuacji nadzwyczajnych. Wyrażenie „obiekty tymczasowe lub na potrzeby sytuacji nadzwyczajnych” odnosi się do obiektów o charakterze niestałym i przeznaczonych do użytkowania wyłącznie przez okres niezbędny do osiągnięcia tymczasowego ograniczonego celu, dla którego są budowane. Dla celów Artykułu 4 niniejszej Umowy takie obiekty są traktowane jako konstrukcje przenośne i zostają usunięte przez Stany Zjednoczone po ustaniu tymczasowej potrzeby lub sytuacji nadzwyczajnej, chyba że organy wykonawcze uzgodnią, że korzystne jest pozostawienie ich na miejscu przez dalszy okres. W odpowiednich przypadkach Stany Zjednoczone mogą wnioskować o przeprowadzenie przyspieszonego procesu koordynacji i konsultacji. Jeśli wnioskuje się o przyspieszony proces, siły zbrojne USA nie rozpoczynają robót budowlanych, jeśli polski organ wykonawczy zgłosi sprzeciw. Jeżeli jednak polski organ wykonawczy nie zgłosi formalnego sprzeciwu w terminie piętnastu (15) dni od otrzymania od amerykańskiego organu wykonawczego adekwatnych i możliwych do ujawnienia dokumentów, będących w posiadaniu Stanów Zjednoczonych, roboty budowlane mogą być prowadzone zgodnie z planem.

10. W przypadku, gdy budynki lub inne instalacje są budowane lub rozbudowywane w celu wyłącznego użytkowania przez siły zbrojne USA, za koszty takiej budowy lub rozbudowy, eksploatacji i utrzymania odpowiedzialność ponoszą Stany Zjednoczone, o ile nie uzgodniono inaczej.

11. W przypadku, gdy budynki lub inne instalacje są budowane lub rozbudowywane w celu wspólnego użytkowania, koszty takiej budowy lub rozbudowy, eksploatacji i utrzymania są dzielone między Strony w odpowiedniej proporcji wynikającej z użytkowania, o ile nie uzgodniono inaczej.

Artykuł 4
Własność mienia

1. Wszelkie uzgodnione obiekty i tereny, w tym budynki, konstrukcje nieprzenośne i elementy trwale związane z gruntem w uzgodnionych obiektach i terenach, wraz z użytkowanymi, zmienionymi lub ulepszonymi przez siły zbrojne USA, pozostają własnością Rzeczypospolitej Polskiej. Wszelkie takie konstrukcje wybudowane przez siły zbrojne USA stają się własnością Rzeczypospolitej Polskiej po ich wybudowaniu, zaś siły zbrojne USA są uprawnione do modyfikowania takich konstrukcji i użytkowania ich, dopóki nie przestaną one być potrzebne siłom zbrojnym USA. Siły zbrojne USA powiadamiają właściwe władze Rzeczypospolitej Polskiej, gdy uzgodniony obiekt lub teren, lub dowolna jego część, przestają być potrzebne.

2. Siły zbrojne USA zwracają wszelkie uzgodnione obiekty i tereny lub dowolną ich część jako wyłączną i nieobciążoną własność Rzeczypospolitej Polskiej, wraz z budynkami, konstrukcjami nieprzenośnymi i elementami wybudowanymi tam przez siły zbrojne USA, gdy przestaną one być potrzebne siłom zbrojnym USA. Strony lub ich organy wykonawcze konsultują się w sprawie warunków zwrotu dowolnego uzgodnionego obiektu lub terenu, włączając w to kwestię rekompensaty z tytułu ewentualnej wartości rezydualnej ulepszeń lub budowli.

3. Siły zbrojne USA oraz wykonawcy kontraktowi USA zachowują tytuł własności do wszelkiego sprzętu, materiałów, zaopatrzenia, konstrukcji przenośnych, innego mienia ruchomego oraz stałych elementów wyposażenia, które zainstalowały, wwiezły lub nabyły na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z niniejszą Umową.

4. Strony mogą prowadzić konsultacje dotyczące ewentualnego przekazania lub zakupu sprzętu uznanego za niezbędny, w sposób dopuszczalny przez prawo i przepisy USA.

Artykuł 5
Wsparcie dla obecności sił zbrojnych USA

Strony, uznając fakt, że obecność sił zbrojnych USA na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wzmacnia wysiłki NATO w kierunku odstraszenia, obronę Stanów Zjednoczonych oraz zobowiązanie Stanów Zjednoczonych do obrony i bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polski, zgadzają się na szczególne środki związane z trwałą obecnością sił zbrojnych USA na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, określone w Aneksie B.

Artykuł 6
Rozlokowane materiały

1. Siły Zbrojne USA są uprawnione do transportowania, rozlokowywania i przechowywania mienia, sprzętu, zaopatrzenia i materiałów („rozlokowane materiały”) we wszystkich uzgodnionych obecnie lub w przyszłości obiektach i terenach na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Siły Zbrojne USA sprawują wyłączną kontrolę nad rozlokowanymi materiałami znajdującymi się lub przechowywanymi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i mają nieograniczone prawo do usunięcia tych materiałów z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Siły Zbrojne USA powiadamiają z wyprzedzeniem Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej o czynnościach związanych z rozlokowywaniem materiałów, które Siły Zbrojne USA planują transportować przez lub przechowywać na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w tym o rodzajach, ilości i terminach dostaw rozlokowanych materiałów oraz wykonawcach kontraktowych USA którzy realizują te dostawy.

2. Organy wykonawcze dokonają konsultacji w zakresie działań dotyczących rozlokowywania materiałów.

Artykuł 7
Umundurowanie

Podczas pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w trakcie wykonywania obowiązków służbowych członkowie sił zbrojnych powinni co do zasady nosić umundurowanie.

Artykuł 8

Broń

1. Członkowie sił zbrojnych mogą posiadać i nosić broń służbową zgodnie z prawem Stanów Zjednoczonych, pod warunkiem, że są do tego upoważnieni na mocy wydanych im rozkazów w ramach wykonywania obowiązków służbowych.
2. Członkowie personelu cywilnego mogą posiadać i nosić broń służbową zgodnie z prawem Stanów Zjednoczonych w czasie wykonywania obowiązków służbowych w uzgodnionych obiektach i terenach. Pod warunkiem dokonania ustaleń w tym zakresie z polskim organem wykonawczym, członkowie personelu cywilnego mogą posiadać i nosić broń służbową zgodnie z prawem Stanów Zjednoczonych w czasie wykonywania obowiązków służbowych poza uzgodnionymi obiektami i terenami.
3. W odniesieniu do przechowywania broni i amunicji w uzgodnionych obiektach i terenach siły zbrojne USA stosują własne prawo i regulacje. Broń i amunicja mogą być przechowywane poza uzgodnionymi obiektami i terenami zgodnie ze standardowymi procedurami operacyjnymi.
4. Przywóz, wywóz, posiadanie, obrót oraz usługi związane z prywatną bronią i amunicją na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej regulowane są prawem Rzeczypospolitej Polskiej. Na potrzeby niniejszego Artykułu, wyrażenie „usługi związane z prywatną bronią i amunicją” oznacza prowadzenie działalności gospodarczej polegającej na naprawianiu albo wytwarzaniu istotnych części broni, przerabianiu broni lub wytwarzaniu amunicji, a także na świadczeniu usług w celach edukacyjnych, sportowych lub rekreacyjnych, obejmujących w szczególności prowadzenie strzelnic, działalność łowiecką lub szkoleniową.

Artykuł 9 **Wjazd, pobyt i wyjazd osób**

1. Rzeczpospolita Polska zrzeka się swojego uprawnienia do wymagania kontrasygnaty rozkazów wyjazdu, o którym mowa w Artykule III ustęp 2 litera (b) umowy NATO SOFA.
2. Wjazd i pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej członków sił zbrojnych podlega postanowieniom Artykułu III ustępy 1 i 2 umowy NATO SOFA.
3. Członkowie personelu cywilnego, członkowie rodzin, wykonawcy kontraktowi USA oraz pracownicy wykonawców kontraktowych USA, przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej posiadają ważną kartę identyfikacyjną Departamentu Obrony USA, zaświadczenie, lub list upoważniający, wystawione przez odpowiednie władze USA, potwierdzające ich status jako członków personelu cywilnego, członków rodzin, wykonawców kontraktowych USA lub pracowników wykonawców kontraktowych USA, a także ważny paszport. Karta identyfikacyjna, zaświadczenie lub list upoważniający umożliwiają wymienionym wyżej osobom wjazd i pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez wizy, o ile posiadają one ważny paszport. Paszporty tych osób nie są stemplowane na granicy. Podczas pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej osoby te nie podlegają przepisom dotyczącym rejestracji i kontroli cudzoziemców. Osób tych nie traktuje się również jako nabywających prawo do stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
4. Podczas pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej osoby, o których mowa w ustępie 3 niniejszego Artykułu, są zobowiązane na żądanie władz Rzeczypospolitej Polskiej okazać ważny paszport oraz kartę identyfikacyjną, zaświadczenie lub list upoważniający. Stany Zjednoczone dostarczają po wejściu w życie niniejszej Umowy polskiemu organowi wykonawczemu reprezentatywne zobrazowania kart identyfikacyjnych, zaświadczeń oraz listów upoważniających.
5. Zasady określone w ustępach od 2 do 4 niniejszego Artykułu mają zastosowanie wyłącznie do wjazdu i pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i pozostają bez wpływu na zasady wjazdu i pobytu na terytoriach innych państw.
6. W przypadku śmierci członka sił zbrojnych lub personelu cywilnego albo opuszczenia przez niego terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z przeniesieniem służbowym, członkom rodziny takiej osoby podczas przebywania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nadal przysługuje status członka rodziny na podstawie niniejszej Umowy przez okres dziewięćdziesięciu (90) dni od dnia śmierci lub przeniesienia służbowego. Jeżeli członkowie rodziny podjęli naukę w instytucjach edukacyjnych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przed śmiercią lub przeniesieniem służbowym danego członka sił zbrojnych lub personelu cywilnego, członkom rodziny tej osoby nadal przysługuje status członków rodziny przez okres dziewięćdziesięciu (90) dni od dnia ukończenia nauki lub zakończenia bieżącego roku szkolnego lub akademickiego.

7. Zgodnie z Artykułem III ustęp 5 umowy NATO SOFA, w razie zagrożenia bezpieczeństwa lub porządku publicznego Rzeczypospolitej Polskiej przez członków sił zbrojnych lub personelu cywilnego, właściwe władze USA usuwają takie osoby z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na pisemny wniosek właściwych organów Rzeczypospolitej Polskiej.

Artykuł 10
Licencje zawodowe

Rzeczpospolita Polska nie wymaga od członków sił zbrojnych USA, wykonawców kontraktowych USA i pracowników wykonawców kontraktowych USA uzyskiwania licencji zawodowych wydawanych przez Rzeczpospolitą Polską w związku ze świadczeniem usług w ramach obowiązków służbowych lub kontraktowych siłom zbrojnym USA, członkom rodzin, wykonawcom kontraktowym USA, pracownikom wykonawców kontraktowych USA oraz innym wzajemnie uzgodnionym osobom.

Artykuł 11 **Pojazdy silnikowe**

1. Organy Rzeczypospolitej Polskiej uznają przeprowadzone przez władze wojskowe i cywilne USA rejestrację i licencjonowanie pojazdów silnikowych i przyczep należących do sił zbrojnych USA, wykonawców kontraktowych USA, pracowników wykonawców kontraktowych USA, członków sił zbrojnych oraz personelu cywilnego i członków rodzin. Pojazdy niebojowe (określone jako takie przez siły zbrojne USA) oraz przyczepy dopuszcza się do ruchu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie ich czasowego pozostawiania na tym terytorium, pod warunkiem, że są one zaopatrzone w tablice rejestracyjne z numerem rejestracyjnym, a kierujący pojazdem posiada przy sobie lub w pojeździe wydany przez właściwe władze dokument potwierdzający dokonanie rejestracji pojazdu oraz ważne badanie techniczne. Pojazdy bojowe (określone jako takie przez siły zbrojne USA) nie wymagają tablic rejestracyjnych, jednak są zaopatrzone w stosowne oznaczenia i dokumentację.
2. Na wniosek władz sił zbrojnych USA, właściwe organy Rzeczypospolitej Polskiej rejestrują i wydają bez kosztów i dodatkowych badań technicznych, polskie tablice rejestracyjne i dowody rejestracyjne dla służbowych pojazdów niebojowych sił zbrojnych USA oraz dla prywatnych pojazdów członków sił zbrojnych, personelu cywilnego i członków rodzin zgodnie z wzajemnie uzgodnionymi procedurami. Pojazdy wykonawców kontraktowych USA i pracowników wykonawców kontraktowych USA mogą zostać zarejestrowane przez odpowiednie organy Rzeczypospolitej Polskiej w taki sam sposób. Tablice rejestracyjne wydane dla prywatnych pojazdów zgodnie z niniejszym ustępem nie mogą się różnić od tablic rejestracyjnych wydawanych na zasadach ogólnych przez władze Rzeczypospolitej Polskiej do eksploatacji prywatnych pojazdów silnikowych.
3. Władze sił zbrojnych USA zapewniają regularnie bezpieczeństwo wszelkich pojazdów silnikowych i przyczep, które zarejestrowały i którym wydały licencję, lub które są używane przez siły zbrojne USA na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
4. Członkowie sił zbrojnych, personelu cywilnego, wykonawcy kontraktowi USA, pracownicy wykonawców kontaktowych USA oraz członkowie rodzin mają obowiązek zapewnienia odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa swoich prywatnych pojazdów silnikowych i przyczep, które są używane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W tym celu prywatne pojazdy silnikowe, zarejestrowane zgodnie z ust. 2 niniejszego artykułu podlegają okresowym badaniom technicznym.
5. Członkowie sił zbrojnych i personelu cywilnego, wykonawcy kontraktowi USA, pracownicy wykonawców kontraktowych USA oraz członkowie rodzin zobowiązani są do przestrzegania prawa Rzeczypospolitej Polskiej dotyczącego ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej swoich prywatnych pojazdów silnikowych w czasie pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Pojazdy służbowe podlegają samoubezpieczeniu przez Stany Zjednoczone i mogą być używane jedynie dla celów służbowych określonych w prawie Stanów Zjednoczonych.
6. Pojazdy, przyczepy i naczepy należące do sił zbrojnych Stanów Zjednoczonych są traktowane tak samo jak pojazdy służbowe Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie opłat za korzystanie z dróg. Jeżeli Rzeczpospolita Polska wprowadzi

w przyszłości opłaty za korzystanie z dróg dla swoich Sił Zbrojnych, Strony lub ich przedstawiciele skonsultują się co do wpływu tej zmiany na siły zbrojne Stanów Zjednoczonych.

7.Szczegóły dotyczące procedury rejestracji pojazdów silnikowych, lista odstępstw od warunków technicznych jak również właściwych dokumentów i dowodów ważnych badań technicznych zostaną określone w porozumieniu wykonawczym do niniejszej Umowy.

Artykuł 12 Prawa jazdy

1. Organy Rzeczypospolitej Polskiej uznają prawo jazdy lub inny rodzaj zezwolenia uprawniającego posiadacza do prowadzenia służbowych pojazdów, okrętów lub statków powietrznych sił zbrojnych USA, wydanego członkowi sił zbrojnych lub członkowi personelu cywilnego lub pracownikowi wykonawcy kontraktowego USA przez władze USA.

2. Organy Rzeczypospolitej Polskiej akceptują jako ważne, bez dodatkowych opłat lub przeprowadzania egzaminów, prawa jazdy wydane przez Stany Zjednoczone, poszczególne stany USA lub organy polityczne niższego szczebla, uprawniające członków sił zbrojnych USA oraz członków rodzin, a także pracowników wykonawcy kontraktowego USA do prowadzenia prywatnych pojazdów silnikowych, jeśli posiadacz tego prawa jazdy ma ukończone 18 lat. Międzynarodowe prawo jazdy nie jest wymagane. Władze wojskowe Stanów Zjednoczonych mogą wydać dwujęzyczny dokument poświadczający uprawnienia do kierowania pojazdami silnikowymi. Wymienione w niniejszym ustępie osoby mają obowiązek okazywać właściwe prawo jazdy lub dokument uprawniający na żądanie władz Rzeczypospolitej Polskiej podczas kierowania pojazdem silnikowym. Amerykański organ wykonawczy, po wejściu w życie niniejszej Umowy, przekazuje polskiemu organowi wykonawczemu informacyjny opis typowych danych znajdujących się na tego rodzaju prawach jazdy.

3. Władze sił zbrojnych USA mogą wycofać z własnej inicjatywy bądź na wniosek organów Rzeczypospolitej Polskiej uprawnienia do kierowania pojazdami przyznane członkom sił zbrojnych oraz, w zakresie swoich właściwości, członkom personelu cywilnego, w przypadku uzasadnionych wątpliwości dotyczących kompetencji lub zdolności tych osób do prawidłowego prowadzenia pojazdów. Władze sił zbrojnych USA powiadamiają organy Rzeczypospolitej Polskiej o wszelkich przypadkach wycofania takich uprawnień zgodnie z niniejszym ustępem oraz o wszystkich przypadkach, gdy po takim wycofaniu uprawnienia do prowadzenia pojazdów zostały przywrócone.

4. W przypadkach, w których sądy Rzeczypospolitej Polskiej sprawują jurysdykcję na podstawie Artykułu VII umowy NATO SOFA i Artykułu 14 niniejszej Umowy w stosunku do przestępstw, których popełnienie wiązało się z prowadzeniem pojazdu silnikowego oraz w przypadkach, w których inne organy Rzeczypospolitej Polskiej uprawnione są do podjęcia działań w związku z popełnieniem takich przestępstw, decyzje właściwych organów Rzeczypospolitej Polskiej dotyczące zawieszenia bądź pozbawienia uprawnień do kierowania pojazdami mają zastosowanie wobec praw jazdy, o których mowa w niniejszym Artykule.

Artykuł 13

Ruch statków powietrznych, jednostek pływających i pojazdów

1. Zgodnie ze wspólnie określonymi procedurami, statki powietrzne, jednostki pływające i pojazdy eksploatowane przez siły zbrojne USA lub wyłącznie na ich rzecz mają prawo wstępu, swobodnego poruszania się i opuszczania terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z poszanowaniem odpowiednich reguł bezpieczeństwa i ruchu lotniczego, morskiego i drogowego. Na pokład tych statków powietrznych, jednostek pływających i pojazdów nie można wchodzić oraz przeprowadzać na nich inspekcji bez zgody Stanów Zjednoczonych. Statki powietrzne eksploatowane przez siły zbrojne USA lub wyłącznie na ich rzecz uprawnione są do wykonywania lotów w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej, wykonywania tankowania w powietrzu, lądowania i startowania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Statki powietrzne, o których mowa w ustępie 1 niniejszego Artykułu, nie podlegają opłatom nawigacyjnym ani innym podobnym opłatom za loty na podstawie niniejszej Umowy oraz nie podlegają opłatom za lądowanie i parkowanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Procedury oznaczania lotów na podstawie niniejszego Artykułu zostaną określone w porozumieniu wykonawczym. Jednostki pływające, o których mowa w ustępie 1 niniejszego Artykułu, nie podlegają opłatom pilotażowym, opłatom portowym, opłatom za przewóz ichtu ani podobnym opłatom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Siły zbrojne USA płacą standardowe stawki rynkowe za zamówione i otrzymane usługi, po odjęciu podatków, zgodnie z Artykułem 19 niniejszej Umowy, chyba że Artykuł 28 niniejszej Umowy stanowi inaczej.

3. Dla potrzeb niniejszej Umowy i w celu zapewnienia bezpieczeństwa ruchu lotniczego, żeglugi morskiej i śródlądowej, władze sił zbrojnych USA ustalają w koordynacji z właściwymi organami Rzeczypospolitej Polskiej warunki i zasady eksploatowania wszystkich systemów kontroli ruchu lotniczego, żeglugi morskiej i śródlądowej oraz związanych z nimi systemów łączności, które władze te zainstalują i będą użytkować.

4. Użytkowanie kolei na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej odbywa się zgodnie z porozumieniami między przedsiębiorstwami kolejowymi a siłami zbrojnymi USA. Na wniosek sił zbrojnych USA, polski organ wykonawczy udziela pomocy w zawarciu takich porozumień. Zgodnie z Artykułem 3, ustępem 4 niniejszej Umowy, pomoc ta będzie udzielona bez kosztów dla Stanów Zjednoczonych.

5. Ruch pojazdów gąsienicowych poza poligonami i terenami budowy odbywa się co do zasady transportem kolejowym lub na odpowiednich przyczepach. Poruszanie się pojazdami gąsienicowymi po ulicach i drogach publicznych bez używania nakładek gumowych jest zabronione.

6. Właściwe organy Stron współpracują w zakresie procedur transportu przez siły zbrojne USA broni, ciężkiego sprzętu i materiałów niebezpiecznych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Artykuł 14 **Jurysdykcja karna**

1. Rzeczpospolita Polska uznaje szczególne znaczenie nadzoru dyscyplinarnego władz sił zbrojnych USA nad członkami sił zbrojnych USA oraz skutki, jakie taki nadzór ma dla gotowości operacyjnej. Tym samym, Rzeczpospolita Polska, na wniosek Stanów Zjednoczonych i w celu realizacji zobowiązania o wzajemnej obronie, niniejszym korzysta ze swojego suwerennego prawa i zrzeka się pierwszeństwa Rzeczypospolitej Polskiej w sprawowaniu jurysdykcji karnej, stosownie do Artykułu VII ustęp 3 litera (c) umowy NATO SOFA. W przypadkach o szczególnym znaczeniu dla Rzeczypospolitej Polskiej, władze Rzeczypospolitej Polskiej mogą wycofać to zrzeczenie poprzez wystosowanie do właściwych władz wojskowych USA pisemnego oświadczenia nie później niż trzydzieści (30) dni od daty otrzymania notyfikacji, o której mowa w ustępie 2 niniejszego Artykułu. Władze Rzeczypospolitej Polskiej mogą również wystosować wskazane oświadczenie przed otrzymaniem takiej notyfikacji.
2. Z zastrzeżeniem szczególnych ustaleń, które mogą zostać poczynione w zakresie czynów karalnych mniejszej wagi, siły zbrojne USA niezwłocznie notyfikują władze Rzeczypospolitej Polskiej o każdym wszczęciu postępowania w trybie ustępu 1 niniejszego Artykułu.
3. W razie zaistnienia sporu co do jurysdykcji, właściwe władze Stron niezwłocznie podejmują konsultacje w celu rozstrzygnięcia tego sporu. Wspólne określenie jurysdykcji zwykle następuje nie później niż w terminie trzydziestu (30) dni od dnia rozpoczęcia konsultacji, chyba że właściwe władze Stron zdecydują o wydłużeniu tego terminu na czas określony. Do czasu zakończenia konsultacji Strony nie kierują sprawy do postępowania sądowego.
4. W przypadku ścigania przez władze Rzeczypospolitej Polskiej członka sił zbrojnych lub personelu cywilnego lub członka rodziny, jurysdykcja nie będzie sprawowana przez sądy wojskowe Rzeczypospolitej Polskiej.
5. Członkowie sił zbrojnych lub personelu cywilnego lub członkowie rodzin nie będą sądeni pod nieobecność bez swojej zgody, chyba że bezpodstawnie nie stawili się przed sądem po otrzymaniu należytego powiadomienia o dacie rozprawy oraz gdy dopuścili się nieusprawiedliwionej nieobecności wobec władz sił zbrojnych USA.
6. Siły zbrojne USA pomagają władzom Rzeczypospolitej Polskiej w zapewnieniu stawiennictwa oskarżonych lub podejrzanych i świadków będących członkami sił zbrojnych lub personelu cywilnego bądź członkami rodzin przed organami wymiaru sprawiedliwości na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej podczas wszystkich postępowań, gdzie obecność tych osób jest wymagana.
7. Władze Rzeczypospolitej Polskiej udzielają pomocy Stanom Zjednoczonym w zapewnieniu stawiennictwa osób nie podlegających prawu wojskowemu Stanów Zjednoczonych podczas wszystkich postępowań prowadzonych przez siły zbrojne USA na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, podczas których obecność tych osób jest wymagana.

8. Współpraca związana z pomocą w prowadzeniu wszelkich koniecznych postępowań dotyczących przestępstw, zgodnie z Artykułem VII ustęp 6 litera (a) umowy NATO SOFA, odbywa się, jeśli to możliwe, bezpośrednio pomiędzy organami odpowiedzialnymi za prowadzenie wnioskowanych czynności. Odpowiednie organy Stron mogą przyjmować ustalenia dotyczące szczegółów współpracy. Na wniosek, właściwe organy jednej ze Stron mogą uczestniczyć w czynnościach dowodowych prowadzonych przez właściwe organy drugiej Strony. W trakcie prowadzenia śledztwa, władze jednej ze Stron wezmą pod uwagę wszelkie dowody zebrane przez lub sprawozdania ze śledztw odpowiednich władz drugiej Strony zgodnie z obowiązującym prawem i przepisami.

9. W czynnościach prowadzonych przez USA, dotyczących przestępstw popełnionych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, wszyscy pokrzywdzeni oraz świadkowie będą mieli takie same prawa i przywileje jakie przyznawane są pokrzywdzonym i świadkom z USA, zgodnie z prawem USA.

10. Członkowie sił zbrojnych lub personelu cywilnego zwolnieni są z płacenia kar, grzywnien lub podobnych opłat nakładanych przez organy Rzeczypospolitej Polskiej w sprawach wynikających z wykonywania obowiązków służbowych przez tych członków.

Artykuł 15

Określenie jurysdykcji karnej w przypadkach obowiązków służbowych

Dla celów określenia, czy zarzucane przestępstwo było następstwem jakiegoś działania lub zaniechania w ramach wykonywania obowiązków służbowych przez członka sił zbrojnych lub personelu cywilnego, o których mowa w Artykule VII ustęp 3 litera (a) punkt (ii) umowy NATO SOFA, zaświadczenie wydane przez odpowiednie władze wojskowe Stanów Zjednoczonych stwierdzające, że działanie lub zaniechanie, które mogło spowodować domniemane przestępstwo, nastąpiło w ramach wykonywania obowiązków służbowych, stanowi rozstrzygający dowód tego faktu. Władze Rzeczypospolitej Polskiej mogą przedkładać władzom USA wszelkie informacje dotyczące określenia wykonywania obowiązków służbowych, zaś władze USA są zobowiązane wziąć te informacje pod uwagę. W przypadkach, w których władze Rzeczypospolitej Polskiej uznają, że okoliczności sprawy wymagają ponownego określenia, władze Stanów Zjednoczonych i Rzeczypospolitej Polskiej odbędą niezwłocznie konsultacje.

Artykuł 16

Zatrzymanie, nadzór i dostęp

1. Władze Stron udzielają sobie wzajemnie pomocy przy zatrzymaniu członków sił zbrojnych, personelu cywilnego lub członków rodzin na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz przy przekazywaniu ich organowi, który sprawuje jurysdykcję.
2. Na podstawie Artykułu VII ustęp 5 litera (a) umowy NATO SOFA i w związku z wymogiem notyfikacji z Artykułu 14, ustęp 2 niniejszej Umowy, w sprawach gdy Rzeczpospolita Polska może mieć wyłączne prawo sprawowania jurysdykcji, władze sił zbrojnych USA niezwłocznie informują właściwe władze Rzeczypospolitej Polskiej o członku sił zbrojnych lub personelu cywilnego lub członku rodziny zatrzymanym przez władze USA.
3. Władze Rzeczypospolitej Polskiej niezwłocznie powiadamiają władze sił zbrojnych USA o aresztowaniu lub zatrzymaniu przez nie członka sił zbrojnych, personelu cywilnego lub członka rodziny. Władzom USA przysługuje, na wniosek sił zbrojnych USA, niezwłoczny dostęp do takiej osoby.
4. Przedstawiciel sił zbrojnych USA ma prawo być obecny podczas wszystkich czynności procesowych, włączając w to przesłuchania, z udziałem wymienionego członka lub członka rodziny, prowadzonych przez władze Rzeczypospolitej Polskiej. Przedstawiciel sił zbrojnych USA ma prawo także brać udział we wszystkich czynnościach procesowych prowadzonych przez władze Rzeczypospolitej Polskiej, włączając w to przesłuchania, z udziałem członka sił zbrojnych lub członka personelu cywilnego lub członka rodziny, jeśli są pokrzywdzonymi lub świadkami przestępstwa. Władze sił zbrojnych USA otrzymują dostęp do zeznań wymienionych osób oraz ich protokołów, a także orzeczeń oraz raportów organów ścigania w przypadkach gdy członkowie sił zbrojnych lub personelu cywilnego lub członkowie rodzin są pokrzywdzonymi. Przedstawiciel sił zbrojnych USA może nie brać udziału w rzeczonych przesłuchaniach bądź czynnościach.
5. Podczas wszystkich czynności procesowych, dochodzeń i przesłuchań prowadzonych przez władze Rzeczypospolitej Polskiej władze Rzeczypospolitej Polskiej zapewniają członkowi sił zbrojnych USA lub członkowi rodziny, który nie zna języka polskiego, usługi właściwego tłumacza, niezależnie od tego czy osoba ta jest oskarżonym, podejrzanym, świadkiem lub pokrzywdzonym. Władze Rzeczypospolitej Polskiej dostarczają stronom procesu pisemne tłumaczenia na język angielski dokumentów istotnych dla postępowania, śledztwa lub procesu. Oświadczenia członków Sił Zbrojnych USA lub członków rodzin mogą być składane się w języku angielskim i władze Rzeczypospolitej Polskiej nie będą wymagać od tych osób składania ich w języku polskim.
6. Członkowie sił zbrojnych lub członkowie personelu cywilnego, lub członkowie rodzin, wobec których prowadzone jest postępowanie przygotowawcze lub postępowanie sądowe przed organami Rzeczypospolitej Polskiej, pozostają lub znajdują się pod nadzorem władz USA, jeżeli władze USA o to wnioskuje, do czasu zakończenia wszelkich postępowań sądowych związanych z daną sprawą. Władze USA zapewniają stawiennictwo członków sił zbrojnych lub członków personelu cywilnego i podejmują wszelkie możliwe kroki w celu zapewniania stawiennictwa członków rodziny przed

organami Rzeczypospolitej Polskiej podczas każdego postępowania wymagającego obecności tych osób. Jeżeli sąd Rzeczypospolitej Polskiej orzeknie zasadność zastosowania tymczasowego aresztowania wobec członka sił zbrojnych lub personelu cywilnego lub członka rodziny, zawiadomienie o tym wraz z uzasadnieniem zostaje niezwłocznie przekazane właściwym władzom USA. Jeśli władze USA chcą w takim przypadku sprawować nadzór nad tą osobą, Stany Zjednoczone w pełni biorą pod uwagę warunki i zasady określone w zawiadomieniu od władz Rzeczypospolitej Polskiej przy określeniu środków zapobiegawczych i stopnia ograniczenia swobody. W szczególności, władze USA dążą, w największym możliwym stopniu dopuszczalnym przez odpowiednie prawo i przepisy USA, do tego, by postępować zgodnie ze środkami zapobiegawczymi z warunkami aresztowania określonymi przez sąd Rzeczypospolitej Polskiej. W przypadku, gdyby polskie postępowanie sądowe nie zostanie ukończone w terminie jednego roku od jego rozpoczęcia, władze USA są zwolnione z wszelkich zobowiązań wynikających z niniejszego ustępu, jednak konsultują się z władzami Rzeczypospolitej Polskiej z zamiarem przedłużenia zobowiązania lub postawienia oskarżonego do dyspozycji władz Rzeczypospolitej Polskiej. Dalsze przedłużenie zobowiązania następuje na mocy wzajemnego uzgodnienia między Stronami.

7. W razie uchylecia aresztu tymczasowego lub zastosowania przez władze Rzeczypospolitej Polskiej innych środków zapobiegawczych wobec członka sił zbrojnych, członka personelu cywilnego lub członka rodziny podejrzanego o popełnienie przestępstwa w sprawie, w której Rzeczypospolita Polska wykonuje prawo do jurysdykcji, dana osoba zostanie oddana pod nadzór sił zbrojnych USA.

8. Jeżeli członek sił zbrojnych lub personelu cywilnego, lub członek rodziny został skazany przez sąd Rzeczypospolitej Polskiej i orzeczono karę pozbawienia wolności bez zawieszenia, władze USA mogą utrzymać nadzór nad oskarżonym do czasu zakończenia wszelkich postępowań odwoławczych oraz na bieżąco informują odpowiednie władze Rzeczypospolitej Polskiej o miejscu przebywania oskarżonego.

9. Wszelkie okresy pozbawienia wolności zastosowane przez władze Rzeczypospolitej Polskiej lub władze sił zbrojnych USA zalicza się na poczet kary orzeczonej ostatecznie w tej samej sprawie.

10. Kara pozbawienia wolności orzeczona przez sąd Rzeczypospolitej Polskiej wobec członków sił zbrojnych, członków personelu cywilnego, lub członków rodziny, odbywana jest w instytucjach penitencjarnych Stanów Zjednoczonych lub Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z uzgodnieniami dokonanymi przez Strony lub ich organy wykonawcze. Jeśli osoby te odbywają karę pozbawienia wolności w instytucji penitencjarnej Rzeczypospolitej Polskiej, po uzgodnieniu z odpowiednimi organami Rzeczypospolitej Polskiej, władzom USA oraz rodzinom umożliwia się wizyty u osób skazanych poza regulaminowymi godzinami odwiedzin. W uzgodnieniu z władzami Rzeczypospolitej Polskiej, przedstawiciele sił zbrojnych USA oraz członkowie rodzin osób odbywających karę pozbawienia wolności w instytucji penitencjarnej Rzeczypospolitej Polskiej uzyskują zgodę na udzielanie tym osobom pomocy, w tym w zakresie pomocy prawnej, zdrowia, warunków bytowych i morale, takiej jak odzież, żywność, bielizna pościelowa, pomoc medyczna i stomatologiczna oraz posługa religijna.

Artykuł 17
Dyscyplina

1. Władze sił zbrojnych USA są odpowiedzialne za utrzymanie dyscypliny wśród członków sił zbrojnych i personelu cywilnego przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Władze wojskowe Rzeczypospolitej Polskiej nie sprawują dyscypliny wojskowej nad członkami sił zbrojnych i personelu cywilnego przebywającymi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Żadne z postanowień niniejszego Artykułu nie ogranicza jednak egzekwowania prawa Rzeczypospolitej Polskiej przez organy ochrony porządku publicznego Rzeczypospolitej Polskiej.

2. W celu utrzymania dyscypliny wśród członków sił zbrojnych regularnie ustanowione jednostki lub formacje sił zbrojnych USA mają prawo nadzorować uzgodnione obiekty i tereny i przedsięwziąć wszelkie odpowiednie środki celem zapewnienia utrzymania porządku i bezpieczeństwa w tych obiektach i terenach. Jeżeli część uzgodnionego obiektu lub terenu jest użytkowana wspólnie z Siłami Zbrojnymi Rzeczypospolitej Polskiej, władze sił zbrojnych USA podejmują działania koordynacyjne z właściwymi władzami Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w celu ustanowienia procedur współpracy dotyczących nadzorowania takich współużytkowanych uzgodnionych obiektów lub terenów.

3. Poza uzgodnionymi obiektami i terenami żandarmeria wojskowa sił zbrojnych USA działa wyłącznie zgodnie z ustaleniami podjętymi z władzami Rzeczypospolitej Polskiej, w porozumieniu z tymi władzami i w takim zakresie, w jakim działania te są niezbędne dla zapewnienia dyscypliny i porządku wśród członków sił zbrojnych. Strony mogą uzgodnić użycie żandarmerii wojskowej sił zbrojnych USA do innych celów, w zależności od potrzeby.

Artykuł 18 **Roszczenia**

1. Członkowie sił zbrojnych lub personelu cywilnego nie podlegają żadnym postępowaniom dotyczącym roszczeń cywilnych ani karom administracyjnym w związku z działaniami lub zaniechaniami tych osób wynikającymi z wykonywania obowiązków służbowych. Roszczenia takie mogą być przedstawiane właściwym władzom Rzeczypospolitej Polskiej i procedowane zgodnie z postanowieniami Artykułu VIII umowy NATO SOFA.
2. Strony lub ich organy wykonawcze dokonają konsultacji co do najbardziej odpowiedniego sposobu postępowania z wszelkimi innymi roszczeniami, w tym z roszczeniami strony trzeciej, których nie dotyczy umowa NATO SOFA.
3. W celu określenia czy ewentualna odpowiedzialność cywilna powstała w wyniku działania lub zaniechania w ramach wykonywania obowiązków służbowych przez członka sił zbrojnych lub personelu cywilnego w myśl Artykułu VIII umowy NATO SOFA, rozstrzygającym dowodem tego faktu jest zaświadczenie wydane przez biuro do spraw roszczeń sił zbrojnych USA, właściwe w sprawie przedmiotowego roszczenia, stwierdzające, że działanie lub zaniechanie, które mogło stanowić podstawę roszczenia, zostało dokonane w ramach wykonywania obowiązków służbowych. Władze Rzeczypospolitej Polskiej mogą przedkładać władzom USA wszelkie informacje dotyczące określenia wykonywania obowiązków służbowych, zaś władze USA biorą te informacje pod uwagę. W przypadkach, w których władze Rzeczypospolitej Polskiej uznają, że okoliczności sprawy wymagają weryfikacji tego określenia, władze Stanów Zjednoczonych i Rzeczypospolitej Polskiej niezwłocznie podejmą konsultacje.
4. Zgodnie z niniejszym Artykułem określenie „personel cywilny” obejmuje wszelkie osoby, bez względu na ich obywatelstwo lub miejsce zamieszkania, które są pracownikami USA wykonującymi obowiązki służbowe zlecone im przez siły zbrojne USA, ale nie obejmuje wykonawców kontraktowych USA, pracowników wykonawców kontraktowych USA, innych wykonawców kontraktowych i ich pracowników, pracowników organizacji nie prowadzących działalności gospodarczej oraz pracowników wojskowej działalności wspierającej opisanej w Artykułach 24, 25 i 26 niniejszej Umowy, bez względu na ich obywatelstwo i miejsce zamieszkania.
5. Rozstrzyganie lub zasądzenie roszczeń jest dokonywane przez właściwe organy Stron, powołane zgodnie z odpowiednim prawem Stron.
6. Członkowie sił zbrojnych i personelu cywilnego i członkowie rodzin nie podlegają zaocznym wyrokom lub działaniom godzącym w ich interesy w postępowaniach cywilnych jeżeli ich czasowa nieobecność w sądzie jest należycie usprawiedliwiona, w tym przez obowiązki służbowe lub dozwoloną nieobecność.
7. W przypadku, gdy prawo Rzeczypospolitej Polskiej wymaga, aby odszkodowanie było wypłacane w formie renty, renta taka podlega kapitalizacji zgodnie z zasadami obowiązującymi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Właściwy organ Stanów Zjednoczonych wypłaca należną kwotę w terminie dwunastu (12) tygodni.

Artykuł 19

Zwolnienia podatkowe dla celów oficjalnych

1. Zwalnia się od podatku od towarów i usług (VAT), podatku akcyzowego lub podobnych podatków albo takich, które je zastępują, towary importowane przez siły zbrojne USA lub na ich rzecz do ich wyłącznego użytku, o którym mowa w ustępie 1 Artykułu 21 niniejszej Umowy lub służące do zaopatrzenia ich wojskowej usługowej działalności wspierającej, o której mowa w Artykule 24 niniejszej Umowy, pod warunkiem, że importowane towary są zgłaszane na zaświadczeniu określonym w Artykule XI ustęp 4 umowy NATO SOFA (obecnie formularz 302) i siły zbrojne USA są odbiorcą takich towarów. Zwolnienie stosuje się w chwili wwozu. Dla celów niniejszej Umowy import i eksport dotyczy także przemieszczania towarów z lub do jakiegokolwiek innego kraju, w tym z lub do krajów pozostających z Rzeczpospolitą Polską we wspólnym obszarze celnym, do lub z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Zwalnia się od podatku od towarów i usług, podatku akcyzowego lub podobnych podatków, opłat i należności albo takich, które je zastępują towary i usługi nabywane przez siły zbrojne USA lub na ich rzecz w celach określonych w ustępie 1 niniejszego Artykułu. Zwolnienie stosuje się w chwili zakupu, jeśli transakcja jest potwierdzona dokumentem wydanym przez siły zbrojne USA, który siły zbrojne USA przedkładają odpowiedniemu organowi podatkowemu Rzeczypospolitej Polskiej. Ponadto w przypadku towarów akcyzowych zwolnienie z podatku akcyzowego w chwili sprzedaży ma zastosowanie wyłącznie, jeśli takie towary są nabywane ze składu podatkowego i transakcja jest potwierdzona dokumentem, o którym mowa powyżej. W pozostałych przypadkach zwolnienie realizowane jest poprzez zwrot podatku zapłaconego w danym kwartale. Zwrot jest dokonywany w terminie trzydziestu (30) dni od otrzymania przez organ podatkowy Rzeczypospolitej Polskiej wniosku o taki zwrot.

3. Właściwe władze Rzeczypospolitej Polskiej otrzymają stosowny dokument, wydany przez siły zbrojne USA, zaświadczający, że towary i usługi, o których mowa odpowiednio w ustępach 1 i 2 niniejszego Artykułu, zostały wysłane, nabyte lub przeznaczone do użytku sił zbrojnych USA lub do zaopatrzenia ich wojskowej usługowej działalności wspierającej. Dokument taki może zawierać jedno potwierdzenie kontraktu w ramach którego wymagane jest wykonanie wielu dostaw.

4. Procedury i formularze wymagane dla celów zwolnień określonych w ustępach 1 i 2 niniejszego Artykułu, jak również jakiegokolwiek ograniczenia w ilości dóbr, o ile będą mieć zastosowanie, zostaną określone w porozumieniu wykonawczym.

5. Przepisów prawa Rzeczypospolitej Polskiej dotyczących obowiązku potrącania lub wpłacania przez pracodawcę lub osobę samozatrudnioną zaliczek na podatek dochodowy nie stosuje się do dochodu zwolnionego z opodatkowania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie postanowień niniejszej Umowy.

6. Przepisów prawa Rzeczypospolitej Polskiej dotyczących ubezpieczeń społecznych nie stosuje się do wynagrodzeń i dodatków członków sił zbrojnych, członków personelu cywilnego, wykonawców kontraktowych USA i pracowników wykonawców kontraktowych USA, którzy są obywatelami USA i którzy nie zamieszkują zwykle na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w państwach członkowskich Unii Europejskiej lub państwach Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu.

Artykuł 20
Zwolnienia podatkowe dla celów osobistych

1. Dochód członka sił zbrojnych lub personelu cywilnego lub członka rodziny, który nie jest wyłącznie obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej, jest zwolniony z opodatkowania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej pod warunkiem, że dochód ten jest osiągnany z zatrudnienia przez rząd USA.
2. Dochód członka sił zbrojnych lub personelu cywilnego lub członka rodziny, który nie jest wyłącznie obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej, osiągnany z zatrudnienia w organizacjach nie prowadzących działalności gospodarczej, zgłoszonych Wspólnej Komisji ustanowionej na podstawie Artykułu 36 niniejszej Umowy, jest zwolniony z opodatkowania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
3. Dochód członka sił zbrojnych lub personelu cywilnego lub członka rodziny, który nie jest wyłącznie obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej, jest zwolniony z opodatkowania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej pod warunkiem, że dochód taki osiągnany jest ze źródeł znajdujących się poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
4. Okresy, w których członek rodziny towarzyszy członkowi sił zbrojnych lub personelu cywilnego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie są uważane za zmieniające miejsce zamieszkania lub miejsce stałego pobytu dla celów ustalenia rezydencji podatkowej na gruncie prawa Rzeczypospolitej Polskiej.
5. Zwalnia się z opodatkowania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej dochód - włączając w to wynagrodzenie i inne należności - otrzymywany wyłącznie z tytułu umowy o pracę z wykonawcą kontraktowym USA przez następujące osoby:
  - (a) pracowników wykonawców kontraktowych USA, oraz
  - (b) członków rodzin, którzy nie są wyłącznie obywatelami Rzeczypospolitej Polskiej ani w niej na stałe nie zamieszkują.
6. Okresy, w których wykonawca kontraktowy USA będący osobą fizyczną lub pracownik wykonawcy kontraktowego USA przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wyłącznie na podstawie umowy zawartej z siłami zbrojnymi USA lub na ich rzecz, nie są uważane za okresy obecności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub okresy zmieniające miejsce zamieszkania lub miejsce stałego pobytu dla celów opodatkowania zgodnie z prawem Rzeczypospolitej Polskiej.
7. Członkowie sił zbrojnych lub personelu cywilnego lub członkowie rodzin nie podlegają opodatkowaniu, nie uiszczają opłat, opłat licencyjnych ani podobnych lub takich, które je zastępują, w tym podatku VAT, na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z tytułu zakupu, własności, posiadania, przeniesienia między sobą, lub w związku ze śmiercią, własności mienia ruchomego wwieczionego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub tam nabytego do ich użytku osobistego. Dla zakupów, z zastrzeżeniem wspólnie określonych ograniczeń, zwolnienie będzie stosowane w chwili zakupu, jeśli to możliwe, lub nastąpi w formie zwrotu w terminie trzydziestu (30) dni od złożenia wniosku, zgodnie z porozumieniem wykonawczym.

8. Pojazdy silnikowe posiadane przez członka sił zbrojnych lub personelu cywilnego lub członków rodziny wyłącznie dla celów osobistych są zwolnione z podatków obciążających własność, posiadanie i użytkowanie tych pojazdów. Pozostałe pojazdy silnikowe podlegają opodatkowaniu zgodnie z prawem obowiązującym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Użytkowanie prywatnych pojazdów silnikowych - bez względu na ich rodzaj - podlega opłatom z tytułu korzystania z dróg, mostów i tuneli, które ponoszone są przez ogół użytkowników.

9. Członkowie sił zbrojnych lub personelu cywilnego lub członkowie rodzin nie są zobowiązani do zapłaty podatku ani opłat o podobnym charakterze z tytułu posiadania oraz użytkowania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej odbiorników radiowych i radiowo-telewizyjnych oraz urządzeń do korzystania z Internetu.

Artykuł 21

Import i eksport dla celów oficjalnych

1. Zgodnie z Artykułem XI umowy NATO SOFA, materiały, zaopatrzenie, sprzęt i inne mienie (a) wwożone przez siły zbrojne USA, (b) przeznaczone do wyłącznego użytku przez siły zbrojne USA lub na ich rzecz, w tym dla zaopatrzenia wojskowej usługowej działalności wspierającej, (c) do wykorzystania w celu wykonania umowy zawartej z siłami zbrojnymi USA lub w ich imieniu, lub (d) które mają być włączone do artykułów lub obiektów używanych przez siły zbrojne USA, otrzymują zezwolenie na przywóz na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Przywóz takich towarów zwolniony jest z należności celnych, opłat wwozowych lub innych opłat. Strony podejmują współpracę, jeśli okaże się to konieczne, w celu zapewnienia, że materiały, zaopatrzenie, sprzęt i inne wwożone mienie będzie przywożone w uzasadnionych ilościach. Siły zbrojne USA przedstawiają Rzeczypospolitej Polskiej stosowne zaświadczenie stwierdzające, że takie materiały, zaopatrzenie, sprzęt i inne mienie są wwożone przez siły zbrojne USA lub, w przypadku gdy wwożone towary przeznaczone są do wyłącznego użytku sił zbrojnych USA lub w celu wykonania umowy zawartej z siłami zbrojnymi USA lub w ich imieniu, lub mają być włączone do artykułów lub obiektów używanych przez siły zbrojne USA, oraz że materiały, zaopatrzenie, sprzęt i inne mienie są wwożone w imieniu sił zbrojnych USA.

2. Zwolnienia podatkowe w zakresie importu, o których mowa w niniejszym Artykule, określa Artykuł 19 niniejszej Umowy.

3. Materiały, zaopatrzenie, sprzęt i inne mienie, o którym mowa w ustępie 1 niniejszego Artykułu, wywożone przez siły zbrojne USA z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, są zwolnione z należności celnych, opłat wywozowych lub innych opłat.

4. Złożenie zaświadczenia o którym mowa w Artykule XI ustęp 4 umowy NATO SOFA, przyjmowane jest przez organy celne Rzeczypospolitej Polskiej zamiast inspekcji celnej towarów wwożonych lub wywożonych przez siły zbrojne USA lub na ich rzecz zgodnie z postanowieniami niniejszego Artykułu.

5. Strony współpracują w celu przeciwdziałania nadużyciom zwolnień przewidzianych w niniejszym artykule.

Artykuł 22

Import i eksport dla celów osobistych

1. Członkowie sił zbrojnych i personelu cywilnego, członkowie rodzin oraz pracownicy wykonawców kontraktowych USA, w czasie pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z wspólnie ustalonymi procedurami mogą przywozić rzeczy osobistego użytku, meble oraz jeden prywatny samochód na osobę, która ukończyła 18 rok życia i inne środki transportu, ze zwolnieniem z należności celnych oraz podatków. Przywóz taki nie może przekraczać uzasadnionych ilości do użytku osobistego i nie może, ze względu na charakter lub ilość, wskazywać, że towary są przywożone w celach handlowych. Mienie podlega wyszczególnieniu w dokumencie w celu jego identyfikacji jako rzeczy osobistego użytku. Dokument ten przedkłada się organom celnym Rzeczypospolitej Polskiej. Wraz z zakończonym pobylem mienie oraz środki transportu wwieszone zgodnie z niniejszym Artykułem powinny być z powrotem wywiezione, zużyte, lub w inny sposób usunięte zgodnie z niniejszym Artykułem.

2. Członkowie sił zbrojnych i personelu cywilnego oraz członkowie rodzin oraz pracownicy wykonawców kontraktowych USA mogą wwozić inne towary przeznaczone do ich użytku osobistego lub domowego albo do konsumpcji ze zwolnieniem z należności celnych i podatków w czasie, w którym osoby te, lub w przypadku członków rodzin, właściwy członek sił zbrojnych lub personelu cywilnego, któremu członek rodziny towarzyszy, wykonują zadania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Przywilej ten ma zastosowanie nie tylko do towarów, które stanowią własność tych osób, ale także do towarów wysyłanych im jako prezent lub dostarczonych im w ramach wykonywania umów zawartych z podmiotem lub osobą niezamieszkałą na stałe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Przywóz taki nie może przekraczać ilości uzasadnionych do użytku osobistego i nie może, ze względu na charakter lub ilość wskazywać, że towary są wwożone w celach handlowych. Wyroby alkoholowe, tytoń i wyroby tytoniowe nie będą importowane za pośrednictwem wojskowych urzędów pocztowych. Strony zamierzają uszczegółowić powyższe procedury w porozumieniu wykonawczym.

3. Przywóz zwolniony zgodnie z ustępem 1 niniejszego Artykułu z podatków i należności celnych przywozowych nie obejmuje środków transportu, które mają być wykorzystywane do celów komercyjnych. Zwolniony z należności celnych i podatkowych przywóz wyrobów alkoholowych, tytoniu i wyrobów tytoniowych na podstawie ustępu 1 niniejszego Artykułu podlega takim ograniczeniom, jakie mogą zostać uzgodnione między władzami Rzeczypospolitej Polskiej a siłami zbrojnymi USA w porozumieniu wykonawczym z poszanowaniem prawa Rzeczypospolitej Polskiej.

4. Mienie, o którym mowa w ustępie 1 niniejszego Artykułu, oraz inne towary nabyte ze zwolnieniem z podatków lub należności celnych, nie mogą zostać sprzedane, ani w inny sposób przekazane osobom przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, które nie są uprawnione do przywozu takich towarów ze zwolnieniem z należności celnych, chyba że odpowiednie władze Rzeczypospolitej Polskiej zaakceptowały takie przekazanie. Odbiorca takiego mienia lub towarów jest odpowiedzialny za zapłatę należności celnych i wszelkich podatków należnych z tytułu takich transakcji. Przekazanie zwolnionych z należności celnych towarów między członkami sił zbrojnych, członkami personelu cywilnego, członkami rodzin oraz pracownikami wykonawców kontraktowych USA nie podlega należnościom celnym

i podatkom. Przekazania takie są również dopuszczalne w formie darowizny dla organizacji charytatywnych uprawnionych przez odpowiednie władze Rzeczypospolitej Polskiej do otrzymywania takich towarów ze zwolnieniem z należności celnych. Środki transportu nie mogą być przekazane takim organizacjom ze zwolnieniem z należności celnych i podatkowych.

5. Władze Rzeczypospolitej Polskiej przyjmują właściwie sporządzone raporty policyjne jako dowód *prima facie*, że zwolnione z należności celnych i podatków mienie członków sił zbrojnych, członków personelu cywilnego, członków rodzin oraz pracowników wykonawców kontraktowych USA zostało skradzione lub utracone, co zwalnia te osoby z jakiegokolwiek odpowiedzialności za uiszczenie podatków i należności celnych. Siły zbrojne USA są odpowiedzialne za prowadzenie rejestrów kradzieży lub utraty zwolnionych z należności celnych i podatków towarów, jak zostanie to określone w porozumieniu wykonawczym oraz za prowadzenie rejestrów przekazania takich towarów. Takie rejestry są przyjmowane przez władze Rzeczypospolitej Polskiej jako dowód takich przekazania. Rodzaj i zakres rejestrów zostanie określony w porozumieniu wykonawczym.

6. Członkowie sił zbrojnych, członkowie personelu cywilnego, członkowie rodzin oraz pracownicy wykonawców kontraktowych USA mogą wywieźć lub powrotnie wywieźć ze zwolnieniem z należności celnych wywozowych i innych opłat wszelkie towary nabyte lub wwieszone na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez nich w okresie pełnienia przez nich - lub w przypadku członków rodzin, przez właściwego członka sił zbrojnych lub komponentu cywilnego, któremu członek rodziny towarzyszy - obowiązków na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Artykuł 23
Procedury celne

1. Władze Rzeczypospolitej Polskiej zapewniają szybką i sprawną odprawę celną przywożonych i wywożonych towarów, o których mowa w niniejszej Umowie, zgodnie z Artykułem XI umowy NATO SOFA.

2. Odprawa i kontrola celna zgodnie z Artykułem XI umowy NATO SOFA oraz niniejszą Umową są przeprowadzane na podstawie procedur wspólnie określonych między odpowiednimi organami Rzeczypospolitej Polskiej a siłami zbrojnymi USA. Wszelkie kontrole celne przywożonego lub wywożonego mienia osobistego członków sił zbrojnych, członków personelu cywilnego lub członków rodzin są przeprowadzane przez organy celne Rzeczypospolitej Polskiej, gdy mienie zostanie dostarczone lub odebrane z miejsca zamieszkania danej osoby.

3. Informacje niejawne sił zbrojnych USA mogą być wwożone na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub z niego wywożone bez poddawania ich kontroli celnej. Informacje niejawne sił zbrojnych USA zostają odpowiednio oznakowane i opatrzone zaświadczeniami, że zostały zaklasyfikowane jako takie przez właściwe władze sił zbrojnych USA. Przed udzieleniem zezwolenia na przywóz lub wywóz informacji niejawnych sił zbrojnych USA, organy celne Rzeczypospolitej Polskiej mogą zwrócić się do właściwych władz wojskowych USA z prośbą o weryfikację takiego zaświadczenia. Szczegółowe procedury zostaną określone w porozumieniu wykonawczym.

4. Władze sił zbrojnych USA wprowadzają stosowne środki w celu zapobiegania naruszeniom praw przyznanych na podstawie Artykułu XI umowy NATO SOFA oraz Artykułów 21-23 niniejszej Umowy. Organy Rzeczypospolitej Polskiej oraz władze sił zbrojnych USA współpracują w celu zapobiegania, wykrywania i rozwiązywania wszelkich naruszeń celnych.

Artykuł 24

Wojskowa usługowa działalność wspierająca

1. Po uprzednim poinformowaniu polskiego organu wykonawczego, siły zbrojne USA mogą w obrębie uzgodnionych obiektów i terenów zakładać, utrzymywać i prowadzić wojskową usługową działalność wspierającą wyłącznie do użytku członków sił zbrojnych, członków personelu cywilnego, członków rodzin oraz takiego innego uprawnionego personelu, jaki zostanie wspólnie określony, i mogą budować, wyposażać, utrzymywać i prowadzić wojskową usługową działalność wspierającą bezpośrednio lub na podstawie umowy. Wojskowa usługowa działalność wspierająca może obejmować: punkty sprzedaży, takie jak wojskowe punkty usługowe i sklepy z żywnością, działalność finansową, mesy, ośrodki socjalne i edukacyjne, oraz usługowe tereny rekreacyjne. Z zastrzeżeniem postanowień Artykułu 8 niniejszej Umowy, władze Rzeczypospolitej Polskiej nie wymagają od sił zbrojnych USA zezwoleń i licencji na założenie, utrzymywanie oraz prowadzenie takiej działalności.

2. Wojskowa usługowa działalność wspierająca stanowi integralną część sił zbrojnych USA i przysługują jej zwolnienia podatkowe i celne przyznane siłom zbrojnym USA, w tym te, o których mowa w Artykułach 19 i 21 niniejszej Umowy. Taka wojskowa usługowa działalność wspierająca jest ustanawiana, utrzymywana, prowadzona i kontrolowana zgodnie z przepisami obowiązującymi w USA. Siły zbrojne USA nie są zobowiązane do pobierania lub płacenia podatków lub opłat o podobnym charakterze z tytułu prowadzenia wojskowej usługowej działalności wspierającej.

3. Władze sił zbrojnych USA we współpracy z władzami Rzeczypospolitej Polskiej wprowadzają stosowne środki w celu zapobiegania sprzedaży towarów oraz mienia przywiezionego lub nabytego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej osobom nieuprawnionym do korzystania z wojskowej usługowej działalności wspierającej. Możliwe jest ustanowienie limitów na zakup przez poszczególnych klientów towarów wwiezionych lub nabytych ze zwolnieniem podatkowym i celnym. Do towarów objętych tymi limitami mogą należeć wyroby alkoholowe, wyroby tytoniowe, benzyna oraz przedmioty o znacznej wartości.

Artykuł 25 **Instytucje finansowe**

1. Siły zbrojne USA mogą zawierać umowy z instytucjami finansowymi dotyczące utrzymywania i prowadzenia „Community Banks” i „Credit Unions” lub innej działalności finansowej w celu świadczenia usług bankowości detalicznej i innych usług finansowych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na wyłączny użytek członków sił zbrojnych, członków personelu cywilnego, członków rodzin, tych spośród pracowników wykonawców kontraktowych USA i wykonawców kontraktowych USA, którzy są osobami fizycznymi i obywatelami Stanów Zjednoczonych lub osobami zamieszkałymi na stałe w Stanach Zjednoczonych i innego uprawnionego personelu, który wspólnie określono.
2. Przed rozpoczęciem działalności „Community Banks” lub „Credit Unions” lub innej działalności finansowej siły zbrojne USA informują władze Rzeczypospolitej Polskiej o zakresie usług finansowych, które będą świadczone, oraz niezwłocznie informują o każdej zmianie tego zakresu.
3. „Community Banks” lub „Credit Unions” lub inna działalność finansowa, wymieniona w ustępie 1 niniejszego Artykułu, mogą być ustanawiane, utrzymywane i prowadzone wyłącznie w obrębie uzgodnionych obiektów i terenów oraz w innych wzajemnie uzgodnionych lokalizacjach.
4. Postanowienia niniejszego Artykułu nie uchybiają prawu sił zbrojnych USA i ich wyznaczonych przedstawicieli oraz uprawnionych osób wymienionych w ustępie 1 niniejszego Artykułu do otwierania i korzystania z rachunków bankowych zgodnie z prawem Rzeczypospolitej Polskiej.
5. Instytucje finansowe, o których mowa w ustępie 1 niniejszego Artykułu, postępują zgodnie z procedurami dotyczącymi identyfikacji i weryfikacji klientów, monitorowania transakcji i raportowania, mającymi na celu przeciwdziałanie praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, zgodnie z normami międzynarodowymi. Szczegółowe procedury mogą zostać określone w porozumieniu wykonawczym.
6. „Community Banks” lub „Credit Unions” lub inna działalność finansowa, o której mowa w ustępie 1 niniejszego Artykułu, są zakładane i prowadzone zgodnie z odpowiednimi regulacjami USA i podlegają nadzorowi ze strony właściwych władz sił zbrojnych USA. Władze Rzeczypospolitej Polskiej nie ponoszą odpowiedzialności za działalność prowadzoną na podstawie niniejszego Artykułu.
7. Władze sił zbrojnych USA zapewniają przestrzeganie postanowień niniejszego Artykułu przez instytucje finansowe wymienione w ustępie 1 niniejszego Artykułu.

Artykuł 26
Wojskowe usługi pocztowe

1. Stany Zjednoczone mogą ustanawiać, utrzymywać i prowadzić wojskowe urzędy pocztowe na potrzeby przyjmowania, transportu i dostarczania przesyłek pocztowych oraz świadczenia powiązanych usług pocztowych, wyłącznie do użytku sił zbrojnych USA, członków sił zbrojnych, członków personelu cywilnego, wykonawców kontraktowych USA, pracowników wykonawców kontraktowych USA, członków rodzin oraz emerytowanych członków sił zbrojnych USA. Przywóz towarów za pośrednictwem wojskowych urzędów pocztowych jest ograniczony do tych osób, które są uprawnione do przywozu towarów ze zwolnieniem z należności celnych i podatków oraz podlega limitom określonym zgodnie z ustępem 2 Artykułu 22 niniejszej Umowy.
2. Przesyłki pocztowe wysyłane z wojskowych urzędów pocztowych mogą być opatrzone znaczkami Stanów Zjednoczonych.
3. Poczta służbowa nie podlega kontroli celnej, przeszukaniu ani zajęciu dokonywanym przez organy Rzeczypospolitej Polskiej.
4. Kontrola celna będzie przeprowadzana zgodnie z procedurami określonymi wspólnie przez odpowiednie władze Rzeczypospolitej Polskiej i siły zbrojne USA.

Artykuł 27
Telekomunikacja

1. Siły zbrojne USA szanują prawa i przepisy dotyczące ochrony środowiska i bezpieczeństwa podczas używania sprzętu telekomunikacyjnego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Organy wykonawcze Stron dokonają konsultacji w zakresie użytkowania takiego sprzętu w celu ograniczenia zagrożeń dla zdrowia ludzkiego i bezpieczeństwa. Konsultacje te powinny odbyć się przed użyciem nowego sprzętu przez siły zbrojne USA na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, lub na żądanie któregośkolwiek z organów wykonawczych.

2. Zezwala się siłom zbrojnym USA na używanie własnych systemów telekomunikacyjnych (w takim znaczeniu, w jakim wyrażenie „telekomunikacja” jest definiowane w Konstytucji i Konwencji Międzynarodowego Związku Telekomunikacyjnego, wraz z aneksami, sporządzonych w Genewie dnia 22 grudnia 1992 roku, ze zmianami). Powyższe obejmuje prawo do użycia środków i usług, które są wymagane dla zapewnienia pełnej zdolności do użytkowania systemów telekomunikacyjnych, oraz prawo do użytkowania wszystkich niezbędnych do tego celu częstotliwości radiowych. Zgodnie ze wspólnie określonymi procedurami, siły zbrojne USA, koordynują z polskim organem wykonawczym kwestię używanych częstotliwości radiowych, w celu uniknięcia pojawienia się szkodliwych zakłóceń spowodowanych działaniem ich sprzętu, chyba że, w wyjątkowych sytuacjach, pilne okoliczności operacyjne uniemożliwią taką koordynację. W takich przypadkach siły zbrojne USA powiadamiają polski organ wykonawczy najszybciej jak to możliwe. Za wykorzystywanie częstotliwości radiowych siły zbrojne USA nie ponoszą opłat.

3. W przypadku spowodowania przez urządzenia sił zbrojnych USA lub wykonawców kontraktowych zakłóceń działania urządzeń na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub poza jej terytorium, właściwe władze Rzeczypospolitej Polskiej postępują zgodnie z Konstytucją i Konwencją Międzynarodowego Związku Telekomunikacyjnego, wraz z aneksami, sporządzonych w Genewie, dnia 22 grudnia 1992 roku, ze zmianami, oraz właściwym prawem Rzeczypospolitej Polskiej. Jeśli będzie to konieczne siły zbrojne USA lub wykonawcy kontraktowi niezwłocznie eliminują takie zakłócenia.

Artykuł 28
Wsparcie logistyczne i media

1. W zakresie wszelkiego wsparcia logistycznego, nie objętego Artykułem 5 niniejszej Umowy, Rzeczpospolita Polska dokłada wszelkich starań, zgodnie ze swoim narodowymi priorytetami, aby zapewnić siłom zbrojnym USA na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na ich wniosek, wsparcie logistyczne na zasadzie zwrotu kosztów, jeśli Strony lub ich organy wykonawcze nie uzgodnią inaczej. W zależności od sytuacji, wsparcie, o którym mowa, zostaje udzielone zgodnie z umową ACSA lub porozumieniami następującymi.
2. W kwestii wsparcia logistycznego oraz zwrotu jego kosztów, którego nie dotyczy ustęp 1 niniejszego Artykułu, Rzeczpospolita Polska traktuje siły zbrojne USA nie mniej korzystnie niż Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z wzajemnie uzgodnionymi procedurami.
3. Siły zbrojne USA i wykonawcy kontraktowi pracujący lub zamieszkujący w uzgodnionych obiektach i terenach mogą korzystać z wody, energii elektrycznej i innych powszechnie dostępnych mediów na takich warunkach i zasadach, włączając stawki i opłaty, które są nie mniej korzystne od tych przyznanych Siłom Zbrojnym lub Rządowi Rzeczypospolitej Polskiej w podobnych okolicznościach, po odjęciu podatków zgodnie z Artykułem 19 niniejszej Umowy, chyba, że uzgodniono inaczej. Siły zbrojne USA ponoszą koszty odpowiadające ich udziałowi w korzystaniu z tych mediów, chyba, że uzgodniono inaczej.

Artykuł 29
Waluta

1. Siły zbrojne USA mają prawo do przywozu i wywozu w dowolnej ilości waluty USA lub instrumentów płatniczych wyrażonych w walucie Stanów Zjednoczonych. Siły zbrojne USA, członkowie sił zbrojnych, członkowie personelu cywilnego oraz członkowie rodzin mogą posługiwać się walutą USA lub instrumentami płatniczymi wyrażonymi w walucie Stanów Zjednoczonych w transakcjach między sobą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Siły zbrojne USA mogą również posługiwać się walutą USA lub instrumentami płatniczymi wyrażonymi w walucie Stanów Zjednoczonych w każdej transakcji, gdy druga strona je zaakceptuje.

2. Członkowie sił zbrojnych, członkowie personelu cywilnego i członkowie rodzin mogą przywozić walutę USA oraz instrumenty płatnicze wyrażone w walucie Stanów Zjednoczonych, jak również inne waluty dopuszczone do przywozu przez prawo Rzeczypospolitej Polskiej oraz mogą wywozić jakąkolwiek walutę i instrumenty płatnicze wyrażone w takiej walucie pod warunkiem, że dana osoba przywozła uprzednio tę walutę lub instrumenty płatnicze lub otrzymała tę walutę lub instrumenty płatnicze od władz sił zbrojnych USA. Taki przywóz i wywóz podlega odpowiednim wymogom raportowania i kontroli Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Władze sił zbrojnych USA we współpracy z władzami Rzeczypospolitej Polskiej podejmują stosowne środki w celu zapobieżenia nadużywaniu praw przyznanych niniejszym Artykułem oraz zabezpieczenia systemu wymiany walutowej Rzeczypospolitej Polskiej oraz reżimu prawnego Rzeczypospolitej Polskiej dotyczącego przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu, w zakresie, w jakim odnoszą się one do personelu i usług finansowych objętych niniejszą Umową.

4. Władze sił zbrojnych USA mogą przekazywać członkom sił zbrojnych, członkom personelu cywilnego oraz członkom rodzin, lub wymieniać na ich potrzeby, walutę i instrumenty płatnicze wyrażone w walucie:

- (a) Stanów Zjednoczonych;
- (b) Rzeczypospolitej Polskiej;
- (c) strefy Euro; oraz
- (d) jakiegokolwiek innego kraju, w zakresie wymaganym na potrzeby zatwierdzonych podróży, w tym wyjazdów na urlop.

Artykuł 30
Bezpieczeństwo

1. Władze Stron blisko współpracują w celu zapewnienia ochrony, zabezpieczenia i bezpieczeństwa sił zbrojnych USA, wykonawców kontraktowych USA, pracowników wykonawców kontraktowych USA oraz członków ich rodzin. W ramach swoich możliwości Rzeczpospolita Polska podejmuje wszelkie racjonalne i niezbędne środki w celu zapewnienia takiej ochrony, zabezpieczenia i bezpieczeństwa. Strony uznają, że Rzeczpospolita Polska ponosi ogólną odpowiedzialność za zapewnienie bezpieczeństwa na swoim terytorium.

2. Rzeczpospolita Polska niniejszym uznaje, że siły zbrojne USA mają wszelkie prawa i uprawnienia niezbędne dla sił zbrojnych USA do użytkowania, wykorzystywania, obrony lub kontroli uzgodnionych obiektów i terenów, w tym do podejmowania odpowiednich środków w celu utrzymania lub przywrócenia porządku oraz ochrony sił zbrojnych USA, pracowników wykonawców kontraktowych USA i członków rodzin. Siły zbrojne USA koordynują plany bezpieczeństwa i zamierzają koordynować takie środki z właściwymi władzami Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Na wniosek którejkolwiek ze Stron i za zgodą właściwych władz Rzeczypospolitej Polskiej, władze sił zbrojnych USA mogą podejmować działania poza uzgodnionymi obiektami i terenami w celu zapewnienia bezpieczeństwa sił zbrojnych USA, wykonawców kontraktowych USA, pracowników wykonawców kontraktowych USA i członków rodzin. Podczas takich działań władze sił zbrojnych USA wyraźnie sygnalizują swój specjalny status, nawiązują natychmiast kontakt z właściwymi władzami Rzeczypospolitej Polskiej i działają zgodnie z ich instrukcjami.

4. Jeśli mienie sił zbrojnych USA zostanie skradzione, zagubione lub przejęte w sposób bezprawny, Rzeczpospolita Polska podejmuje wszelkie uzasadnione środki w celu udzielenia siłom zbrojnym USA pomocy w przywróceniu posiadania takiego mienia.

Artykuł 31

Ochrona środowiska i BHP

1. Strony zgadzają się wykonywać niniejszą Umowę w sposób zgodny z zasadami ochrony środowiska naturalnego Rzeczypospolitej Polskiej oraz ludzkiego zdrowia i bezpieczeństwa, a także, zgadzają się, że w kwestiach ochrony środowiska będą prezentować raczej podejście prewencyjne, niż reaktywne. W tym celu, Strony współpracują dla zapewnienia, aby powstające problemy były natychmiast rozwiązywane w celu zapobieżenia trwałej szkodzie w środowisku i zapobieżenia zagrożeniu ludzkiego zdrowia lub bezpieczeństwa. Stany Zjednoczone szanują odpowiednie przepisy prawa Rzeczypospolitej Polskiej dotyczące ochrony środowiska. Właściwe władze Stron współpracują we wszystkich sprawach związanych z ochroną środowiska.

2. Siły zbrojne USA mogą usuwać nieużytą amunicję USA na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zgodnie ze wspólnie uzgodnionymi procedurami i z należytym poszanowaniem bezpieczeństwa publicznego.

3. Władze sił zbrojnych USA informują członków sił zbrojnych i personelu cywilnego, członków rodzin i wykonawców kontraktowych USA, którzy będą przebywać na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, o prawach Rzeczypospolitej Polskiej dotyczących ochrony środowiska, w tym o postanowieniach niniejszej Umowy. Strony zgadzają się konsultować w celu zapewnienia, że materiały edukacyjne właściwie odzwierciedlają prawo Rzeczypospolitej Polskiej dotyczące ochrony środowiska.

4. Strony w pełni współpracują przy terminowej wymianie wszystkich odpowiednich, istniejących informacji dotyczących ochrony środowiska i zdrowia w lokalizacjach wykorzystywanych przez Stany Zjednoczone. Standardy ochrony środowiska stosowane przez Stany Zjednoczone dokładnie odzwierciedlają bardziej restrykcyjne spośród standardów stosowanych przez Rzeczpospolitą Polską, Stany Zjednoczone lub standardów zawartych we właściwych umowach międzynarodowych. W tym celu podczas opracowywania standardów ochrony środowiska oraz ich okresowego przeglądu Strony współpracują i konsultują się, aby zapewnić odpowiednie uwzględnienie standardów stosowanych przez Rzeczpospolitą Polską lub zapewnić, że standardy USA i standardy zawarte w jakichkolwiek właściwych umowach międzynarodowych gwarantują co najmniej taką samą ochronę jak standardy stosowane przez Rzeczpospolitą Polską.

5. Stany Zjednoczone nie uwalniają celowo niebezpiecznych odpadów ani niebezpiecznych materiałów będących w ich posiadaniu, a jeśli uwolnienie takie nastąpi, niezwłocznie podejmują, na podstawie procedur zgodnych z obowiązującymi porozumieniami, działania w celu powstrzymania rozprzestrzeniania się zanieczyszczenia środowiska wynikłego z uwolnienia. Stany Zjednoczone niezwłocznie powiadamiają odpowiednie władze Rzeczypospolitej Polskiej o zdarzeniu i podjętych działaniach. Jeżeli zdarzenie nastąpi poza uzgodnionymi obiektami lub terenami, działania te są koordynowane z odpowiednimi władzami Rzeczypospolitej Polskiej. W zakresie dopuszczalnym przez prawo i przepisy USA, siły zbrojne USA podejmą takie działania, których celem będzie ograniczenie zagrożenia zdrowia ludzkiego i bezpieczeństwa.

6. Stany Zjednoczone nie ponoszą odpowiedzialności za nieumyślne uwolnienie istniejących wcześniej odpadów niebezpiecznych, materiałów niebezpiecznych lub zanieczyszczeń.

7. Przed rozpoczęciem prac, co do których którakolwiek ze Stron ma powody przypuszczać, że mogą spowodować uwolnienie istniejącego wcześniej zanieczyszczenia środowiska, odpadów niebezpiecznych lub substancji niebezpiecznych, Stany Zjednoczone konsultują z Rzeczpospolitą Polską zakres prac do przeprowadzenia i technologie jakie mają być zastosowane. Stany Zjednoczone stosują technologie w najbardziej uzasadnionym stopniu zabezpieczające przed uwolnieniem takiego istniejącego wcześniej zanieczyszczenia środowiska.

8. Jeśli Stany Zjednoczone będą musiały usunąć albo powstrzymać rozprzestrzenianie istniejących wcześniej odpadów niebezpiecznych, materiałów niebezpiecznych lub zanieczyszczeń z powodu nie podjęcia przez Rzeczpospolitą Polską działań dotyczących tych odpadów, materiałów lub zanieczyszczeń, to koszty poniesione przez Stany Zjednoczone, jeśli wykonane zostanie usunięcie lub powstrzymanie, zostają zaliczone na poczet roszczeń wynikających ze szkód, za które Stany Zjednoczone są odpowiedzialne na podstawie Artykułu 18 niniejszej Umowy.

9. Stany Zjednoczone przekazują Rzeczypospolitej Polskiej będące w ich posiadaniu dane i informacje umożliwiające odpowiednim władzom Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzanie na danym terenie regularnych pomiarów i obserwacji koniecznych do zarządzania przez Rzeczpospolitą Polską własnymi programami środowiskowymi, monitorowania bieżącego stanu środowiska naturalnego oraz monitorowania implementacji standardów środowiskowych, zdrowotnych i BHP. Z zastrzeżeniem postanowień wynikających z wcześniejszej koordynacji i porozumień właściwych dla danego terenu, dotyczących dostępu, właściwe władze Rzeczypospolitej Polskiej podejmują wszelkie dozwolone prawem Rzeczypospolitej Polskiej środki w celu monitorowania stanu środowiska i użytkowania środowiska przez Stany Zjednoczone. Organy wykonawcze Stron dokonują pilnych konsultacji w zakresie wszelkich zastrzeżeń i ewentualnych działań naprawczych związanych z tymi pomiarami i monitorowaniem.

10. Rzeczpospolita Polska niezwłocznie informuje Stany Zjednoczone o potencjalnych stanach zagrożenia dla środowiska, zdrowia i bezpieczeństwa, występujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, nie spowodowanych działalnością Stanów Zjednoczonych, które mogą wpłynąć na zatwierdzone działania lub zdrowie i dobro członków sił zbrojnych, członków personelu cywilnego lub członków rodzin, wykonawców kontraktowych USA, pracowników wykonawców kontraktowych USA, oraz niezwłocznie podejmuje działania w odpowiedzi na te stany zagrożenia, w tym informując Stany Zjednoczone o działaniach, jakie mają być podjęte. Stany Zjednoczone niezwłocznie informują Rzeczpospolitą Polską o potencjalnych stanach zagrożenia dla środowiska oraz zdrowia i bezpieczeństwa wynikających ze swojej działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, oraz niezwłocznie podejmują działania w odpowiedzi na te stany zagrożenia, informując Rzeczpospolitą Polską o działaniach, jakie mają być podjęte.

11. Szczegółowe procedury zapewniające, że w porę zostaną wprowadzone w życie postanowienia niniejszego Artykułu zostaną określone w porozumieniu wykonawczym

zawartym przez Strony lub ich organy wykonawcze. Opracowanie tych procedur ma na celu uniknięcie opóźnień natury administracyjnej, które mogłyby spowodować zwiększone szkody w środowisku lub zwiększenie zagrożenia dla zdrowia lub bezpieczeństwa.

12. O ile może to być konieczne dla zapewnienia bezpiecznej dla środowiska gospodarki odpadami niebezpiecznymi, siły zbrojne USA dostarczają wszelkich informacji wymaganych przez Konwencję bazylejską o kontroli transgranicznego przemieszczania i usuwania odpadów niebezpiecznych, sporządzoną w Bazylei dnia 22 marca 1989 roku („Konwencja bazylejska”), i inne przepisy prawa międzynarodowego i Unii Europejskiej, których Rzeczpospolita Polska jest stroną lub których jest zobowiązana przestrzegać w przypadku transgranicznego przemieszczania odpadów niebezpiecznych. Rzeczpospolita Polska wyznacza podmiot działający w imieniu sił zbrojnych USA jako właściwy organ dla celów powiadomień w trybie Konwencji bazylejskiej.

Artykuł 32

Ochrona zdrowia

1. Strony zgadzają się stosować niniejszą Umowę w sposób zgodny z zasadami ochrony zdrowia publicznego. Stany Zjednoczone szanują odpowiednie przepisy prawa Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie zdrowia publicznego, zapewniając właściwą troskę o zdrowie członków sił zbrojnych i członków personelu cywilnego, członków rodzin i pracowników wykonawców kontraktowych USA. Strony zgadzają się na podejście raczej prewencyjne niż reaktywne w stosunku do zakaźnych chorób ludzi, zwierząt i roślin. Właściwe władze Stron współpracują w kwestiach dotyczących zdrowia publicznego obu Stron. Obie Strony niezwłocznie współpracują i informują się wzajemnie o konkretnych procedurach i praktykach dotyczących postępowania medycznego w przypadkach wystąpienia zagrażających zdrowiu publicznemu zakaźnych chorób ludzi i zwierząt, w celu zapewnienia bezpieczeństwa zarówno obywatelom Rzeczypospolitej Polskiej, jak i personelowi USA.

2. Przed zgłoszeniem się do odbywania służby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, członkowie sił zbrojnych zostaną określone przez władze sił zbrojnych USA jako osoby zdolne pod względem medycznym do pełnienia obowiązków zgodnie z prawami i przepisami USA. Członkowie personelu cywilnego, członkowie rodzin i pracownicy wykonawców kontraktowych USA są zachęceni do przeprowadzania badań zdrowotnych przed przybyciem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W przypadku ogłoszenia przez Światową Organizację Zdrowia epidemii lub pandemii w państwie, z którego przybędzie do Rzeczypospolitej Polskiej członek personelu cywilnego lub pracownik wykonawcy kontraktowego USA, taki członek personelu cywilnego lub pracownik wykonawcy kontraktowego USA zostanie poddany stosownym badaniom medycznym przed przybyciem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Członkowie sił zbrojnych, członkowie personelu cywilnego, członkowie rodzin i pracownicy wykonawców kontraktowych USA mogą korzystać z opieki zdrowotnej w placówkach publicznej służby zdrowia znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W takich przypadkach, władze Rzeczypospolitej Polskiej będą udzielać pomocy tym osobom w sprawach dokumentacji medycznej wymaganej dla refundacji roszczeń związanych z ubezpieczeniem zdrowotnym. Odpowiedzialność za poniesienie kosztów związanych z taką opieką zdrowotną ponoszą osoby otrzymujące świadczenia, bez wymogu opłaty z góry po przedstawieniu dowodu ubezpieczenia zdrowotnego.

Artykuł 33
Procedury kontraktowe

1. Siły zbrojne USA mogą zawierać i wykonywać umowy na nabywanie towarów i usług, łącznie z robotami budowlanymi, na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Siły zbrojne USA mogą zaopatrywać się z dowolnie wybranych źródeł. Takie zaopatrywanie będzie odbywać się zgodnie z prawami i przepisami USA.
2. Siły zbrojne USA udzielają informacji potencjalnym wykonawcom kontraktowym w kwestiach dotyczących stosowania prawa przepisów USA odnoszących się do zawierania kontraktów.
3. Siły zbrojne USA ogłaszają potencjalnym wykonawcom kontraktowym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej informacje o planowanych przetargach na umowy, które mają być realizowane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w możliwie największym stopniu i w takim samym zakresie, w jakim mają do nich dostęp potencjalni wykonawcy kontraktowi na terenie Stanów Zjednoczonych.
4. Siły zbrojne USA korzystają z usług polskich osób fizycznych i prawnych jako dostawców towarów i usług w zakresie dopuszczalnym zgodnie z prawami i przepisami USA.
5. W dopuszczalnym zakresie, wykonawcy kontraktowi będący obywatelami Rzeczypospolitej Polskiej oraz osobami prawnymi z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej są traktowani przez siły zbrojne USA nie mniej korzystnie niż wykonawcy kontraktowi niebędący obywatelami Rzeczypospolitej Polskiej oraz osobami prawnymi nie posiadającymi siedziby na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
6. W odniesieniu do nabywania towarów i świadczenia usług siły zbrojne USA traktowane są przez władze Rzeczypospolitej Polskiej nie mniej korzystnie niż Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej.

Artykuł 34 **Status wykonawców kontraktowych**

1. Do wykonawców kontraktowych USA i pracowników wykonawców kontraktowych USA nie stosuje się praw i regulacji Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie zasad i warunków zaangażowania do wykonywania zadań w ramach umów z siłami zbrojnymi USA oraz dotyczących wymaganych zezwoleń na pracę oraz zasad licencjonowania i rejestracji przedsiębiorstw i spółek wyłącznie w zakresie dostarczania towarów i świadczenia usług siłom zbrojnym USA na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Wykonawcy kontraktowi USA są zwolnieni z wszelkich podatków od osób prawnych oraz z podatku akcyzowego, które miałyby zostać naliczone wyłącznie z tytułu dostarczania towarów i usług siłom zbrojnym USA lub budowy infrastruktury dla sił zbrojnych USA. Wykonawcy kontraktowi USA są również zwolnieni z wszelkich podatków dochodowych lub podatków od zysku, które miałyby zostać naliczone przez administrację rządową lub samorządową Rzeczypospolitej Polskiej od części ich dochodu uzyskanego z umowy lub umowy o podwykonawstwo z siłami zbrojnymi USA.

3. Uprawnienia wykonawców kontraktowych USA i pracowników wykonawców kontraktowych USA, wynikające z niniejszej Umowy, nie mają zastosowania do umów innych niż umowy dotyczące towarów dostarczanych i usług świadczonych na podstawie umów lub umów o podwykonawstwo zawartych z siłami zbrojnymi USA lub na ich rzecz.

4. Wykonawcom kontraktowym i pracownikom wykonawców kontraktowych zezwala się na wstęp do obiektów, do których dostęp kontrolowany jest przez władze Rzeczypospolitej Polskiej, w stopniu, umożliwiającym im wstęp oraz opuszczanie uzgodnionych obiektów i terenów, w których ich obecność jest niezbędna do wykonania umowy. Pozwolenie na wstęp do obiektów, które zostało przyznane i które wypełnia wymagania zgodnie z przepisami niniejszego ustępu, pozostanie w mocy na czas wykonywania umowy. Zezwolenie na wstęp wydaję się w terminie nie dłuższym niż pięć (5) dni roboczych, a w wyjątkowych sytuacjach w nie dłuższym niż trzy (3) dni robocze, od dnia otrzymania wniosku przez Rzeczpospolitą Polskę. Władze Rzeczypospolitej Polskiej lub władze sił zbrojnych USA mogą odmówić wstępu, zawiesić go lub cofnąć z powodów bezpieczeństwa lub z powodu niewłaściwego zachowania wykonawcy kontraktowego lub pracownika wykonawcy kontraktowego. Jeśli właściwe władze jednej ze Stron odmówią wydania pozwolenia, zawieszają je lub cofną, zobowiązane są przedstawić na piśmie właściwym władzom drugiej Strony przyczyny takiej decyzji. Wykonawcy kontraktowi i pracownicy wykonawców kontraktowych, którzy nie zostali uprawnieni do wstępu, lecz nie otrzymali odmowy wstępu, mogą być eskortowani, w uprzedniej koordynacji z właściwym polskim dowódcą lub jego lub jej przedstawicielem, i po przekazaniu wszelkich niezbędnych informacji, przez osobę upoważnioną przez właściwe władze Rzeczypospolitej Polskiej, jeśli taka jest dostępna, lub przez członka sił zbrojnych lub personelu cywilnego lub wykonawcę kontraktowego wyznaczonego przez władze USA do i z uzgodnionych obiektów i terenów, gdzie ich obecność jest niezbędna w celu wykonania umowy, przez obiekty, do których dostęp kontrolowany jest przez właściwe

władze Rzeczypospolitej Polskiej. Zakres informacji i procedura składania wniosku będą wzajemnie określone przez organy wykonawcze.

Artykuł 35

Praca

1. Siły zbrojne USA oraz organizacje prowadzące wojskową działalność usługową opisaną w Artykułach 24, 25 i 26 niniejszej Umowy mogą zatrudniać lokalnych pracowników cywilnych oraz członków rodzin na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz określają liczbę, obowiązki, kwalifikacje, a także przydatność osób, które mają być zatrudnione w tym mogą wymagać, aby nie były one wcześniej karane. Od członków rodzin nie wymaga się posiadania zezwolenia na pracę. Zatrudnienie lokalnych pracowników cywilnych odbywa się na podstawie pisemnej umowy o pracę.

2. Siły zbrojne USA oraz organizacje o których mowa w ustępie 1 niniejszego Artykułu, określają zasady i warunki zatrudnienia zatrudnianych przez nich lokalnych pracowników cywilnych zgodnie z właściwym prawami i przepisami USA, z uwzględnieniem przeważającego poziomu wynagrodzeń na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Powyższe zasady i warunki zatrudnienia szanują polskie prawo pracy, w tym poprzez zapewnienie lokalnym pracownikom cywilnym poziomu ochrony nie mniej korzystnego niż przewidziany w prawie pracy Rzeczypospolitej Polskiej, w stopniu, w jakim pozostają niesprzeczne z niniejszą Umową lub wojskowymi wymaganiami sił zbrojnych USA.

3. Wynagrodzenia lokalnych pracowników cywilnych są dodatkowo ustalone z uwzględnieniem wszelkich zobowiązań podatkowych pracowników, jak również składek i wpłat, w tym na ubezpieczenia społeczne, na Fundusz Pracy i Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. W porozumieniu wykonawczym Strony lub ich przedstawiciele ustanawiają uzgodnione wspólnie procedury w celu wykonania postanowień niniejszego ustępu. Lokalni pracownicy cywilni są zatrudniani dopiero po zawarciu takiego porozumienia wykonawczego.

4. Ustanowienie i modyfikacja systemu wartościowania pracy, wynagrodzeń, świadczeń pieniężnych innych niż składki na ubezpieczenia społeczne, o których mowa w ustępie 3 niniejszego Artykułu, oraz dodatkowych płatności wypłacanych lokalnym pracownikom cywilnym, pozostają w wyłącznej kompetencji sił zbrojnych USA oraz odpowiednich organizacji, o których mowa w ustępie 1 niniejszego Artykułu, o ile są one należne, z właściwym uwzględnieniem przepisów prawa Rzeczypospolitej Polskiej dotyczących minimalnego wynagrodzenia za pracę.

5. Lokalni pracownicy cywilni zatrudnieni na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie mają prawa do strajku.

6. Lokalni pracownicy cywilni uzyskują pozwolenie na wstęp, począwszy od daty ich zatrudnienia, do obiektów, do których dostęp jest kontrolowany przez władze Rzeczypospolitej Polskiej, w zakresie umożliwiającym im wejście do uzgodnionych obiektów i terenów oraz ich opuszczenie, jeżeli ich obecność jest niezbędna w celu wykonywania obowiązków pracowniczych. Pozwolenie na wstęp do obiektów, które zostało przyznane i które wypełnia wymagania zgodnie z przepisami niniejszego ustępu, pozostaje w mocy na czas zatrudnienia. Pozwolenie na wstęp wydaje się w terminie nie dłuższym niż pięć (5) dni roboczych, a w wyjątkowych sytuacjach w nie dłuższym niż trzy (3) dni robocze, od dnia otrzymania wniosku. Władze Rzeczypospolitej Polskiej lub władze sił zbrojnych USA mogą odmówić wydania

pozwolenia na wstęp, zawiesić je lub cofnąć ze względów bezpieczeństwa lub ze względu na niewłaściwe zachowanie pracownika. Jeśli właściwe władze jednej ze Stron odmówią wydania pozwolenia, zawieszają je lub cofną, zobowiązane są przedstawić na piśmie właściwym władzom drugiej Strony przyczyny takiej decyzji.

7. W ramach Wspólnej Komisji powołuje się Podkomitet do spraw Pracy. Sprawy związane z zatrudnieniem lokalnych pracowników cywilnych, w tym relacje w stosunkach pracy, mogą być dyskutowane w ramach Wspólnej Komisji i jej Podkomitetu do spraw Pracy. Skargi pracownicze lub zażalenia dotyczące działań administracyjnych lub dyscyplinarnych, w tym dotyczące rozwiązywania umów o pracę, są rozpatrywane i rozstrzygane na najniższym właściwym poziomie, w drodze konsultacji między pracodawcą i pracownikiem. Szczególne procedury rozstrzygania sporów i skarg pracowniczych poprzez interwencję Podkomitetu do spraw Pracy i Wspólnej Komisji reguluje porozumienie wykonawcze. W przypadku wyczerpania wszystkich instrumentów konsultacji, o których mowa powyżej, pracownik ma prawo do wystąpienia z powództwem do sądu Rzeczypospolitej Polskiej w terminie czternastu (14) dni od zakończenia postępowania konsultacyjnego.

8. Lokalni pracownicy cywilni zatrudnieni w uzgodnionych obiektach i terenach podlegają przepisom sił zbrojnych USA w zakresie utrzymania porządku i bezpieczeństwa publicznego, o ile te przepisy nie są sprzeczne z prawem Rzeczypospolitej Polskiej.

Artykuł 36
Wykonanie Umowy i rozstrzyganie sporów

1. Strony lub ich przedstawiciele, o ile to będzie właściwe, zawierają porozumienia wykonawcze w celu wykonywania postanowień niniejszej Umowy.
2. Zgodnie z Artykułami VII i XIII umowy NATO SOFA Strony udzielają sobie wzajemnie, w ramach swoich uprawnień, pomocy w zapobieganiu, wykrywaniu i usuwaniu wszelkich nadużyć regulacji podatkowych i celnych i w zapewnianiu zapłaty należności, podatków i kar wynikających z takich nadużyć.
3. Wszelkie rozbieżności w stanowiskach lub spory dotyczące wykładni lub stosowania niniejszej Umowy są rozstrzygane na najniższym właściwym szczeblu w drodze konsultacji między Stronami lub ich organami wykonawczymi i nie są wnoszone do żadnego krajowego ani międzynarodowego sądu, trybunału lub innego podobnego organu ani przekazywane żadnej stronie trzeciej w celu rozstrzygnięcia.
4. Strony niniejszym ustanawiają Wspólną Komisję w celu ułatwienia wykonania niniejszej Umowy. Wspólna Komisja składa się z przedstawicieli rządowych wyznaczonych przez Strony lub ich przedstawicieli. Możliwie jak najszybciej po wejściu w życie niniejszej Umowy Strony lub ich przedstawiciele powiadamią się wzajemnie o swoich przedstawicielach zobowiązanych do opracowania zakresu działań Wspólnej Komisji i wyznaczają współprzewodniczących ze swojej strony. Wspólna Komisja określa swoje procedury zgodne z niniejszą Umową i powoduje ustanowienie takich organów pomocniczych i służb administracyjnych, jakie mogą być uznane za właściwe w celu wykonania niniejszej Umowy. Każda Strona ponosi koszty swojego udziału we Wspólnej Komisji.

Artykuł 37
Postanowienia końcowe

1. Niniejsza Umowa wchodzi w życie zgodnie z prawem wewnętrznym każdej ze Stron w dniu otrzymania późniejszej z notyfikacji na piśmie, przekazanej drogą dyplomatyczną, w których Strony informują się o wypełnieniu wszystkich wewnętrznych procedur niezbędnych do wejścia w życie niniejszej Umowy.

2. Niniejsza Umowa jest zawarta na czas nieokreślony. Może ona być wypowiedziana w drodze pisemnego powiadomienia przez każdą ze Stron o zamiarze wypowiedzenia i w takim wypadku traci moc po upływie dwóch (2) lat od dnia otrzymania noty informującej o wypowiedzeniu.

3. Z chwilą wyjścia w życie, niniejsza Umowa zastępuje Umowę między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki o statusie sił zbrojnych Stanów Zjednoczonych Ameryki na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, sporządzoną w Warszawie, dnia 11 grudnia 2009 roku („umowa SOFA”) oraz Porozumienie między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki dotyczące współpracy, zawarte poprzez wymianę not w Warszawie w dniach 22 czerwca i 15 lipca 2015 roku, ze zmianami („Porozumienie o współpracy”).

4. Wszystkie porozumienia i ustalenia wykonawcze do umowy SOFA i Porozumienia o współpracy pozostają w mocy jako porozumienia lub ustalenia wykonawcze do niniejszej Umowy, w zakresie, w jakim porozumienia lub ustalenia wykonawcze nie są sprzeczne z niniejszą Umową. Strony zgadzają się, że w przypadkach niezgodności z niniejszą Umową, zastosowanie mają postanowienia niniejszej Umowy, a Strony lub ich organy wykonawcze, w zależności od sytuacji, niezwłocznie podejmują działania zmierzające do zmiany lub uzupełnienia takiego porozumienia lub ustalenia wykonawczego w celu zapewnienia zgodności z niniejszą Umową.

5. Niniejsza Umowa może być zmieniana w każdym czasie na mocy wspólnego pisemnego porozumienia Stron. Wszystkie zmiany tego rodzaju wchodzi w życie na warunkach określonych w ustępie 1 niniejszego Artykułu.

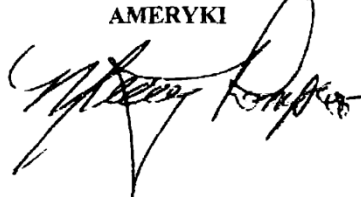
6. Aneksy do niniejszej Umowy oraz wszelkie Załączniki do nich stanowią integralną część tej Umowy i mogą być zmienione na mocy pisemnego porozumienia między Stronami lub ich organami wykonawczymi.

Sporządzono w Warszawie, dnia 15 sierpnia 2020 roku w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, w językach polskim i angielskim, przy czym oba teksty są jednakowo autentyczne.

**W IMIENIU RZĄDU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

**W IMIENIU RZĄDU
STANÓW ZJEDNOCZONYCH
AMERYKI**

ANEKS A
Uzgodnione obiekty i tereny

- Baza Sił Powietrznych w Łasku
- Poligon w Drawsku Pomorskim
- Poligon w Żaganiu (w tym Centrum Szkolenia Wojskowego oraz kompleksy wojskowe w Żaganiu, Karlikach, Trzebieiniu, Bolesławcu i Świętoszowie)
- Kompleks Wojskowy Skwierzyna
- Baza Sił Powietrznych i Kompleks Wojskowy w Powidzu
- Kompleks Wojskowy Poznań
- Kompleks Wojskowy Lubliniec
- Kompleks Wojskowy Toruń
- Poligon w Orzyszu/Bernowie Piskim
- Baza Sił Powietrznych w Mirosławcu
- Poligon w Ustce
- Poligon w Czarnym
- Poligon w Wędrzynie
- Poligon w Biedrusku
- Poligon w Nowej Dębie
- Lotnisko we Wrocławiu (Wrocław-Strachowice)
- Lotnisko w Krakowie-Balicach (Balice)
- Lotnisko w Katowicach (Pyrzowice)
- Baza Sił Powietrznych w Dęblinie

ANEKS B

Wsparcie dla obecności sił zbrojnych USA

Dążąc do osiągnięcia celów i zasad wyszczególnionych w Preambule niniejszej Umowy oraz Wspólnych Deklaracjach w niej wskazanych, włączając w to że Stany Zjednoczone planują wzmocnić swoją bieżącą obecność wojskową i aby bardziej skutecznie wspierać obecność sił zbrojnych USA na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej; oraz

Dostrzegając potrzebę zapewnienia wsparcia infrastrukturalnego i logistycznego, aby wypełnić wymagania sił zbrojnych USA w celu umożliwienia rozmieszczenia i wykorzystania sił zbrojnych USA przybywających do, obecnych na i przemieszczających się przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, Strony uzgadniają następujące środki specjalne:

I. Definicje

Dla celów niniejszego Aneksu:

1. „Infrastruktura zapewniana przez Polskę” (zwana dalej „IZPP”) oznacza wkład Rzeczypospolitej Polskiej w budowę, ulepszenie i wyposażenie infrastruktury. IZPP nie ma zastosowania do bazy obrony przeciwrakietowej w Redzikowie i działań w ramach wzmocnionej wysuniętej obecności NATO (eFP).

2. „Wsparcie logistyczne zapewniane przez Polskę” (zwane dalej „WLZPP”) oznacza wkład Rzeczypospolitej Polskiej w spełnienie wymagań logistycznych sił zbrojnych USA na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. WLZPP nie ma zastosowania do bazy obrony przeciwrakietowej w Redzikowie i działań w ramach NATO eFP.

II. Infrastruktura zapewniana przez Polskę (IZPP)

1. Wkład IZPP zapewniany przez Rzeczpospolitą Polską będzie, co do zasady, wkładem rzeczowym. Wkłady pieniężne na potrzeby IZPP są zapewniane przez Rzeczpospolitą Polską amerykańskiemu organowi wykonawczemu z wyprzedzeniem i są przeznaczane na opracowanie pakietów kryteriów projektowych, nadzór projektowy, nadzór nad realizacją budowy oraz w wyjątkowych przypadkach opisanych w niniejszym ustępie. Intencją Stron jest, aby organy wykonawcze współpracowały w implementacji IZPP, w tym w odniesieniu do opisanych wyjątkowych przypadków. Strony wspólnie uznają, że wyjątkowe przypadki dotyczą sytuacji, gdy w konsultacji między organami wykonawczymi:

- (a) amerykański organ wykonawczy ustali, że procedury dotyczące wkładu rzeczowego nie spełniają wymagań sił zbrojnych USA w sytuacji, gdy ze względu na wymagania bezpieczeństwa wykonawcą musi być firma amerykańska lub gdy zamówienie musi być udzielone i wdrożone przez USA;
- (b) amerykański organ wykonawczy ustali, że usunięcie wskazanych niedoskonałości w projekcie lub budowie nie zostało zainicjowane w terminie trzydziestu (30) dni od ich wstępnego zgłoszenia polskiemu organowi wykonawczemu przez amerykański organ wykonawczy; oraz
- (c) organy wykonawcze wspólnie ustalą, że takie rozwiązanie jest bardziej praktyczne lub korzystne ekonomicznie.

W przypadkach dokonania przez amerykański organ wykonawczy ustaleń wskazanych w podpunktach (a) i (b), amerykański organ wykonawczy informuje o nich polski organ wykonawczy w możliwie najkrótszym terminie. We wszystkich wyjątkowych przypadkach, zamówienia są udzielane przez siły zbrojne USA zgodnie z Artykułem 33 niniejszej Umowy. Rzeczpospolita Polska przekaże płatności pieniężne za wyjątkowe przypadki amerykańskiemu organowi wykonawczemu w terminie sześćdziesięciu (60) dni od ich wstępnego zgłoszenia polskiemu organowi wykonawczemu. Szczegółowe ustalenia dotyczące wkładów pieniężnych w takich wyjątkowych przypadkach będą przedmiotem konsultacji organów wykonawczych, także w ramach Wspólnej Komisji i jej podkomitetów, zgodnie z ich właściwością. Wkłady pieniężne dokonywane na mocy tego ustępu zostają przekazane amerykańskiemu organowi wykonawczemu w dolarach amerykańskich

2. Rzeczpospolita Polska przekaże amerykańskiemu organowi wykonawczemu płatności pieniężne w ramach IZPP na opracowanie pakietów kryteriów projektowych oraz nadzór projektowy i nadzór nad realizacją inwestycji w dolarach amerykańskich nie później niż do 1 marca każdego roku. Termin tych płatności w pierwszym roku kalendarzowym wykonywania niniejszej Umowy zostanie wspólnie określony.

3. Polski organ wykonawczy odpowiada za projektowanie, przyznanie kontraktu, budowę i zarządzanie realizacją projektów IZPP w postaci wkładu rzeczowego. Amerykański organ wykonawczy zatwierdza wszystkie projekty budowlane i dokonywane w nich zmiany, w tym końcowy projekt, w celu zapewnienia, że wszystkie wymagania Stanów Zjednoczonych, w tym wymagania operacyjne USA, są spełnione. Amerykański organ wykonawczy odpowiada za opracowanie pakietów kryteriów projektowych, nadzór projektowy i nadzór nad realizacją budowy. W wyjątkowych przypadkach określonych w paragrafie II ustęp 1 niniejszego Aneksu, amerykański organ wykonawczy odpowiada także za całość projektowania i realizację inwestycji IZPP. IZPP obejmuje wyposażenie, w tym zaopatrzenie dostarczanych obiektów w meble, armaturę i sprzęty. Polskie materiały i usługi są wykorzystywane w największym możliwym zakresie w projektach IZPP, pod warunkiem, że spełniają odpowiednie standardy USA.

4. Polski organ wykonawczy udziela zamówienia na prace budowlane tylko wykonawcom kontraktowym wybranym ze wspólnie ustalonej prekwalfikacyjnej listy uprawnionych wykonawców, wskazanych w oparciu o wspólnie zaakceptowane kryteria kwalifikacji. Polski organ wykonawczy realizuje projekty budowlane zgodnie z odpowiednim harmonogramem określonym podczas prac projektowych.

5. Inwestycje IZPP realizowane w ramach wkładu rzeczowego powinny spełniać standardy i wymagania USA, w tym wymagania operacyjne USA. W ramach zadań wynikających z projektowania i nadzoru nad realizacją budowy, amerykański organ wykonawczy jest uprawniony do przeprowadzania przeglądów projektów w czasie fazy projektowej oraz do przeprowadzania inspekcji budowlanych w realistycznych terminach podczas każdego etapu budowy. Po zakończeniu budowy, organy wykonawcze przeprowadzą wspólną, poprzedzającą przekazanie, inspekcję wszystkich obiektów IZPP zbudowanych w ramach wkładu rzeczowego. Po dokonaniu inspekcji poprzedzającej przekazanie, amerykański organ wykonawczy informuje pisemnie polski organ wykonawczy o wszelkich stwierdzonych usterkach. Polski organ wykonawczy

rozpocznie usuwanie usterek stwierdzonych przez amerykański organ wykonawczy, w terminie trzydziestu (30) dni od daty inspekcji. W przypadku, gdy Rzeczpospolita Polska nie może lub nie zamierza przystąpić do usuwania niedoskonałości przed upływem trzydziesto (30)-dniowego okresu, amerykański organ wykonawczy ma prawo do wykonania napraw z wykorzystaniem członków sił zbrojnych USA albo do udzielenia zamówienia na te naprawy zgodnie z Artykułem 33 niniejszej Umowy. Rzeczpospolita Polska ponosi koszty każdej takiej naprawy, o której została poinformowana pisemnie przez amerykański organ wykonawczy.

6. W terminie trzydziestu (30) dni od dokonania odbioru obiektów powstałych w ramach programu IZPP, zostaje przeprowadzona kontrola projektu i sporządzony pisemny raport. Raport przedstawia stan wszystkich obiektów, ulepszeń i innego mienia. Obiekty IZPP, po dokonaniu końcowego odbioru przez organy wykonawcze, zostają udostępnione celem wykorzystania przez siły zbrojne USA.

7. Lista projektów, określona w Załączniku 1 do niniejszego Aneksu, przedstawia listę projektów, które Rzeczpospolita Polska zbuduje w celu korzystania z nich przez siły zbrojne USA. Organy wykonawcze konsultują się, w razie konieczności, jednak nie rzadziej niż dwa razy do roku, w sprawie implementacji listy projektów, w tym wspólnie ustalonych zmian do tej listy. W wyjątkowych przypadkach, organy wykonawcze konsultują się i przychylnie rozważają uzupełnienia listy projektów, wspierające nagłe wymagania operacyjne sił zbrojnych USA.

8. Organy wykonawcze wspólnie określają priorytety i kalendarz wykonania projektów IZPP w danym uzgodnionym obiekcie i terenie oraz ich harmonogram, w tym realizacji planowania, projektu, nadzoru i budowy obiektów IZPP na następny rok kalendarzowy, jednak nie później niż do 31 lipca poprzedzającego roku kalendarzowego. Ze względu na nagłe lub nieprzewidziane okoliczności, amerykański organ wykonawczy może, w konsultacji z polskim organem wykonawczym, zamienić projekt na inny lub określić odmienne priorytety realizowanych projektów w ramach danego roku budżetowego w Polsce, przy założeniu, że koszt zweryfikowanego projektu jest równy lub niższy niż koszt projektu pierwotnego i że jest to wykonalne. W celu ograniczenia przekroczeń wartości kosztorysowych, opóźnień w budowie i zmian w zakresie każdego z projektów, organy wykonawcze przeprowadzają regularne przeglądy wyżej wymienionych priorytetów i harmonogramu realizacji projektów IZPP.

9. Dodatkowe szczegóły realizacji IZPP mogą być opisane przez organy wykonawcze w odrębnych porozumieniach wykonawczych lub załącznikach do niniejszego Aneksu.

III. Wsparcie logistyczne zapewniane przez Polskę (WLZPP)

1. WLZPP zapewniany przez Rzeczpospolitą Polską jest, co do zasady, wkładem rzeczowym. Wkłady pieniężne na potrzeby WLZPP są zapewniane przez Rzeczpospolitą Polską amerykańskiemu organowi wykonawczemu w wyjątkowych przypadkach opisanych w niniejszym ustępie. Intencją Stron jest, aby organy wykonawcze współpracowały w implementacji WLZPP, w tym w opisanych wyjątkowych przypadkach. Strony wspólnie uznają, że wyjątkowe przypadki dotyczą sytuacji, gdy w ramach konsultacji między organami wykonawczymi:

- (a) amerykański organ wykonawczy ustali, że procedury dotyczące wkładu rzeczowego nie spełniają wymagań sił zbrojnych USA w sytuacji, gdy ze względu na wymagania bezpieczeństwa wykonawcą musi być firma amerykańska lub gdy zamówienie musi być udzielone i wdrożone przez USA;
- (b) amerykański organ wykonawczy ustali, że usunięcie wskazanych niedoskonałości nie zostało zainicjowane w terminie trzydziestu (30) dni od ich wstępnego zgłoszenia polskiemu organowi wykonawczemu przez amerykański organ wykonawczy; oraz
- (c) organy wykonawcze wspólnie określą, że takie rozwiązanie jest bardziej praktyczne lub korzystne ekonomicznie.

W przypadkach dokonania przez amerykański organ wykonawczy ustaleń, wskazanych w podpunktach (a) i (b), amerykański organ wykonawczy informuje o nich polski organ wykonawczy w możliwie najkrótszym terminie. We wszystkich wyjątkowych przypadkach, zamówienia są udzielane przez siły zbrojne USA zgodnie z Artykułem 33 niniejszej Umowy. Płatności pieniężne zostają dokonane w dolarach amerykańskich w terminie sześćdziesięciu (60) dni od wstępnego zgłoszenia polskiemu organowi wykonawczemu.

2. W ramach WLZPP, Rzeczpospolita Polska dostarcza siłom zbrojnym USA – na ich wniosek – w uzgodnionych obiektach i terenach określonych w Aneksie A do niniejszej Umowy, w całości i bez prawa do refundacji przez Stany Zjednoczone, co następuje:

- (a) Wsparcie wszystkich obiektów i infrastruktury oraz wymagań operacyjnych, takich jak:
  - i. Usługi komunalne (w tym prąd, woda, sanitariaty/odbiór i usuwanie śmieci, oczyszczanie ścieków, ogrzewanie, wentylacja i klimatyzacja),
  - ii. Odbiór i usuwanie odpadów przemysłowych, odpadów medycznych i odpadów niebezpiecznych,
  - iii. Usługi utrzymania, remontów i modernizacji obiektów i terenów,
  - iv. Paliwa użytkowe i do obsługi infrastruktury,
  - v. Usługi zakwaterowania,
  - vi. Usługi żywieniowe,
  - vii. Usługi pralnicze i porządkowe,
  - viii. Lokalne usługi transportowe w rejonie jednostek wojskowych,
  - ix. Usługi dystrybucji paliw,
  - x. Usługi magazynowania, w tym magazynowania amunicji i paliwa,
  - xi. Usługi pozamiejskie, medyczne poziomu I i inne w ramach nagłych wypadków,
  - xii. Ochrona i obrona obiektów, oraz
  - xiii. Montaż i utrzymanie infrastruktury telekomunikacyjnej;
- (b) Usługi składowania i utrzymania wojennych rezerw materiałowych i sprzętu;
- (c) Siedemdziesiąt pięć (75) procent kosztów paliw, w tym paliwa lotniczego i na potrzeby transportu kołowego do poziomu ustalanego co najmniej raz do roku, w konsultacjach pomiędzy organami wykonawczymi (co do zasady będzie to poziom odpowiadający rocznemu zestawieniu wymagań zgłaszanych przez

amerykański organ wykonawczy zgodnie z poniższym ustępem 3) i pięćdziesiąt (50) procent kosztu paliw przewyższających ustalony poziom; oraz

- (d) inne kategorie wsparcia logistycznego, wspólnie określone przez organy wykonawcze.

Rzeczpospolita Polska zapewnia miejscowych pracowników oraz sprzęt, w tym wynajem sprzętu, w celu realizacji wymagań sił zbrojnych USA opisanych w tym ustępie. Polskie materiały i usługi są wykorzystywane w największym możliwym zakresie w ramach WLZPP, pod warunkiem, że spełniają odpowiednie amerykańskie wymogi i standardy.

3. Na podstawie uzgodnionych wspólnie procedur, wnioski o WLZPP powinny być kierowane do polskiego organu wykonawczego poprzez złożenie zestawienia wymagań dla każdego z uzgodnionych obiektów i terenów. Amerykański organ wykonawczy może także złożyć takie zestawienie wymagań w przypadku wystąpienia nieprzewidzianych okoliczności lub nagłych wymagań operacyjnych.

4. Usługi WLZPP spełniają standardy i wymagania USA, w tym wymagania operacyjne USA. W przypadku, gdy Rzeczpospolita Polska nie może zapewnić WLZPP spełniającego standardy lub wymagania, oraz po przekazaniu powiadomienia polskiemu organowi wykonawczemu, organy wykonawcze konsultują się w celu określenia mechanizmu płatności, w tym zapewnienia funduszy przez Rzeczpospolitą Polską dla amerykańskiego organu wykonawczego, umożliwiających siłom zbrojnym USA lub wykonawcom kontraktowym USA zapewnienie lub zakup wyposażenia, dostaw i usług logistycznych.

5. Polski organ wykonawczy udziela zamówienia na WLZPP realizowane w formie wkładu rzeczowego tylko wykonawcom kontraktowym wybranym ze wspólnie ustalonej prekwalifikacyjnej listy uprawnionych wykonawców, wskazanych w oparciu o wspólnie zaakceptowane kryteria kwalifikacji.

6. Organы wykonawcze konsultują się gdy będzie to potrzebne, jednak nie rzadziej niż dwa razy do roku, w sprawie implementacji usług WLZPP, w tym wszystkich wspólnie określonych zmian do zakresu WLZPP określonego w paragrafie III ustęp 2 niniejszego Aneksu.

7. Dodatkowe szczegóły realizacji WLZPP mogą być opisane przez organy wykonawcze w odrębnych porozumieniach wykonawczych lub załącznikach do niniejszego Aneksu.

**ZAŁĄCZNIK 1
DO
ANEKSU B**

Lista projektów infrastrukturalnych zapewnianych przez Polskę

Kompleks wojskowy w Poznaniu

(Komponenty dowódcze sił zbrojnych USA)

1. Obiekt kierowania i dowodzenia (C2)
2. Obiekt systemów informatycznych wraz z sieciami teleinformatycznymi
3. Zwiększenie możliwości kwaterunkowych [pojemność do 700 osób]
4. Stołówka [pojemność do 700 osób]
5. Renowacja budynku warsztatowego oraz parking

Poligon w Drawsku Pomorskim

(Centrum Szkolenia Bojowego i miejsce wsparcia)

1. Miejsce stacjonowania wojsk [pojemność do 3600 osób]
2. Obiekt systemów informatycznych wraz z sieciami teleinformatycznymi
3. Obiekty Centrum Szkolenia Bojowego

Lotnisko we Wrocławiu (Wrocław-Strachowice)

(Lotnicza baza załadunkowo-rozładunkowa (APOD) Sił Zbrojnych USA - Główna Baza Operacyjna)

1. Płyta postojowa APOD [pojemność 4 x samolot C-5]
2. Drogi kołowania do płyty postojowej APOD
3. Płaszczyzna przeładunku materiałów niebezpiecznych / teren przeładunku / przetrzymywania amunicji [możliwość wsparcia dla 1 x samolotu C-5; w tym pojemność do 70 tysięcy funtów równoważnika materiałów wybuchowych (NEW)]
4. Obiekty Portu Przeładunkowego (Cargo i przeładunek materiałów)
5. Terminal pasażerski
6. Tymczasowe miejsce zakwaterowania [pojemność do 550 osób]
7. Bocznica i przedłużenie linii kolejowej
8. Modernizacja systemu ochrony antyterrorystycznej oraz ochrony obiektu – teren APOD
9. Stołówka [pojemność do 450 osób]
10. Obiekt sypialny i pralnia [pojemność do 450 osób]
11. Przychodnia medyczna/dentystyczna
12. Centrum sportowe
13. Poczta
14. Obiekt administracyjny
15. Magazyn broni
16. Infrastruktura telekomunikacyjna
17. Warsztat remontowy pojazdów/Parking

Baza sił powietrznych w Łasku*(Bezzałogowe statki powietrzne (RPA) sił zbrojnych USA - Główna Baza Operacyjna)*

1. Płyta postojowa dla bezzałogowych statków powietrznych [pojemność do 12 bezzałogowych statków powietrznych]
2. Hangary dla bezzałogowych statków powietrznych [pojemność do 12 bezzałogowych statków powietrznych]
3. Łączące drogi kołowania [do płyty postojowej dla bezzałogowych statków powietrznych i hangarów]
4. Stanowiska kierowania bezzałogowych statków powietrznych
5. Miejsca składowania amunicji [4,2 miliona funtów NEW]
6. Miejsce przetrzymywania amunicji [pojemność do 30 tysięcy funtów NEW]
7. Płaszczyzna przeładunku materiałów niebezpiecznych [możliwość wsparcia dla 1 x samolot C-5; w tym pojemność do 30 tysięcy funtów NEW]
8. Tymczasowe miejsce zakwaterowania [pojemność do 550 osób]
9. Główny obiekt administracyjny
10. Przychodnia medyczna/dentystyczna
11. Magazyn broni
12. Obiekt operacyjny dla Eskadry Bezzałogowych Statków Powietrznych
13. Poczta
14. Stołówka [pojemność do 450 osób]
15. Obiekt sypialny i pralnia [pojemność do 450 osób]
16. Modernizacja systemu ochrony antyterrorystycznej oraz ochrony obiektu
17. Naziemne sieci komunikacyjne i zabezpieczenie wymiany danych
18. Infrastruktura telekomunikacyjna
19. Parking

Kompleks wojskowy i baza sił powietrznych w Powidzu*(Baza sił lotniczych, wsparcia logistycznego, operacji specjalnych oraz obrony powietrznej sił zbrojnych USA)*

1. Obiekty składowania amunicji [31 krytych ziemią magazynów – pojemność 12,4 miliona funtów NEW]
2. Duży magazyn paliw oraz obiekt dystrybucji paliw [1,5 miliona galonów pojemności z systemem zaopatrzenia w paliwo o pojemności 800 tysięcy galonów]
3. Obiekt systemów informatycznych wraz z sieciami teleinformatycznymi
4. Obiekty mobilnego systemu bazy lotniczej (DABS)
5. Obiekt zabezpieczenia kierowania i dowodzenia (C2) misją wojsk specjalnych na poziomie dowództwa batalionu
6. Koszarowce – 6 budynków [zakwaterowanie do 2400 osób]
7. Stołówki – 2 [pojemność do 1428 osób każda]
8. Kompleks Dowodzenia Misją [1 x dowództwo poziomu brygady, 4 x dowództwa poziomu batalionu]
9. Przychodnia medyczna /dentystyczna

10. Wsparcie zabezpieczenia operacji logistycznych, warsztat i parking
11. Płyta postojowa dla śmigłowców, parking, myjnia, i punkt tankowania [pojemność do 51 statków powietrznych]
12. Hangary obsługowe dla śmigłowców [pojemność do 51 statków powietrznych]
13. Parking i warsztat obsługi naziemnej dla śmigłowców
14. Obiekt dowodzenia artylerii obrony przeciwlotniczej [poziom batalionu]

Kompleks wojskowy w Lublińcu

(Baza operacyjna wojsk specjalnych USA)

1. Obiekt operacyjny wojsk specjalnych [poziom kompanii]

Poligon w Żaganii oraz kompleksy wojskowe w Toruniu i Skwierzynie

(Baza Pancерnej Brygadowej Grupy Bojowej sił zbrojnych USA)

1. Miejsce stacjonowania wojsk (Świątoszów, Trzebień, Pstrąże) [pojemność do 4800 osób]
2. Bocznicą i przedłużenie linii kolejowej (Świątoszów) [3 rozjazdy, 1 tor bocznicowy]
3. Magazyn paliw oraz obiekt dystrybucji paliw (Świątoszów) [o pojemności 1 miliona galonów z systemem zaopatrzenia w paliwo o pojemności 800 tysięcy galonów]
4. Kompleks brygadowy [1 x dowództwo poziomu brygady, 7 x dowództwa poziomu batalionu]
5. Koszarowce [pojemność do 4800 osób]
6. Stołówki [pojemność do 4800 osób]
7. Obiekty operacyjne dla kompanii – 37
8. Obiekty remontowe pojazdów naziemnych – 7
9. Obiekty parkingowe – 7
10. Magazyn batalionu wsparcia brygady
11. Przychodnia medyczna/dentystyczna
12. Kompleks obiektów wsparcia
13. Obiekt systemów informatycznych wraz z sieciami teleinformatycznymi
14. Koszary szkoleniowe i obiekt stołkowy (Toruń) [pojemność do 430 osób]

Lotnisko w Krakowie-Balicach (Balice)

(APOD sił zbrojnych USA - Dodatkowa Baza Operacyjna)

1. Pas startowy [możliwość przyjęcia samolotu C-5]
2. Płyta postojowa [możliwość wsparcia dla 2 x samolot C-5]
3. Łączące drogi kołowania
4. Obiekty portu lotniczego (Cargo i przeładunek materiałów)
5. Terminal / strefa pasażerska
6. Tymczasowe miejsce zakwaterowania [pojemność do 550 osób]
7. Bocznicą i przedłużenie linii kolejowej
8. Modernizacja systemu ochrony antyterrorystycznej oraz ochrony obiektu

9. Płaszczyzna przeładunku materiałów niebezpiecznych / teren przeładunku / przetrzymywania amunicji
[możliwość wsparcia dla 1 x samolot C-5; w tym pojemność do 30 tysięcy funtów NEW z uwzględnieniem ograniczeń lokalizacji]

Lotnisko w Katowicach (Pyrzowicach)

(APOD sił zbrojnych USA - Dodatkowa Baza Operacyjna)

1. Płyta postojowa [możliwość przyjęcia 2 x samolot C-5]
2. Łączące drogi kołowania
3. Obiekty Portu Lotniczego (Cargo i przeładunek materiałów)
4. Terminal pasażerski
5. Tymczasowe miejsce zakwaterowania [pojemność do 550 osób]
6. Bocznica i przedłużenie linii kolejowej
7. Modernizacja systemu ochrony antyterrorystycznej oraz ochrony obiektu
8. Płaszczyzna przeładunku materiałów niebezpiecznych / teren przeładunku / przetrzymywania amunicji [możliwość wsparcia dla 1 x samolot C-5; w tym pojemność do 30 tysięcy funtów NEW]

Lotnisko w Mirosławcu

(RPA sił zbrojnych USA - Dodatkowa Baza Operacyjna)

1. Schrony dla bezzałogowych statków powietrznych
[pojemność do 12 bezzałogowych statków powietrznych]
2. Stanowiska kierowania bezzałogowych statków powietrznych
3. Modernizacja systemu ochrony antyterrorystycznej oraz ochrony obiektu
4. Naziemne sieci telekomunikacyjne i zabezpieczenie wymiany danych
5. Infrastruktura telekomunikacyjna
6. Miejsca przetrzymywania amunicji [pojemność do 30 tysięcy funtów NEW]
7. Miejsca składowania amunicji [pojemność do 200 tysięcy funtów NEW]
8. Płaszczyzna przeładunku materiałów niebezpiecznych
[możliwość wsparcia dla 1 x samolot C-5; w tym pojemność do 30 tysięcy funtów NEW]
9. Tymczasowe miejsce zakwaterowania [pojemność do 550 osób]
10. Obiekt operacyjny eskadry bezzałogowych statków powietrznych
11. Magazyn broni
12. Centrum sportowe

Baza sił powietrznych w Dęblinie

(RPA sił zbrojnych USA - Dodatkowa Baza Operacyjna)

1. Obiekt operacyjny eskadry bezzałogowych statków powietrznych
2. Płyta postojowa bezzałogowych statków powietrznych
[pojemność do 12 bezzałogowych statków powietrznych]
3. Równoległe i łączące drogi kołowania [do płyt postojowych i schronów bezzałogowych statków powietrznych]

4. Schrony dla bezzałogowych statków powietrznych [pojemność do 12 bezzałogowych statków powietrznych]
5. Stanowiska kierowania bezzałogowych statków powietrznych
6. Modernizacja systemu ochrony antyterrorystycznej oraz ochrony obiektu
7. Naziemne sieci telekomunikacyjne i zabezpieczenie wymiany danych
8. Infrastruktura telekomunikacyjna
9. Miejsca przetrzymywania amunicji [pojemność do 30 tysięcy funtów NEW]
10. Miejsca składowania amunicji [pojemność do 25 tysięcy funtów NEW z uwzględnieniem ograniczeń lokalizacji]
11. Płaszczyzna przeładunku materiałów niebezpiecznych [możliwość wsparcia dla 1 x samolot C-5, w tym pojemność do 30 tysięcy funtów NEW]
12. Tymczasowe miejsce zakwaterowania [pojemność do 550 osób]

[TRANSLATION – TRADUCTION]

ACCORD ENTRE LE GOUVERNEMENT DE LA RÉPUBLIQUE DE POLOGNE ET
LE GOUVERNEMENT DES ÉTATS-UNIS D'AMÉRIQUE RELATIF AU
RENFORCEMENT DE LA COOPÉRATION EN MATIÈRE DE DÉFENSE

TABLE DES MATIÈRES

Préambule

Article premier. Objet et champ d'application

Article 2. Définitions

Article 3. Utilisation des installations et zones convenues

Article 4. Propriété foncière

Article 5. Appui à la présence des forces des États-Unis

Article 6. Matériel prépositionné

Article 7. Uniformes

Article 8. Armes

Article 9. Entrée, séjour et départ du personnel

Article 10. Licences professionnelles

Article 11. Véhicules à moteur

Article 12. Permis de conduire

Article 13. Circulation des aéronefs, des navires et des véhicules

Article 14. Compétence pénale

Article 15. Détermination de la compétence pénale en ce qui concerne les infractions
commises dans l'exercice de fonctions officielles

Article 16. Détention, contrôle et accès

Article 17. Discipline

Article 18. Actions en justice

Article 19. Exonérations fiscales officielles

Article 20. Exonérations fiscales des particuliers

Article 21. Importation et exportation à des fins officielles

Article 22. Importation et exportation à des fins personnelles

Article 23. Régimes douaniers

Article 24. Activités d'appui au service militaire

Article 25. Institutions financières

Article 26. Service postal militaire

Article 27. Télécommunications

Article 28. Appui logistique et services publics

Article 29. Monnaie

Article 30. Sécurité

Article 31. Environnement et sûreté

Article 32. Soins de santé

Article 33. Procédures de passation de contrats

Article 34. Statut des entrepreneurs

Article 35. Travail

Article 36. Mise en œuvre et règlement des différends

Article 37. Dispositions finales

Annexe A. Installations et zones convenues

Annexe B. Appui à la présence des forces des États-Unis

Appendice 1 à l'annexe B. Liste des projets d'infrastructures fournies par la Pologne

Préambule

Le Gouvernement de la République de Pologne et le Gouvernement des États-Unis d'Amérique (les « États-Unis »), ci-après conjointement dénommés les « Parties » et individuellement une « Partie »,

Constatant que les problèmes de sécurité existants et nouveaux ont des répercussions à l'échelle régionale et mondiale et nuisent aux intérêts vitaux des Parties,

Considérant que le renforcement de la coopération mutuelle dans le domaine de la défense permettra d'améliorer considérablement les relations existantes entre eux et d'apporter un appui à leurs engagements respectifs en matière de sécurité,

Résolus à renforcer leur capacité individuelle et collective de résistance aux attaques armées et de dissuasion, de lutte et de défense contre tout agresseur, en tenant particulièrement compte de la Charte des Nations Unies signée à San Francisco le 26 juin 1945 et du Traité de l'Atlantique Nord signé à Washington le 4 avril 1949, et de la préservation de la paix et de la sécurité internationales,

Considérant que les forces des États-Unis, les personnes à charge et les entrepreneurs américains peuvent être présents sur le territoire de la République de Pologne en vertu d'un accord entre la République de Pologne et les États-Unis,

Conscients que la présence des forces des États-Unis, des personnes à charge et des entrepreneurs américains sur le territoire de la République de Pologne en vertu du présent Accord recueille le consentement de la République de Pologne et respecte pleinement la législation de la République de Pologne,

Reconnaissant la Déclaration de partenariat stratégique entre la Pologne et les États-Unis relative à la protection de la liberté et à la construction de la prospérité adoptée le 18 septembre 2018 à Washington, la Déclaration conjointe sur la coopération en matière de défense concernant le dispositif des forces des États-Unis en République de Pologne signée le 12 juin 2019 et la Déclaration conjointe sur le renforcement de la coopération en matière de défense signée le 23 septembre 2019,

Souhaitant partager la responsabilité de l'appui des forces des États-Unis qui peuvent être présentes sur le territoire de la République de Pologne de manière équitable et durable,

Reconnaissant l'applicabilité de la Convention entre les États parties au Traité de l'Atlantique Nord sur le statut de leurs forces signée à Londres le 19 juin 1951, ci-après dénommée la « Convention sur le statut des forces de l'OTAN », et ayant l'intention d'en compléter les dispositions,

Compte tenu de l'Accord sur les procédures d'acquisition et les prestations réciproques entre le Ministre de la défense de la République de Pologne et le Département de la défense des États-Unis d'Amérique signé à Varsovie le 28 novembre 2012 ainsi qu'à Stuttgart le 3 décembre 2012,

Se référant aux dispositions de l'Accord entre le Gouvernement de la République de Pologne et le Gouvernement des États-Unis d'Amérique relatif aux mesures de sécurité pour la protection des informations classifiées dans le domaine militaire signé à Varsovie le 8 mars 2007,

Sont convenus de ce qui suit :

Article premier. Objet et champ d'application

1. Le présent Accord, conformément à la législation et à la réglementation nationales de chaque Partie ainsi qu'aux obligations internationales applicables, vise à promouvoir :

a. la définition conjointe de priorités en matière de coopération entre les Parties dans les domaines liés à la défense, y compris au niveau bilatéral et dans le cadre de l'OTAN afin de réaliser les buts et principes énoncés dans le préambule du présent Accord ;

b. l'amélioration de la capacité des Parties à remplir leurs engagements en matière de sécurité et de défense réciproque ;

c. la tenue de consultations régulières concernant les menaces et les problèmes pesant sur la paix et la sécurité internationales ;

d. l'échange de renseignements et d'expériences concernant les questions de défense et de sécurité stratégiques ;

e. l'approfondissement des relations entre les Parties en ce qui concerne les questions de renforcement des capacités, de planification de la défense, de formation militaire, de technologie, d'équipement et d'appui.

2. Le présent Accord complète la Convention sur le statut des forces de l'OTAN et définit le statut et les clauses et conditions régissant la présence des forces des États-Unis, y compris des membres desdites forces et de l'élément civil, ainsi que des personnes à charge, sur le territoire de la République de Pologne. Le présent Accord, dans des situations spécifiques indiquées dans le présent document, définit également le statut et les clauses et conditions régissant la présence sur le territoire de la République de Pologne des entrepreneurs américains et de leurs employés dans le cadre de la fourniture de biens et de services aux forces des États-Unis.

3. Les obligations respectives des Parties en vertu du présent Accord et de tout accord ou arrangement de mise en œuvre ne portent pas atteinte à la souveraineté de chaque Partie sur son territoire et sur leurs forces respectives, ni au droit de légitime défense de chaque Partie, conformément au droit international.

4. Pour les questions qui ne sont pas couvertes par le présent Accord, les dispositions pertinentes de la Convention sur le statut des forces de l'OTAN s'appliquent, le cas échéant.

Article 2. Définitions

Aux fins du présent Accord :

- a) le terme « forces des États-Unis » désigne l'entité comprenant les membres de la force et de l'élément civil, ainsi que tous les biens, équipements et matériels des forces armées des États-Unis, y compris les renseignements officiels des États-Unis, présents sur le territoire de la République de Pologne ;
- b. le terme « force » a le même sens que celui qui lui est attribué à l'alinéa a du paragraphe 1 de l'article premier de la Convention sur le statut des forces de l'OTAN ;
- c. le terme « élément civil » désigne les personnes visées à l'alinéa b du paragraphe 1 de l'article premier de la Convention sur le statut des forces de l'OTAN, et comprend également :
  - i) les ressortissants des États-Unis employés par les forces des États-Unis et en service auprès d'elles ;
  - ii) les employés d'organisations non polonaises et non commerciales, ressortissants américains ou ayant leur résidence habituelle aux États-Unis, ne résidant pas habituellement sur le territoire de la République de Pologne et contribuant uniquement au bien-être, au moral ou à l'éducation des forces des États-Unis, qui accompagnent lesdites forces sur le territoire de la République de Pologne ;
  - iii) les personnes à charge employées par les forces des États-Unis, y compris aux fins des activités de service militaire prévues aux articles 24, 25 et 26 du présent Accord, et par les organisations non commerciales visées au présent paragraphe.

Aux fins de l'article 14 du présent Accord, le terme « élément civil » ne comprend pas les citoyens exclusivement de la République de Pologne ni les personnes résidant habituellement sur le territoire de la République de Pologne. Aux fins de l'article 18 du présent Accord, le terme « élément civil » ne comprend pas les personnes visées au sous-alinéa ii) ci-dessus ;

d. le terme « personne à charge » désigne une personne visée à l'alinéa c du paragraphe 1 de l'article premier de la Convention sur le statut des forces de l'OTAN, ainsi qu'une personne qui, pour des raisons juridiques, financières ou de santé, est à la charge d'un membre de la force ou de l'élément civil, est soutenue par lui, réside avec ledit membre et se trouve sur le territoire de la République de Pologne avec l'accord des forces des États-Unis ;

e. le terme « entrepreneur » désigne une personne physique qui n'est pas membre de la force ou de l'élément civil, une personne morale ou toute autre entité dotée de la capacité juridique, qui fournit des biens ou des services aux forces des États-Unis sur la base d'un contrat ou d'un contrat de sous-traitance passé avec les forces des États-Unis ou pour leur compte ;

f. le terme « entrepreneur américain » désigne une personne physique qui n'est ni un ressortissant ni un résident habituel du territoire de la République de Pologne, ni une personne morale constituée sous le régime de la République de Pologne, et qui se trouve sur le territoire de la République de Pologne aux seules fins de fournir des biens et des services dans le cadre d'un contrat passé avec les forces des États-Unis ou pour leur compte ;

g. le terme « employé des entrepreneurs américains » désigne une personne physique qui n'est ni un ressortissant ni un résident habituel du territoire de la République de Pologne, qui a une relation de travail avec un entrepreneur américain et qui travaille en République de Pologne afin d'exécuter un contrat ou un contrat de sous-traitance visant à fournir des biens ou des services aux forces des États-Unis ;

h. le terme « employé civil local » désigne une personne qui n'est pas membre de la force ou de l'élément civil, autorisée à séjourner sur le territoire de la République de Pologne et à être employée conformément à l'article 35 du présent Accord ;

i. le terme « installations et zones convenues » désigne les zones, les installations, les bâtiments ou les structures situés sur le territoire de la République de Pologne, appartenant à la République de Pologne ou gérées par elle, et utilisés par les forces des États-Unis avec l'accord de la République de Pologne. Conformément à l'article 3 du présent Accord, et dans le plein respect du commandement polonais des installations et zones convenues et des parties désignées par la République de Pologne pour son usage exclusif, les installations et zones convenues sont utilisées conjointement, à l'exception de toute partie spécifiquement désignée par les Parties ou leurs agents d'exécution pour l'usage exclusif des forces des États-Unis. Les installations et zones convenues sont énumérées à l'annexe A du présent Accord. Les Parties ou leurs agents d'exécution peuvent désigner des installations et zones convenues supplémentaires à l'avenir ;

j. le terme « information classifiée » désigne les informations générées par ou pour le Ministère de la défense nationale de la République de Pologne ou le Département de la défense des États-Unis d'Amérique (dénommées aux États-Unis « informations militaires classifiées »), ou placées sous leur juridiction ou contrôle et qui nécessitent une protection conformément à la législation et à la réglementation nationales des Parties et aux dispositions du présent Accord. Les informations classifiées peuvent se présenter sous forme orale, visuelle, électronique ou documentaire, ou sous toute autre forme matérielle ou technologique ;

k. le terme « agent d'exécution » désigne le Ministre de la défense nationale pour la République de Pologne et le Département de la défense pour les États-Unis, ou leurs représentants désignés respectifs.

Article 3. Utilisation des installations et zones convenues

1. Reconnaissant les avantages mutuels de la présence des forces des États-Unis sur le territoire de la République de Pologne dans le cadre des efforts de défense communs, la République de Pologne met à la disposition des forces des États-Unis, sans frais de location ni frais similaires, les installations et zones convenues, y compris les installations et zones convenues utilisées conjointement par les forces des États-Unis et par les forces armées de la République de Pologne, conformément aux accords spécifiques conclus entre les deux Parties, et en tenant dûment compte des préoccupations opérationnelles et de sécurité. Sauf accord contraire, les forces des États-Unis prennent à leur charge les dépenses afférentes à l'entretien et au fonctionnement des installations et zones convenues proportionnellement à l'usage qu'elles en feront.

2. Dans le plein respect de la souveraineté et de la législation de la République de Pologne, y compris de ses obligations juridiques internationales, et après consultation et prise en considération des vues des Parties, les forces des États-Unis, les entrepreneurs américains, les employés des entrepreneurs américains, les employés civils locaux des forces des États-Unis, les personnes à charge, ainsi que les véhicules, navires et aéronefs exploités par les forces des États-Unis ou pour leur compte sont autorisés à accéder librement aux installations et zones convenues et à les utiliser pour les visites ; la formation ; les exercices ; les manœuvres ; le transit ; les activités d'appui et activités connexes ; le ravitaillement en carburant des aéronefs ; le soutage des navires ; l'atterrissage et la récupération des aéronefs ; l'entretien temporaire des véhicules, des navires et des aéronefs ; le logement du personnel ; les communications ; la mise en place et le déploiement des forces et du matériel ; le repositionnement des équipements, des fournitures et

du matériel ; les activités d'assistance et de coopération en matière de sécurité ; les activités conjointes et conjuguées de formation ; les activités humanitaires et de secours en cas de catastrophe ; les opérations de circonstance ; la construction à l'appui d'activités convenues d'un commun accord ; et à d'autres fins dont les Parties ou leurs agents d'exécution peuvent convenir, y compris celles entreprises dans le cadre du Traité de l'Atlantique Nord. La formation et les exercices sont coordonnés et harmonisés, le cas échéant, entre les agents d'exécution.

3. La République de Pologne autorise les forces des États-Unis à contrôler l'entrée dans l'ensemble ou une partie des installations et zones convenues dont l'usage exclusif leur a été réservé. Les agents d'exécution se coordonnent en ce qui concerne les procédures d'entrée dans les installations et zones convenues utilisées conjointement par les forces des États-Unis et les forces armées de la République de Pologne, à des fins de sûreté et de sécurité.

4. À sa demande, dans le cadre d'exercices et d'autres activités en dehors des installations et zones convenues, l'agent exécutif polonais facilite, dans la mesure du possible et en tenant dûment compte de la sûreté publique, l'accès temporaire et l'utilisation par les forces des États-Unis et les entrepreneurs américains :

- a) des terrains et installations appartenant au Trésor public (y compris les routes, les ports, les voies ferrées, les voies navigables et les aérodromes) qui ne font pas partie des installations et des zones convenues ;
- b) des terrains et installations appartenant aux municipalités ;
- c) des terrains et installations privés.

Une telle assistance est fournie à titre gracieux pour les forces des États-Unis ou les entrepreneurs américains.

5. L'agent d'exécution polonais est responsable de l'obtention de toutes les autorisations et de tous les permis requis par la législation de la République de Pologne, dans toute la mesure du possible. L'agent d'exécution des États-Unis aide l'agent d'exécution polonais en lui fournissant rapidement, sur demande, les renseignements, la documentation et les études techniques existants, pertinents et pouvant être communiqués, le cas échéant. Lesdits autorisations et permis sont accordés à titre gracieux aux États-Unis.

6. Les forces des États-Unis et les entrepreneurs américains peuvent entreprendre des activités de construction sur les installations et les zones convenues, et y apporter des modifications et des améliorations, dans le cadre des activités et des objectifs énoncés dans le présent article. Les forces des États-Unis coopèrent avec l'agent d'exécution polonais sur les questions relatives auxdites constructions, modifications et améliorations, en se fondant sur l'intention commune des Parties que les exigences techniques et les normes de construction, y compris les normes de sécurité des sites de construction, de tout projet de ce type entrepris par les forces des États-Unis ou en leur nom soient conformes aux exigences et aux normes des deux Parties. À cette fin, les dispositions précédentes du présent paragraphe sont mises en œuvre conformément à des procédures décidées d'un commun accord, qui peuvent être décrites dans un arrangement de mise en œuvre, le cas échéant. Les forces des États-Unis peuvent réaliser des activités de construction, de modification et d'amélioration avec des membres de la force. L'agent d'exécution américain fournit à l'agent d'exécution polonais les renseignements techniques nécessaires relatifs à la construction pour mettre en œuvre ladite coopération. Les Parties reconnaissent que la législation polonaise relative aux plans de zonage, à la construction, ainsi qu'aux autres activités liées à la construction, ne s'applique pas aux activités entreprises par les forces des États-Unis ou pour leur compte.

7. Les Parties coopèrent au niveau de la planification à long terme relative à l'utilisation et à l'aménagement des installations et zones convenues ainsi que des zones entourant les installations et zones convenues afin d'assurer la mise en œuvre du présent Accord à long terme.

8. Au moment où une installation, une zone ou une partie de celle-ci est restituée à la République de Pologne par les États-Unis, ces derniers remettent à l'agent d'exécution polonais les documents existants, y compris les dessins « conformes à l'exécution », les manuels d'exploitation et d'entretien, les instructions et les garanties qui restent en vigueur.

9. Les États-Unis peuvent construire des installations temporaires ou d'urgence. Le terme « installations temporaires ou d'urgence » désigne les installations qui ne sont pas permanentes par nature et qui sont uniquement destinées à être utilisées pendant le temps nécessaire à la réalisation de l'objectif limité temporaire pour lequel elles ont été construites. Aux fins de l'article 4 du présent Accord, lesdites installations sont traitées comme des structures mobiles et sont démantelées par les États-Unis lorsque la situation d'urgence ou la mission temporaire a pris fin, à moins que les agents d'exécution ne conviennent qu'il est avantageux de les laisser en place pendant une période supplémentaire. Dans les cas appropriés, les États-Unis peuvent demander un processus accéléré de coordination et de consultation. Si un processus accéléré est demandé, les forces des États-Unis ne procèdent pas à la construction en cas d'objection de la part de l'agent d'exécution polonais ; toutefois, si aucune opposition n'est formulée par l'agent d'exécution polonais dans les 15 jours suivant la réception par l'agent d'exécution des États-Unis des documents pertinents et pouvant être communiqués en possession des États-Unis, la construction peut se dérouler comme prévu.

10. Lorsque des bâtiments ou d'autres constructions sont construits ou aménagés pour l'usage exclusif des forces des États-Unis, ladite construction ou ledit aménagement, ainsi que les coûts de fonctionnement et d'entretien y afférents, sont à la charge des États-Unis, à moins qu'il n'en soit convenu autrement.

11. Lorsque des bâtiments ou d'autres constructions sont construits ou aménagés en vue d'un usage commun, ladite construction ou ledit aménagement, ainsi que les coûts de fonctionnement et d'entretien y afférents, sont répartis proportionnellement entre les Parties, à moins qu'il n'en soit convenu autrement.

Article 4. Propriété foncière

1. Toutes les installations et zones convenues, y compris les bâtiments, les structures non mobiles et les assemblages reliés au sol dans les installations et zones convenues, y compris celles utilisées, modifiées ou améliorées par les forces des États-Unis, restent la propriété de la République de Pologne. Toutes lesdites structures construites par les forces des États-Unis deviennent la propriété de la République de Pologne, une fois construites, et les forces des États-Unis sont autorisées à modifier lesdites structures et à les utiliser jusqu'à ce qu'elles n'en aient plus besoin. Les forces des États-Unis informent les autorités compétentes de la République de Pologne lorsqu'une installation ou une zone convenue, ou une partie de celle-ci, n'est plus nécessaire.

2. Les forces des États-Unis restituent, en tant que propriété exclusive et disponible de la République de Pologne, toute installation ou zone convenue, ou toute partie de celle-ci, y compris les bâtiments, les structures et assemblages non mobiles construits par les forces des États-Unis, lorsque les forces des États-Unis n'en ont plus l'utilité. Les Parties ou leurs agents d'exécution se consultent au sujet des conditions de restitution de toute installation ou zone convenue, notamment

de l'indemnisation pour la valeur comptable nette, le cas échéant, des améliorations ou des constructions.

3. Tous les équipements, matériels, fournitures, structures mobiles, autres biens meubles et agencements construits, importés ou achetés sur le territoire de la République de Pologne par les forces des États-Unis ou par les entrepreneurs américains au titre du présent Accord demeurent la propriété du Gouvernement des États-Unis.

4. Les Parties peuvent se consulter au sujet du transfert ou de l'achat éventuel d'équipements jugés excédentaires, conformément à la législation et à la réglementation des États-Unis.

Article 5. Appui à la présence des forces des États-Unis

Les Parties, reconnaissant le fait que la présence des forces des États-Unis sur le territoire de la République de Pologne renforce les efforts de dissuasion de l'OTAN, la défense des États-Unis et l'engagement des États-Unis en matière de sécurité et de défense de la République de Pologne, conviennent des mesures spéciales relatives à la présence continue des forces des États-Unis sur le territoire de la République de Pologne décrites à l'annexe B.

Article 6. Matériel prépositionné

1. Les forces des États-Unis sont autorisées à transporter, prépositionner et stocker des biens, des équipements, des fournitures et du matériel (ci-après le « matériel prépositionné ») dans toutes les installations et zones convenues sur le territoire de la République de Pologne, qu'elles soient désignées dès maintenant ou à l'avenir. Les forces des États-Unis ont le contrôle exclusif du matériel prépositionné présent ou stocké sur le territoire de la République de Pologne et ont le droit illimité de retirer ledit matériel du territoire de la République de Pologne. Les forces des États-Unis notifient à l'avance aux forces armées polonaises les activités liées au prépositionnement, y compris les types, les quantités et les calendriers de livraison du matériel prépositionné qu'elles ont l'intention de transporter ou de stocker sur le territoire de la République de Pologne, ainsi que le nom des entrepreneurs américains qui effectueront lesdites livraisons.

2. Les agents d'exécution se consultent au sujet des activités de prépositionnement.

Article 7. Uniformes

Durant leur séjour sur le territoire de la République de Pologne, les membres de la force doivent, en règle générale, porter un uniforme dans l'exercice de leurs fonctions officielles.

Article 8. Armes

1. Les membres de la force peuvent détenir et porter des armes de service dans l'exercice de leurs fonctions officielles conformément à la législation des États-Unis, lorsque leurs ordres le requièrent.

2. Les membres de l'élément civil peuvent détenir et porter des armes de service conformément à la législation des États-Unis lorsqu'ils exercent leurs fonctions officielles dans les installations et zones convenues. Sous réserve des arrangements avec l'agent d'exécution polonais,

les membres de l'élément civil peuvent détenir et porter des armes de service conformément à la législation des États-Unis lorsqu'ils exercent leurs fonctions officielles dans les installations et zones convenues.

3. En ce qui concerne l'entreposage des armes et des munitions dans des installations et des zones convenues, les forces des États-Unis appliquent leur propre législation et réglementation. Les armes et les munitions peuvent être entreposées à l'extérieur des installations et zones convenues, conformément aux instructions permanentes.

4. L'importation, l'exportation, la détention, le commerce et les services liés aux armes privées et aux munitions sur le territoire de la République de Pologne sont régis par la législation de la République de Pologne. Aux fins du présent article, le terme « services liés aux armes privées et aux munitions » désigne l'exercice d'une activité économique visant à réparer ou à produire des éléments substantiels des armes, à modifier des armes ou à produire des munitions, ainsi que les services qui sont fournis à des fins éducatives, sportives ou de loisirs, et qui comprennent notamment l'entretien des champs de tir, les activités de chasse ou d'entraînement.

Article 9. Entrée, séjour et départ du personnel

1. La République de Pologne renonce au pouvoir que lui confère l'alinéa b du paragraphe 2 de l'article III de la Convention sur le statut des forces de l'OTAN, d'exiger la contre-signature des ordres de mouvement.

2. L'entrée et le séjour des membres de la force sur le territoire de la République de Pologne sont soumis aux dispositions visées aux paragraphes 1 et 2 de l'article III de la Convention sur le statut des forces de l'OTAN.

3. Les membres de l'élément civil, les personnes à charge, les entrepreneurs américains et les employés d'entrepreneurs américains séjournant sur le territoire de la République de Pologne doivent être porteurs d'une carte d'identité, d'un certificat ou d'une lettre d'autorisation en cours de validité du Département de la défense des États-Unis, délivrés par les autorités compétentes des États-Unis, confirmant leur statut de membres de l'élément civil, de personnes à charge, d'entrepreneurs américains ou d'employés d'entrepreneurs américains, et d'un passeport en cours de validité. La carte d'identité, le certificat ou la lettre d'autorisation permet aux personnes susmentionnées d'entrer et de séjourner sur le territoire de la République de Pologne sans visa, à condition qu'elles possèdent un passeport en cours de validité. Les cachets aux frontières ne sont pas apposés dans les passeports desdites personnes. Pendant leur séjour sur le territoire de la République de Pologne, lesdites personnes ne sont pas soumises aux dispositions relatives à l'enregistrement et au contrôle des étrangers et n'acquièrent aucun droit de résider en permanence sur le territoire de la République de Pologne.

4. Pendant leur séjour sur le territoire de la République de Pologne, les personnes visées au paragraphe 3 du présent article sont tenues de présenter un passeport en cours de validité et une carte d'identité, un certificat ou une lettre d'autorisation, à la demande des autorités de la République de Pologne. Les États-Unis fournissent, dès l'entrée en vigueur du présent Accord, des illustrations représentatives des cartes d'identité, certificats et lettres d'autorisation à l'agent d'exécution polonais.

5. Les principes énoncés aux paragraphes 2 à 4 du présent article s'appliquent exclusivement à l'entrée et au séjour sur le territoire de la République de Pologne et ne s'appliquent pas aux principes d'entrée et de séjour sur le territoire d'autres États.

6. Si un membre de la force ou de l'élément civil décède ou quitte le territoire de la République de Pologne en raison d'un transfert professionnel, les personnes à sa charge, lorsqu'elles sont présentes sur le territoire de la République de Pologne, continuent de jouir du statut de personne à charge en vertu du présent Accord pendant une période de quatre-vingt-dix jours après ce décès ou ce transfert. Dans le cas où les personnes à charge avaient été inscrites dans des établissements d'enseignement situés sur le territoire de la République de Pologne avant le décès ou le transfert du membre, les membres de sa famille continuent de jouir du statut de personnes à charge pendant une période de quatre-vingt-dix jours à compter de la date de l'obtention du diplôme ou de la fin de l'année scolaire ou universitaire en cours.

7. Sous réserve du paragraphe 5 de l'article III de la Convention sur le statut des forces de l'OTAN et à la demande écrite des autorités compétentes de la République de Pologne, les autorités compétentes des États-Unis sont tenues de faire quitter le territoire aux membres de la force ou de l'élément civil qui représentent une menace pour la sécurité ou pour l'ordre public de la République de Pologne.

Article 10. Licences professionnelles

La République de Pologne n'exige pas des membres des forces des États-Unis ou des entrepreneurs américains qu'ils obtiennent des licences professionnelles délivrées par la République de Pologne en relation avec la prestation de services fournis dans le cadre de leurs fonctions officielles ou contractuelles aux forces des États-Unis, aux personnes à charge, aux entrepreneurs américains ou à d'autres personnes, comme convenu d'un commun accord.

Article 11. Véhicules à moteur

1. Les autorités de la République de Pologne acceptent l'immatriculation et l'enregistrement par les autorités militaires et civiles des États-Unis des véhicules à moteur et des remorques des forces des États-Unis, des entrepreneurs américains et de leurs employés, des membres de la force et de l'élément civil et des personnes à charge. Les véhicules non tactiques (définis comme tels par les forces des États-Unis) et les remorques peuvent être conduits sur le territoire de la République de Pologne pendant la durée de leur séjour temporaire, à condition qu'ils soient équipés de plaques d'immatriculation avec des numéros d'immatriculation et que le conducteur ait sur lui ou dans le véhicule un document délivré par les autorités compétentes confirmant l'immatriculation du véhicule et un contrôle technique valide. Les véhicules tactiques (définis comme tels par les forces des États-Unis) n'ont pas besoin de plaques d'immatriculation, mais portent des marques particulières et présentent la documentation appropriée.

2. À la demande des autorités des forces des États-Unis, les autorités compétentes de la République de Pologne enregistrent et délivrent, à titre gracieux et sans contrôle technique supplémentaire, des plaques d'immatriculation et des certificats d'immatriculation polonais pour les véhicules officiels et non tactiques des forces des États-Unis, ainsi que pour les véhicules privés des membres de la force et de l'élément civil, et des personnes à charge, conformément aux procédures décidées d'un commun accord. Les véhicules des entrepreneurs américains et de leurs employés peuvent également être enregistrés par les autorités compétentes de la République de Pologne selon la même méthode. Les plaques d'immatriculation délivrées pour les véhicules à moteur privés en vertu du présent paragraphe sont identiques à celles qui sont habituellement

délivrées par les autorités de la République de Pologne pour la conduite des véhicules à moteur privés.

3. Les autorités des forces des États-Unis assurent la sécurité de tous les véhicules à moteur et remorques qu'elles ont immatriculés et enregistrés ou qui sont utilisés par les forces des États-Unis sur le territoire de la République de Pologne.

4. Il incombe aux membres de la force et de l'élément civil, aux entrepreneurs américains et à leurs employés, et aux personnes à charge de garantir un niveau de sécurité adéquat de leurs véhicules à moteur privés et de leurs remorques utilisés sur le territoire de la République de Pologne. À cet effet, les véhicules à moteur privés immatriculés conformément au paragraphe 2 du présent article sont soumis à des contrôles techniques périodiques.

5. Il incombe aux membres de la force et de l'élément civil, aux entrepreneurs américains et à leurs employés, et aux personnes à charge de respecter la législation de la République de Pologne relative à l'assurance responsabilité civile automobile pour leurs véhicules privés lorsqu'ils se trouvent sur le territoire de la République de Pologne. Les véhicules officiels sont autoassurés par les États-Unis et ne peuvent être utilisés qu'à des fins officielles telles que définies dans la législation des États-Unis.

6. Les véhicules officiels, les remorques et les semi-remorques des forces des États-Unis bénéficient d'un traitement égal à celui des véhicules officiels des forces armées de la République de Pologne en ce qui concerne le paiement pour l'utilisation des routes. Si, à l'avenir, la République de Pologne impose des péages routiers à ses forces armées, les Parties ou leurs représentants se consultent au sujet de l'incidence de ce changement sur les forces des États-Unis.

7. Les détails concernant les procédures d'immatriculation des véhicules, la liste des exemptions techniques, ainsi que la documentation appropriée et la preuve d'un contrôle technique valide sont précisés dans un arrangement de mise en œuvre du présent Accord.

Article 12. Permis de conduire

1. Les autorités de la République de Pologne acceptent tout permis de conduire ou tout autre permis autorisant son titulaire à conduire des véhicules, des navires ou des aéronefs officiels des forces des États-Unis, délivré à un membre de la force ou de l'élément civil ou à un employé d'un entrepreneur américain par les autorités américaines.

2. Les autorités de la République de Pologne acceptent comme valides, sans examen de conduite ni frais, les permis de conduire délivrés par les États-Unis, leurs États ou leurs subdivisions politiques pour la conduite de véhicules à moteur privés par les membres des forces des États-Unis et les personnes à charge, ainsi que par les employés des entrepreneurs américains, à condition que le détenteur du permis de conduire soit âgé au minimum de 18 ans. Les permis de conduire internationaux ne sont pas exigés. Un document bilingue attestant du droit de conduire des véhicules à moteur peut être délivré par les autorités militaires des États-Unis. Il incombe à ces personnes de présenter le permis de conduire ou le document d'autorisation approprié à la demande des autorités de la République de Pologne lors de la conduite de véhicules à moteur privés. L'agent d'exécution américain fournit à l'agent d'exécution polonais, dès l'entrée en vigueur du présent Accord, des renseignements décrivant les informations habituellement contenues dans lesdits permis de conduire.

3. Les autorités des forces des États-Unis, de leur propre initiative ou à la demande des autorités de la République de Pologne, peuvent retirer leur permis de conduire aux membres de la

force et, dans la limite de leurs capacités, aux membres de l'élément civil, s'il existe un doute raisonnable quant à la fiabilité desdites personnes ou à leur aptitude à conduire un véhicule à moteur. Les autorités des forces des États-Unis informent les autorités de la République de Pologne de tous les retraits effectués conformément au présent paragraphe et de tous les cas où, après un tel retrait, les permis de conduire ont été rétablis.

4. Dans les cas où les tribunaux de la République de Pologne exercent leur compétence en vertu de l'article VII de la Convention sur le statut des forces de l'OTAN et de l'article 14 du présent Accord en ce qui concerne les infractions liées à la conduite de véhicules à moteur, et dans les cas où d'autres autorités de la République de Pologne sont habilitées à prendre des mesures à l'égard de telles infractions, les décisions des autorités compétentes de la République de Pologne suspendant ou retirant les permis de conduire s'appliquent aux permis de conduire visés par le présent article.

Article 13. Circulation des aéronefs, des navires et des véhicules

1. Conformément aux procédures décidées d'un commun accord, les aéronefs, les navires et les véhicules exploités par les forces des États-Unis ou exclusivement pour leur compte peuvent entrer, sortir et circuler librement sur le territoire de la République de Pologne en respectant les règles pertinentes de sécurité et de circulation aériennes, maritimes et terrestres. Lesdits aéronefs, navires et véhicules ne sont soumis à aucune inspection et à aucun arraisonnement sans le consentement des États-Unis. Les aéronefs exploités par les forces des États-Unis ou exclusivement pour leur compte sont autorisés à survoler le territoire de la République de Pologne, à s'y ravitailler en carburant, à y atterrir et à y décoller.

2. Les aéronefs décrits au paragraphe 1 du présent article sont exemptés de frais de navigation aérienne ou de toute autre redevance similaire pour les vols effectués dans le cadre du présent Accord et sont exemptés de frais d'atterrissage et de stationnement sur le territoire de la République de Pologne. Les procédures de désignation des vols au titre du présent article sont précisées dans un arrangement de mise en œuvre. Les navires décrits au paragraphe 1 du présent article sont exemptés de redevances de pilotage, de frais de port, de frais de chalandage ou d'autres frais similaires sur le territoire de la République de Pologne. Sous réserve des dispositions de l'article 28 du présent Accord, les forces des États-Unis paient les taux commerciaux standard pour les services demandés et reçus, moins les taxes conformément à l'article 19 du présent Accord.

3. Aux fins du présent Accord et pour assurer la sécurité du trafic aérien et de la navigation maritime et intérieure, les autorités des forces des États-Unis coordonnent avec les autorités compétentes de la République de Pologne les conditions et modalités d'exploitation de tous les systèmes de contrôle du trafic aérien et du trafic maritime et intérieur, ainsi que des systèmes de communication connexes qu'elles installent et exploitent.

4. L'utilisation des systèmes ferroviaires sur le territoire de la République de Pologne est conforme aux arrangements conclus entre les compagnies de chemin de fer et les forces des États-Unis. Sur demande des forces des États-Unis, l'agent d'exécution polonais facilite la conclusion desdits arrangements. Conformément au paragraphe 4 de l'article 3 du présent Accord, cette aide est fournie à titre gracieux aux États-Unis.

5. Le déplacement des véhicules chenillés en dehors des champs de tir et des chantiers s'effectue généralement par transport ferroviaire ou sur des remorques appropriées. Les véhicules

chenillés ne sont pas autorisés à circuler sur la voie publique sans patins de chenilles en caoutchouc.

6. Les autorités compétentes des Parties coopèrent en ce qui concerne les procédures relatives au transport d'armes, d'équipements lourds, de substances dangereuses et de déchets dangereux effectué par les États-Unis sur le territoire de la République de Pologne.

Article 14. Compétence pénale

1. La République de Pologne reconnaît l'importance particulière du contrôle disciplinaire exercé par les autorités des forces des États-Unis sur leurs membres et l'effet que ledit contrôle a sur la capacité opérationnelle. Par conséquent, à la demande des États-Unis et dans le cadre de son engagement en matière de défense mutuelle, la République de Pologne exerce par la présente son pouvoir discrétionnaire souverain de renoncer à son droit primaire d'exercer une compétence pénale, comme le prévoit l'alinéa c du paragraphe 3 de l'article VII de la Convention sur le statut des forces de l'OTAN. Dans des cas spécifiques revêtant une importance particulière pour la République de Pologne, les autorités de la République de Pologne peuvent retirer la renonciation en fournissant une déclaration écrite aux autorités des forces des États-Unis, au plus tard trente jours après la réception de la notification décrite au paragraphe 2 du présent article. Les autorités de la République de Pologne peuvent également soumettre une telle déclaration avant la réception de ladite notification.

2. Sous réserve des arrangements spécifiques qui peuvent être conclus pour les délits mineurs, les forces des États-Unis notifient sans délai aux autorités de la République de Pologne chaque cas relevant des dispositions du paragraphe 1 du présent article.

3. En cas de litige sur la compétence, les autorités compétentes des Parties se consultent sans délai afin de résoudre le litige. La détermination commune de la compétence est normalement rendue au plus tard trente jours après la date du début des consultations, à moins que les autorités compétentes des Parties ne décident de prolonger ce délai d'une période déterminée. Tant que lesdites consultations ne sont pas terminées, les Parties ne portent pas l'affaire devant les tribunaux.

4. Lorsqu'un membre de la force ou de l'élément civil, ou lorsqu'une personne à charge, est poursuivi par les autorités de la République de Pologne, la compétence est exercée par les tribunaux non militaires de la République de Pologne.

5. Les membres de la force et de l'élément civil ou les personnes à charge ne sont pas jugés par défaut sans leur consentement, à moins qu'ils n'aient illégalement évité de comparaître devant le tribunal après avoir été dûment avisés de la date du procès et qu'ils ne se soient indûment soustraits aux autorités des forces des États-Unis.

6. Les forces des États-Unis aident les autorités de la République de Pologne à obtenir la comparution devant les autorités judiciaires sur le territoire de la République de Pologne des personnes accusées ou soupçonnées et des témoins qui sont membres de la force ou de l'élément civil ou des personnes à charge dans toutes les procédures où leur présence est requise.

7. Les autorités de la République de Pologne aident les États-Unis à obtenir la comparution des personnes qui ne sont pas soumises au droit militaire américain dans toutes les procédures menées par les forces des États-Unis sur le territoire de la République de Pologne où leur présence est requise.

8. La coopération concernant l'assistance pour mener toutes les enquêtes nécessaires sur les infractions, telle que visée à l'alinéa a du paragraphe 6 de l'article VII de la Convention sur le statut des forces de l'OTAN, s'effectue, chaque fois que possible, directement entre les autorités chargées de mener les activités demandées. Les autorités compétentes des Parties peuvent conclure des arrangements concernant les modalités de la coopération. Sur demande, les autorités compétentes d'une Partie peuvent participer aux recherches de preuve menées par les autorités compétentes de l'autre Partie. Dans les enquêtes sur les infractions, les autorités d'une Partie tiennent compte de tout élément de preuve recueilli par les autorités compétentes de l'autre Partie ou de tout rapport d'enquête rédigé par celles-ci, conformément à la législation et à la réglementation applicables.

9. Dans les procédures américaines concernant des infractions commises sur le territoire de la République de Pologne, toutes les victimes et tous les témoins bénéficient de tous les droits et privilèges accordés aux victimes et aux témoins américains conformément à la législation et à la réglementation des États-Unis.

10. Les membres de la force ou de l'élément civil sont exemptés du paiement des amendes, pénalités ou autres sanctions similaires imposées par les autorités de la République de Pologne pour des affaires relevant de l'exercice de leurs fonctions officielles.

Article 15. Détermination de la compétence pénale en ce qui concerne les infractions commises dans l'exercice de fonctions officielles

Afin de déterminer si une infraction pénale présumée découle d'un acte ou d'une négligence commis par un membre de la force ou de l'élément civil dans l'exercice de ses fonctions en vertu du sous-alinéa ii de l'alinéa a du paragraphe 3 de l'article VII de la Convention sur le statut des forces de l'OTAN, l'attestation établie par l'autorité militaire compétente des États-Unis en République de Pologne et attestant que l'infraction présumée découle d'un acte ou d'une négligence commis dans l'exercice du service constitue une preuve irréfutable. Les autorités de la République de Pologne peuvent présenter tout renseignement relatif à la détermination de l'exercice de fonctions officielles aux autorités des États-Unis et celles-ci tiennent compte desdits renseignements. Dans les cas où les autorités de la République de Pologne estiment que les circonstances de l'affaire exigent le réexamen de la détermination, les autorités des États-Unis et de la République de Pologne se consultent sans délai.

Article 16. Détention, contrôle et accès

1. Les autorités de chaque Partie se prêtent mutuellement assistance lors de l'arrestation de membres des forces armées ou de l'élément civil ou de personnes à charge sur le territoire de la République de Pologne et lors de leur remise à l'autorité qui exerce sa compétence.

2. Conformément à l'alinéa a du paragraphe 5 de l'article VII de la Convention sur le statut des forces de l'OTAN, et en plus de l'obligation de notification prévue au paragraphe 2 de l'article 14 du présent Accord, dans les cas où la République de Pologne peut avoir le droit d'exercer sa compétence exclusive, les autorités des forces des États-Unis informent immédiatement les autorités compétentes de la République de Pologne de la détention par les autorités des États-Unis d'un membre de la force ou de l'élément civil ou d'une personne à charge.

3. Les autorités de la République de Pologne informent immédiatement les autorités des forces des États-Unis lorsqu'un membre de la force ou de l'élément civil, ou une personne à

charge, est arrêté ou détenu par lesdites autorités. Les autorités des États-Unis peuvent, si elles le demandent, se rendre rapidement auprès de ces personnes.

4. Un représentant des forces des États-Unis est autorisé à assister à toutes les procédures, y compris aux interrogatoires, engagées contre ledit membre ou ladite personne à charge par les autorités de la République de Pologne. Un représentant des forces des États-Unis est également autorisé à assister à toutes les procédures menées par les autorités de la République de Pologne, y compris les interrogatoires et les actes de procédures, impliquant des membres de la force ou de l'élément civil ou une personne à charge, qui sont victimes ou témoins d'un crime. Les autorités des forces des États-Unis ont accès aux déclarations de ce personnel et à leurs transcriptions, ainsi qu'aux jugements et aux rapports établis par les forces de l'ordre lorsque des membres de la force ou de l'élément civil ou des personnes à charge sont victimes. Le représentant des forces des États-Unis peut ne pas participer auxdits interrogatoires ou auxdites procédures.

5. Au cours de toutes les procédures officielles, enquêtes et entretiens menés par les autorités de la République de Pologne, celles-ci fournissent les services d'un interprète compétent à tout membre des forces des États-Unis ou à toute personne à charge qui ne comprend pas la langue polonaise, qu'il s'agisse d'un accusé, d'un suspect, d'un témoin ou d'une victime. Les autorités de la République de Pologne fournissent aux parties au procès une traduction écrite en langue anglaise des documents essentiels à la procédure, à l'enquête ou au procès. Les déclarations des membres des forces des États-Unis ou des personnes à charge peuvent être faites en langue anglaise et les autorités de la République de Pologne n'exigent pas que lesdites personnes fassent des déclarations en langue polonaise.

6. Les membres de la force ou de l'élément civil ou les personnes à charge faisant l'objet d'une enquête ou en attente d'un jugement par les autorités de la République de Pologne restent ou sont placés sous le contrôle des autorités des États-Unis, si celles-ci le demandent, jusqu'à la conclusion de toutes les procédures judiciaires y afférentes. Les autorités des États-Unis assurent la comparution des membres de la force ou de l'élément civil et font tout leur possible pour assurer la comparution des personnes à charge devant les autorités de la République de Pologne dans toute procédure pouvant nécessiter la présence de ladite personne. Si un tribunal de la République de Pologne décide que la détention provisoire d'un membre de la force ou de l'élément civil, ou d'une personne à charge, est appropriée, une notification de ladite décision et des motifs sur lesquels elle se fonde est transmise sans délai aux autorités compétentes des États-Unis. Si les autorités des États-Unis souhaitent conserver le contrôle de ladite personne dans un tel cas, les États-Unis tiennent pleinement compte des clauses et conditions énoncées dans la notification des autorités de la République de Pologne pour déterminer les mesures préventives et le degré de contrainte à imposer. En particulier, les autorités des États-Unis s'efforcent de respecter les mesures préventives et les conditions de détention imposées par le tribunal de la République de Pologne dans toute la mesure autorisée par la législation et la réglementation applicables des États-Unis. Si la procédure judiciaire de la République de Pologne n'est pas achevée dans l'année suivant son ouverture, les autorités des États-Unis sont exemptées de toute obligation découlant du présent paragraphe mais consultent les autorités de la République de Pologne en vue d'étendre l'obligation ou de mettre l'accusé à la disposition des autorités de la République de Pologne. Par la suite, toute extension de l'obligation se fait d'un commun accord entre les Parties.

7. Si la détention provisoire par les autorités de la République de Pologne est annulée ou si d'autres mesures préventives sont prises à l'égard d'un membre de la force ou de l'élément civil,

ou d'une personne à charge, soupçonné d'un crime pour lequel la République de Pologne exerce son droit de compétence, l'individu est transféré sous la garde des forces des États-Unis.

8. Lorsqu'un membre de la force ou de l'élément civil, ou une personne à charge, a été condamné par un tribunal de la République de Pologne et qu'une peine d'emprisonnement sans sursis a été prononcée, les autorités des États-Unis peuvent garder le contrôle de l'accusé jusqu'à la fin de toute procédure d'appel et tiennent les autorités compétentes de la République de Pologne informées du lieu où il se trouve.

9. Toute période de détention imposée par les autorités de la République de Pologne ou par les autorités des forces des États-Unis est déduite de toute peine finalement prononcée dans la même affaire.

10. La peine d'emprisonnement prononcée par un tribunal de la République de Pologne à l'encontre des membres de la force ou de l'élément civil, ou des personnes à charge, est exécutée dans les établissements pénitentiaires des États-Unis ou de la République de Pologne, comme convenu entre les Parties ou leurs agents d'exécution. En coordination avec les autorités compétentes de la République de Pologne, les autorités des États-Unis et les familles sont autorisées à rendre visite auxdites personnes en dehors des heures de visite habituelles si lesdites personnes sont détenues dans un établissement pénitentiaire de la République de Pologne. En coordination avec les autorités de la République de Pologne, les représentants des forces des États-Unis et les membres des familles sont autorisés à fournir aux personnes détenues dans un établissement pénitentiaire de la République de Pologne une assistance, notamment pour leur santé, leur bien-être et leur moral, par exemple des vêtements, de la nourriture, de la literie, des soins médicaux et dentaires et des conseils religieux.

Article 17. Discipline

1. Les autorités des forces des États-Unis sont responsables du maintien de la discipline parmi les membres de la force et de l'élément civil présents sur le territoire de la République de Pologne. Les autorités militaires de la République de Pologne n'exercent pas de discipline militaire sur les membres de la force et de l'élément civil présents sur le territoire de la République de Pologne. Aucune disposition du présent article ne limite toutefois l'application de la législation de la République de Pologne par les autorités chargées de l'application de la législation de la République de Pologne.

2. Afin de maintenir la discipline parmi les membres de la force, les unités ou formations militaires régulièrement constituées des forces des États-Unis ont le droit de police dans les installations et zones convenues et de prendre toutes les mesures nécessaires pour maintenir l'ordre et la sécurité dans ces locaux. Lorsqu'une partie d'une installation ou d'une zone convenue est utilisée conjointement avec les forces armées de la République de Pologne, les autorités des forces des États-Unis se coordonnent avec les autorités compétentes des forces armées de la République de Pologne pour établir des procédures de coopération pour le maintien de l'ordre dans ces installations ou zones convenues utilisées conjointement.

3. À l'extérieur des installations et zones convenues, la police militaire de la force des États-Unis n'intervient que sous réserve d'arrangements conclus avec les autorités de la République de Pologne et en liaison avec lesdites autorités dans la mesure où cela se révèle nécessaire pour maintenir la discipline et l'ordre parmi les membres de la force. Les Parties peuvent convenir d'employer la police militaire de la force des États-Unis à d'autres fins, le cas échéant.

Article 18. Actions en justice

1. Les membres de la force ou de l'élément civil ne peuvent faire l'objet d'aucune procédure civile ou de sanction administrative découlant d'actes ou de négligences imputables auxdites personnes dans l'exercice de leurs fonctions officielles. Ces actions peuvent être présentées aux autorités compétentes de la République de Pologne et traitées conformément aux dispositions de l'article VIII de la Convention sur le statut des forces de l'OTAN.

2. Les Parties ou leurs agents d'exécution se consultent sur la manière la plus appropriée de traiter toute autre réclamation, y compris celle déposée par un tiers, qui n'est pas couverte par la Convention sur le statut des forces de l'OTAN.

3. Afin de déterminer si une responsabilité civile potentielle a été engagée à la suite d'un acte ou d'une négligence commis par un membre de la force ou de l'élément civil dans l'exercice de ses fonctions officielles en vertu de l'article VIII de la Convention sur le statut des forces de l'OTAN, l'attestation établie par le bureau des réclamations des forces des États-Unis ayant connaissance de la réclamation selon laquelle l'infraction présumée découle d'un acte ou d'une négligence commis dans l'exercice du service constitue une preuve irréfutable dudit fait. Les autorités de la République de Pologne peuvent présenter tout renseignement relatif à la détermination de l'exercice de fonctions officielles aux autorités des États-Unis et celles-ci tiennent compte desdits renseignements. Dans les cas où les autorités de la République de Pologne estiment que les circonstances de l'affaire exigent le réexamen de ladite détermination, les autorités des États-Unis et de la République de Pologne se consultent sans délai.

4. Au sens du présent article, le terme « élément civil » désigne toutes les personnes, indépendamment de leur nationalité ou de leur lieu de résidence, qui sont des employés des États-Unis agissant dans l'exercice d'une fonction officielle assignée par les forces des États-Unis mais ne comprend pas les entrepreneurs américains et leurs employés, les autres entrepreneurs et leurs employés, les employés d'organisations non commerciales ou les personnes employées aux fins des activités de service militaire prévues aux articles 24, 25 et 26 du présent Accord, quels que soient leur nationalité ou leur lieu de résidence.

5. Le règlement ou le traitement des réclamations est effectué par les autorités compétentes des Parties établies conformément à leur législation respective.

6. Les membres de la force et de l'élément civil, ainsi que les personnes à charge, ne sont pas jugés par défaut et ne subissent pas d'actions préjudiciables à leurs intérêts dans les procédures civiles, si leur absence temporaire au tribunal est dûment justifiée, notamment par des fonctions officielles ou une absence autorisée.

7. Dans les cas où la législation de la République de Pologne exige que les indemnités versées en cas de dommage soient perçues sous forme de pension, ladite pension est soumise à la comptabilisation à l'actif selon les modalités en vigueur sur le territoire de la République de Pologne. L'agence compétente des États-Unis paie le montant dû dans un délai de douze semaines.

Article 19. Exonérations fiscales officielles

1. Les biens importés par ou pour les forces des États-Unis destinés à leur usage exclusif tel que défini au paragraphe 1 de l'article 21 du présent Accord ou pour la fourniture de leurs activités d'appui au service militaire telles que définies à l'article 24 du présent Accord sont exonérés de la taxe sur la valeur ajoutée (TVA), des droits d'accise ou de toute autre taxe similaire ou ultérieure,

à condition que les biens importés soient déclarés sur l'attestation décrite au paragraphe 4 de l'article XI de la Convention sur le statut des forces de l'OTAN (actuellement formulaire 302) et que les forces des États-Unis soient le destinataire desdits biens. L'exonération est appliquée lors de l'importation. Aux fins du présent Accord, l'importation et l'exportation comprennent la circulation de biens à destination ou en provenance de tout pays, y compris les pays avec lesquels la République de Pologne partage un territoire douanier commun, à destination ou en provenance du territoire de la République de Pologne.

2. Les biens et services acquis par ou pour le compte des forces des États-Unis aux fins prévues au paragraphe 1 du présent article sont exonérés de la TVA, des droits d'accise ou de toute autre taxe, frais ou redevance similaire ou ultérieure. L'exonération est appliquée lors de l'achat, si la transaction est confirmée par un document émis par les forces des États-Unis et soumis par celles-ci à l'administration fiscale compétente de la République de Pologne. De plus, dans le cas de biens assujettis à la taxe d'accise, l'exonération de la taxe d'accise lors de la vente ne s'applique que si les biens sont acquis auprès d'un entrepôt fiscal et que la transaction est confirmée par le document mentionné ci-dessus. Dans les autres cas, l'exonération est accordée par remboursement trimestriel de la taxe payée. Le remboursement est effectué dans les trente jours suivant la réception de la demande de remboursement par l'administration fiscale de la République de Pologne.

3. Les forces des États-Unis fournissent aux autorités compétentes de la République de Pologne un document approprié attestant que les biens et services visés aux paragraphes 1 et 2 du présent article ont été expédiés aux forces des États-Unis, acquis par elles ou destinés à leur usage ou à la fourniture de leurs activités d'appui au service militaire. Ledit document peut inclure une certification unique pour les contrats nécessitant plusieurs livraisons.

4. Les procédures et formulaires requis pour les exemptions énoncées aux paragraphes 1 et 2 du présent article, ainsi que toute limitation applicable à la quantité de biens, sont définis dans un arrangement de mise en œuvre.

5. Les dispositions de la législation de la République de Pologne relative à l'obligation pour un employeur ou un travailleur indépendant de retenir ou de payer par anticipation l'impôt sur le revenu ne sont pas applicables aux revenus exonérés d'impôt sur le territoire de la République de Pologne en vertu du présent Accord.

6. Les dispositions de la législation de la République de Pologne relative à la sécurité sociale ne s'appliquent pas aux salaires et émoluments des membres de la force ou de l'élément civil, des entrepreneurs américains et de leurs employés qui sont citoyens des États-Unis et ne résident pas habituellement sur le territoire de la République de Pologne, dans les États membres de l'Union européenne ou dans les États de l'Association européenne de libre-échange.

Article 20. Exonérations fiscales des particuliers

1. Les revenus d'un membre de la force ou de l'élément civil, ou d'une personne à charge, qui n'est pas uniquement citoyen de la République de Pologne sont exonérés d'impôt sur le territoire de la République de Pologne, à condition que lesdits revenus proviennent d'un emploi au sein du Gouvernement des États-Unis.

2. Les revenus d'un membre de la force ou de l'élément civil, ou d'une personne à charge, qui n'est pas uniquement citoyen de la République de Pologne, provenant d'un emploi auprès des

organisations non commerciales notifiées à la Commission mixte établie en vertu de l'article 36 du présent Accord, sont exonérés d'impôt sur le territoire de la République de Pologne.

3. Les revenus d'un membre de la force ou de l'élément civil, ou d'une personne à charge, qui n'est pas uniquement citoyen de la République de Pologne, sont exonérés d'impôt sur le territoire de la République de Pologne, à condition que lesdits revenus proviennent de sources situées en dehors du territoire de la République de Pologne.

4. Les périodes pendant lesquelles une personne à charge accompagne le membre de la force ou de l'élément civil sur le territoire de la République de Pologne ne sont pas considérées, pour la détermination de la résidence fiscale, comme entraînant un changement de résidence ou de domicile conformément à la législation de la République de Pologne.

5. Les revenus, y compris les salaires et autres rémunérations, perçus par les personnes suivantes uniquement dans le cadre d'un contrat de travail avec un entrepreneur américain sont exonérés d'impôt sur le territoire de la République de Pologne :

- a. les employés des entrepreneurs américains ;
- b. les personnes à charge qui ne sont ni citoyens uniquement de la République de Pologne ni des résidents habituels de la République de Pologne.

6. Les périodes pendant lesquelles un entrepreneur américain, qui est une personne physique, ou un employé d'un entrepreneur américain, se trouve sur le territoire de la République de Pologne aux seules fins d'un contrat conclu avec les forces des États-Unis ou pour leur compte ne sont pas considérées comme des périodes de présence sur le territoire de la République de Pologne, ou comme entraînant un changement de résidence ou de domicile aux fins de l'imposition selon la législation de la République de Pologne.

7. Les membres de la force ou de l'élément civil, ou les personnes à charge, ne sont pas tenus de payer un impôt, une taxe, un droit de licence ou de redevance similaire ou ultérieur, y compris la TVA, sur le territoire de la République de Pologne sur l'achat, la propriété, la possession, le transfert entre eux ou le transfert à l'occasion d'un décès, de leurs biens meubles corporels importés sur le territoire de la République de Pologne ou acquis pour leur usage personnel. Pour les achats, sous réserve de toute limitation décidée d'un commun accord, l'exemption est appliquée lors de l'achat, si possible, ou remboursée dans les trente jours suivant la demande, conformément à un arrangement de mise en œuvre.

8. Les véhicules à moteur réservés au seul usage d'un membre de la force ou de l'élément civil, ou des personnes à charge, sont exonérés des taxes liées à leur propriété, à leur possession et à leur utilisation. Les autres véhicules à moteur sont assujettis à l'impôt conformément à la législation applicable sur le territoire de la République de Pologne. L'utilisation de véhicules à moteur privés, quel que soit leur type, est soumise à péage pour l'utilisation des routes, des ponts et des tunnels payés par les membres du grand public.

9. Les membres de la force ou de l'élément civil, ou les personnes à charge, ne sont passibles d'aucun impôt ou taxe similaire pour la possession et l'utilisation sur le territoire de la République de Pologne d'appareils de réception de radiodiffusion ou de télévision ou de dispositifs prenant en charge Internet.

Article 21. Importation et exportation à des fins officielles

1. En ce qui concerne l'article XI de la Convention sur le statut des forces de l'OTAN, sont autorisés à entrer sur le territoire de la République de Pologne le matériel, les fournitures,

l'équipement et les autres marchandises qui sont soit a) importés par les forces des États-Unis, b) destinés à l'usage exclusif des forces des États-Unis ou à leur intention, y compris pour fournir les activités d'appui aux services militaires, c) consommés dans le cadre de l'exécution d'un contrat conclu avec les forces des États-Unis ou pour leur compte, d) incorporés dans des articles ou des installations utilisés par les forces des États-Unis. Ladite entrée est exempte de droits de douane, de taxes d'importation ou d'autres redevances. Les Parties coopèrent, le cas échéant, pour s'assurer que la quantité de matériel, de fournitures, d'équipements et d'autres marchandises importés est raisonnable. Les forces des États-Unis fournissent aux autorités compétentes de la République de Pologne une attestation appropriée indiquant que lesdits matériels, fournitures, équipements et autres marchandises sont importés par les forces des États-Unis ou, dans le cas où lesdites importations sont destinées à l'usage exclusif des forces des États-Unis ou doivent être utilisées ou consommées dans le cadre de l'exécution d'un contrat avec les forces des États-Unis ou pour leur compte, ou doivent être incorporées dans des articles ou des installations utilisés par les forces des États-Unis, que les matériels, fournitures, équipements ou autres marchandises sont importés au nom des forces des États-Unis.

2. Les exonérations fiscales applicables aux importations en vertu du présent article sont définies à l'article 19 du présent Accord.

3. L'exportation des matériels, fournitures, équipements et autres marchandises visés au paragraphe 1 du présent article hors du territoire de la République de Pologne par les forces des États-Unis est exempte de droits de douane, de taxes d'importation ou d'autres redevances.

4. Le dépôt de l'attestation prévu au paragraphe 4 de l'article XI de la Convention sur le statut des forces de l'OTAN est accepté en lieu et place d'une inspection douanière par les autorités douanières de la République de Pologne des marchandises importées ou exportées par les forces des États-Unis ou pour leur compte en vertu du présent article.

5. Les Parties collaborent pour éviter tout abus des exemptions prévues par le présent article.

Article 22. Importation et exportation à des fins personnelles

1. Pendant la durée de leur séjour sur le territoire de la République de Pologne, les membres de la force et de l'élément civil, les personnes à charge et les employés des entrepreneurs américains peuvent, conformément aux procédures décidées mutuellement, importer leurs effets personnels et leur mobilier, ainsi qu'une voiture privée par personne âgée de 18 ans ou plus, et d'autres moyens de transport, en franchise de droits de douane et de taxes. Lesdites importations ne peuvent excéder des quantités raisonnables pour usage personnel et ne doivent pas indiquer, par leur nature ou leur quantité, que les marchandises sont importées pour des raisons commerciales. La marchandise est répertoriée dans un document aux fins de son identification en tant qu'effets personnels. Ledit document est présenté aux autorités douanières de la République de Pologne. Les marchandises et moyens de transport importés en vertu du présent article doivent être réexportés à la fin de leur séjour, consommés ou autrement éliminés conformément au présent article.

2. Les membres de la force et de l'élément civil, les personnes à charge et les employés des entrepreneurs américains peuvent importer d'autres biens destinés à leur usage ou à leur consommation personnelle ou domestique en franchise de droits de douane et de taxes pendant leur affectation sur le territoire de la République de Pologne ou l'affectation du membre de la force ou de l'élément civil qu'ils accompagnent dans le cas des personnes à charge. Ce privilège

s'applique non seulement aux biens qui sont la propriété desdites personnes, mais aussi aux biens qui leur sont envoyés en cadeau ou qui leur sont livrés dans le cadre de contrats conclus avec une personne ou une entité non domiciliée sur le territoire de la République de Pologne. Lesdites importations ne peuvent excéder des quantités raisonnables pour usage personnel et ne doivent pas indiquer, par leur nature ou leur quantité, que les marchandises sont importées pour des raisons commerciales. Les produits alcoolisés, le tabac et les produits du tabac ne sont pas importés par le bureau de poste militaire. Les Parties entendent préciser les procédures dans un arrangement de mise en œuvre.

3. L'importation en franchise de droits et de taxes en vertu du paragraphe 1 du présent article n'inclut pas les moyens de transport destinés à être utilisés à des fins commerciales. L'importation en franchise de droits et de taxes de produits alcoolisés, de tabac et de produits du tabac en vertu du paragraphe 1 du présent article est soumise à la limitation telle que convenue d'un commun accord entre les forces des États-Unis et les autorités de la République de Pologne dans le cadre d'un arrangement de mise en œuvre conforme à la législation de la République de Pologne.

4. Les marchandises visées au paragraphe 1 du présent article et les autres biens acquis en franchise de taxes ou de droits ne peuvent être vendus ou autrement cédés à des personnes présentes sur le territoire de la République de Pologne qui ne sont pas habilitées à importer lesdites marchandises en franchise de droits, à moins que les autorités compétentes de la République de Pologne ne l'autorisent. Le paiement des droits de douane et de toute taxe due à la suite de ces transactions est à la charge du destinataire desdits biens ou desdites marchandises. Les transferts de biens en franchise de droits effectués entre les membres de la force et de l'élément civil, les personnes à charge et les employés des entrepreneurs américains ne sont pas soumis aux droits et taxes de douane. Lesdits transferts sont également autorisés sous la forme de dons à des organisations caritatives habilitées par les autorités compétentes de la République de Pologne à recevoir de tels biens en franchise de droits de douane. Les moyens de transport ne peuvent être transférés auxdites organisations en franchise de droits et de taxes de douane.

5. Les autorités de la République de Pologne acceptent les rapports de police dûment déposés comme présomption du vol ou de la perte de biens en franchise de droits et de taxes de douane des membres de la force et de l'élément civil, des personnes à charge et des employés d'entrepreneurs américains, ce qui exonère lesdites personnes de toute responsabilité quant au paiement d'impôts ou de droits de douane. Les forces des États-Unis sont responsables de la tenue des registres sur le vol ou la perte de biens en franchise de droits ou de taxes spécifiés dans un arrangement de mise en œuvre, ainsi que des registres sur le transfert desdits biens. Lesdits registres sont acceptés par les autorités de la République de Pologne comme preuve desdits transferts. La nature et la portée des registres sont précisées dans un arrangement de mise en œuvre.

6. Les membres de la force et de l'élément civil, les personnes à charge et les employés d'entrepreneurs américains peuvent exporter ou réexporter, en franchise de droits de douane ou de taxes, les biens qu'ils ont acquis pendant leur période de service sur le territoire de la République de Pologne ou qu'ils ont importés sur le territoire de la République de Pologne ou, dans le cas des personnes à charge, durant la période de service du membre de la force ou de l'élément civil qu'elles accompagnent.

Article 23. Régimes douaniers

1. Les autorités de la République de Pologne assurent le dédouanement rapide et sans heurt des importations et exportations prévues par le présent Accord, conformément à l'article XI de la Convention sur le statut des forces de l'OTAN.

2. En vertu de l'article XI de la Convention sur le statut des forces de l'OTAN et du présent Accord, les contrôles douaniers et le dédouanement sont mis en œuvre selon des procédures décidées d'un commun accord entre les autorités compétentes de la République de Pologne et les forces des États-Unis. Tout contrôle douanier par les autorités douanières de la République de Pologne des marchandises personnelles entrantes ou sortantes des membres de la force et de l'élément civil, ou des personnes à charge, est effectué lorsque lesdites marchandises sont livrées ou récupérées à la résidence de la personne.

3. Les informations classifiées des forces des États-Unis peuvent être importées sur le territoire de la République de Pologne et en être exportées sans faire l'objet d'un contrôle douanier. Les informations classifiées des forces des États-Unis doivent être dûment marquées et certifiées comme telles par l'autorité compétente des forces des États-Unis. Avant de communiquer des informations classifiées des forces des États-Unis aux fins d'importation ou d'exportation, les autorités douanières de la République de Pologne peuvent demander à l'autorité militaire appropriée des États-Unis d'examiner ladite certification. Les procédures d'application sont précisées dans un arrangement de mise en œuvre.

4. Les autorités des forces des États-Unis établissent des mesures appropriées pour prévenir les violations des droits accordés en vertu de l'article XI de la Convention sur le statut des forces de l'OTAN et des articles 21 à 23 du présent Accord. Les autorités des forces des États-Unis et les autorités de la République de Pologne coopèrent en matière de prévention, de détection et de règlement de toute infraction douanière.

Article 24. Activités d'appui au service militaire

1. Après en avoir avisé l'agent d'exécution polonais, les forces des États-Unis peuvent, à l'intérieur des installations et zones convenues, établir, maintenir et diriger des activités d'appui au service militaire à l'usage exclusif des membres de la force et de l'élément civil, des personnes à charge et d'autres personnels autorisés, comme décidé d'un commun accord, et peuvent les construire, les fournir, les maintenir et les diriger directement ou dans le cadre d'un contrat. Les activités d'appui au service militaire peuvent inclure : les magasins de détail, tels que les coopératives et les économats du service militaire ; les activités financières ; les mess ouverts ; les centres sociaux et éducatifs ; les zones de loisirs. Sous réserve des dispositions de l'article 8 du présent Accord, les autorités de la République de Pologne n'exigent pas des forces des États-Unis qu'elles obtiennent des permis et des licences pour établir, maintenir et diriger lesdites activités.

2. Les activités d'appui au service militaire font partie intégrante des forces des États-Unis et bénéficient des exonérations fiscales et douanières accordées aux forces des États-Unis, y compris celles prévues aux articles 19 et 21 du présent Accord. Lesdites activités sont établies, maintenues, dirigées et contrôlées conformément à la réglementation américaine applicable. Les forces des États-Unis ne sont pas tenues de percevoir ou de payer des taxes ou d'autres redevances similaires pour les activités liées à l'exécution des activités d'appui au service militaire.

3. Les autorités des forces des États-Unis, en coopération avec les autorités de la République de Pologne, adoptent les mesures appropriées pour empêcher la vente de biens et de

marchandises importés ou acquis sur le territoire de la République de Pologne à des personnes qui ne sont pas autorisées à être clients desdites activités d'appui au service militaire. Des restrictions peuvent être imposées à l'achat de biens importés ou acquis en franchise de droits de douane et de taxes aux particuliers. Les biens soumis auxdites restrictions peuvent inclure les produits alcoolisés, les produits du tabac, l'essence et les objets de grande valeur.

Article 25. Institutions financières

1. Les forces des États-Unis peuvent conclure des contrats avec des institutions financières pour l'institution et le fonctionnement des banques à rayonnement local ou des caisses populaires ou d'autres activités financières afin de fournir des services bancaires et d'autres services financiers sur le territoire de la République de Pologne à l'usage exclusif des membres de la force et de l'élément civil et des personnes à charge, ainsi que des entrepreneurs américains et de leurs employés qui sont des personnes physiques et qui sont des ressortissants des États-Unis ou qui résident habituellement aux États-Unis, et d'autres personnels autorisés comme décidé d'un commun accord.

2. Avant le début de l'activité des banques à rayonnement local ou des caisses populaires ou d'autres activités financières, les forces des États-Unis informent les autorités de la République de Pologne de l'étendue des services financiers fournis, et signalent sans délai toute modification de ladite étendue.

3. Les activités des banques à rayonnement local ou des caisses populaires ou les autres activités financières visées au paragraphe 1 du présent article peuvent être établis, entretenus et exploités uniquement à l'intérieur des installations et zones convenues et dans d'autres lieux convenus d'un commun accord.

4. Les dispositions du présent article ne portent pas atteinte au droit des forces des États-Unis, de leurs représentants désignés et des personnes autorisées visées au paragraphe 1 du présent article d'ouvrir et d'utiliser des comptes bancaires conformément à la législation de la République de Pologne.

5. Les institutions financières mentionnées au paragraphe 1 du présent article se conforment aux procédures concernant le devoir de vigilance relatif à la clientèle, à la surveillance des transactions et à la communication de renseignements destinés à lutter contre le blanchiment des capitaux et le financement du terrorisme, conformément aux normes internationales. Les procédures d'application spécifiques sont précisées dans un arrangement de mise en œuvre.

6. Les activités des banques à rayonnement local ou des caisses populaires ou les autres activités de financement visées au paragraphe 1 du présent article sont établis et exploités conformément à la réglementation américaine applicable et sont supervisés par les autorités compétentes des forces des États-Unis. Les autorités de la République de Pologne ne sont pas responsables des activités menées en vertu du présent article.

7. Les autorités des forces des États-Unis veillent à ce que les institutions financières visées au paragraphe 1 du présent article respectent les dispositions du présent article.

Article 26. Service postal militaire

1. Les États-Unis peuvent établir, entretenir et exploiter des bureaux de poste militaires aux fins de la collecte, du transport et de la distribution d'envois postaux et de la prestation de services

postaux connexes à l'usage exclusif des forces des États-Unis, des membres des forces et de l'élément civil, des entrepreneurs américains et de leurs employés, des personnes à charge et des retraités des forces des États-Unis. L'importation de biens par l'intermédiaire des bureaux de poste militaires est limitée aux personnes autorisées à importer des biens en franchise de droits et de taxes et dans les limites établies conformément au paragraphe 2 de l'article 22 du présent Accord.

2. Les articles affranchis dans les bureaux de poste militaires peuvent porter des timbres des États-Unis.

3. Le courrier officiel ne fait pas l'objet de contrôle douanier, de fouille ou de saisie par les autorités de la République de Pologne.

4. Les contrôles douaniers sont effectués conformément aux procédures décidées d'un commun accord entre les autorités compétentes de la République de Pologne et les forces des États-Unis.

Article 27. Télécommunications

1. Les forces des États-Unis respectent la législation et la réglementation en matière d'environnement et de sécurité lors de l'exploitation des équipements de télécommunications sur le territoire de la République de Pologne. Les agents d'exécution se consultent au sujet de l'exploitation desdits équipements afin d'atténuer toute mise en danger de la santé et de la sécurité des personnes. Lesdites consultations se tiennent avant l'utilisation de nouveaux équipements par les forces des États-Unis sur le territoire de la République de Pologne ou sur demande de l'un ou l'autre agent d'exécution.

2. Les forces des États-Unis sont autorisées à exploiter leurs propres systèmes de télécommunications (au sens donné au terme « télécommunications » dans la Constitution et Convention de l'Union internationale des télécommunications, avec annexes, signées à Genève le 22 décembre 1992, telles que modifiées). Cela comprend le droit d'utiliser les moyens et les services nécessaires pour assurer la pleine capacité d'exploitation des systèmes de télécommunications et le droit d'utiliser l'ensemble des fréquences radioélectriques nécessaires à cette fin. Conformément aux procédures décidées d'un commun accord, les forces des États-Unis se coordonnent avec l'agent d'exécution polonais en ce qui concerne l'utilisation des fréquences afin d'éviter des interférences préjudiciables provenant de leur matériel d'exploitation, sauf si, dans les circonstances exceptionnelles, des circonstances opérationnelles urgentes ne permettent pas une telle coordination. Dans ces cas, les forces des États-Unis informent l'agent d'exécution polonais dès que possible. L'utilisation des fréquences radioélectriques se fait à titre gracieux pour les États-Unis.

3. Si l'équipement des forces des États-Unis ou des entrepreneurs américains provoque des interférences gênant le fonctionnement de l'équipement sur le territoire de la République de Pologne ou en dehors de son territoire, les autorités compétentes de la République de Pologne agissent conformément à la Constitution et Convention de l'Union internationale des télécommunications, avec annexes, signées à Genève le 22 décembre 1992, telles que modifiées, et à la législation pertinente de la République de Pologne. Si nécessaire, les forces des États-Unis ou les entrepreneurs américains éliminent rapidement lesdites interférences.

Article 28. Appui logistique et services publics

1. Pour tout appui logistique non visé par l'article 5 du présent Accord, la République de Pologne s'efforce, conformément à ses priorités nationales, de fournir aux forces des États-Unis sur le territoire de la République de Pologne, sur demande, un appui logistique contre remboursement, sauf décision contraire des Parties ou de leurs agents d'exécution. Le cas échéant, l'appui logistique est fourni conformément à l'Accord sur les procédures d'acquisition et les prestations réciproques ou aux accords qui lui succéderont.

2. Pour tout appui logistique et son remboursement non visés par le paragraphe 1 du présent article, la République de Pologne accorde aux forces des États-Unis un traitement aussi favorable que celui réservé aux forces armées de la République de Pologne, conformément aux procédures décidées d'un commun accord.

3. Les forces des États-Unis et les entrepreneurs américains qui travaillent ou résident à l'intérieur des installations et zones convenues sont autorisés à utiliser l'eau, l'électricité et d'autres services publics dans des conditions, notamment tarifaires, non moins favorables que celles appliquées aux forces armées ou au Gouvernement de la République de Pologne dans des circonstances similaires, déduction faite des taxes, conformément à l'article 19 du présent Accord, à moins qu'il n'en soit convenu autrement. Les coûts incombant aux forces des États-Unis sont égaux à leur part proportionnelle du coût desdits services publics, à moins qu'il n'en soit convenu autrement.

Article 29. Monnaie

1. Les forces des États-Unis ont le droit d'importer et d'exporter la monnaie des États-Unis ou des instruments libellés dans la monnaie des États-Unis, quel que soit le montant. Les forces des États-Unis, les membres de la force et de l'élément civil, ainsi que les personnes à charge peuvent utiliser la monnaie ou les instruments libellés dans la monnaie des États-Unis pour les transactions qu'ils effectuent entre eux sur le territoire de la République de Pologne. Les forces des États-Unis peuvent également utiliser la monnaie ou des instruments libellés dans la monnaie des États-Unis dans toute transaction où le contrepartiste est disposé à les accepter.

2. Les membres de la force et de l'élément civil, ainsi que les personnes à charge, peuvent importer la monnaie et des instruments libellés dans la monnaie des États-Unis, ainsi que des monnaies dont l'importation est autorisée par la législation de la République de Pologne, et exporter toute monnaie et tout instrument libellés dans une telle monnaie, à condition que ledit membre ou ladite personne à charge ait importé ladite monnaie ou ledit instrument ou ait reçu ladite monnaie ou ledit instrument des autorités des forces des États-Unis. Lesdites importations et exportations sont soumises aux exigences applicables en matière de déclaration et de contrôle de la République de Pologne.

3. Les autorités des forces des États-Unis prennent, en coopération avec les autorités de la République de Pologne, les mesures appropriées afin de prévenir toute violation des droits accordés en vertu du présent article et de préserver le système de réglementation des devises et le régime juridique de la République de Pologne en matière de lutte contre le blanchiment d'argent et le financement du terrorisme, dans la mesure où elles s'appliquent au personnel et aux services financiers couverts par le présent Accord.

4. Les autorités des forces des États-Unis peuvent distribuer aux membres de la force et de l'élément civil, ainsi qu'aux personnes à charge, ou échanger en leur nom des monnaies et des instruments libellés dans les monnaies :

- a. des États-Unis ;
- b. de la République de Pologne ;
- c. de la zone euro ;
- d. de tout autre pays, dans la mesure où cela est nécessaire aux fins des voyages autorisés, y compris les voyages en congé.

Article 30. Sécurité

1. Les autorités des Parties coopèrent étroitement pour assurer la protection, la sûreté et la sécurité des forces des États-Unis, des entrepreneurs américains et de leurs employés, et des personnes à charge. Dans la limite de ses capacités, la République de Pologne prend les mesures raisonnables et nécessaires en vue d'assurer lesdites protection, sûreté et sécurité. Les Parties reconnaissent que la République de Pologne assume la responsabilité générale d'assurer la sécurité sur son territoire.

2. La République de Pologne reconnaît par la présente que les forces des États-Unis bénéficient de tous les droits et pouvoirs nécessaires à l'utilisation, au fonctionnement, à la défense ou au contrôle des installations et zones convenues, y compris à la prise de mesures appropriées pour maintenir ou rétablir l'ordre et protéger les forces des États-Unis, les employés des entrepreneurs américains et les personnes à charge. Les forces des États-Unis coordonnent les plans de sécurité et entendent coordonner lesdites mesures avec les autorités compétentes de la République de Pologne.

3. À la demande de l'une ou l'autre des Parties et avec le consentement des autorités compétentes de la République de Pologne, les autorités des forces des États-Unis peuvent intervenir à l'extérieur des installations et zones convenues afin d'assurer la sécurité des forces des États-Unis, des entrepreneurs américains et de leurs employés, et des personnes à charge. Au cours de ces opérations, les forces des États-Unis identifient clairement leur statut particulier, prennent immédiatement contact avec les autorités compétentes de la République de Pologne et agissent conformément à leurs instructions.

4. Si des marchandises des forces des États-Unis sont volées, perdues ou prises illégalement, la République de Pologne prend toutes les mesures raisonnables pour aider les États-Unis à reprendre possession desdites marchandises.

Article 31. Environnement et sûreté

1. Les Parties conviennent de mettre en œuvre le présent Accord tout en assurant le respect des principes relatifs à la protection de l'environnement naturel de la République de Pologne, ainsi qu'avec ceux relatifs à la santé et à la sécurité des personnes, et d'adopter une approche plus préventive que réactive en matière de protection de l'environnement. À cette fin, les Parties coopèrent pour remédier immédiatement à tout problème susceptible de survenir afin d'éviter tout dommage durable à l'environnement ou toute mise en danger de la santé et de la sécurité des personnes. Les États-Unis respectent la législation pertinente de la République de Pologne en

matière de protection de l'environnement. Les autorités compétentes des Parties coopèrent étroitement sur toutes les questions liées à la protection de l'environnement.

2. Les forces des États-Unis peuvent éliminer leurs munitions inutilisées sur le territoire de la République de Pologne conformément aux procédures décidées d'un commun accord et en tenant dûment compte de la sûreté publique.

3. Les autorités des forces des États-Unis informent les membres de la force et de l'élément civil, les personnes à charge et les entrepreneurs américains qui séjourneront sur le territoire de la République de Pologne de la législation de la République de Pologne en matière de protection de l'environnement, y compris des dispositions du présent Accord. Les Parties conviennent de se consulter pour veiller à ce que le matériel pédagogique reflète fidèlement la législation de la République de Pologne en matière de protection de l'environnement.

4. Les Parties coopèrent pleinement à l'échange en temps utile de tous les renseignements actuellement disponibles sur la protection de l'environnement et de la santé sur un site exploité par les États-Unis. Les normes environnementales appliquées par les États-Unis reflètent avec précision les normes les plus protectrices des États-Unis, de la République de Pologne ou des accords internationaux applicables. À cette fin, lors de l'élaboration et de l'examen périodique des normes environnementales, les Parties coopèrent et se consultent pour s'assurer que les normes de la République de Pologne sont reflétées fidèlement ou que les normes des États-Unis et celles de tout accord international applicable prévoient une protection au moins égale aux normes de la République de Pologne.

5. Les États-Unis ne déversent intentionnellement aucun déchet dangereux ou matière dangereuse dont ils sont responsables et, en cas de déversement, prennent rapidement des mesures conformément aux procédures prévues dans des accords applicables afin de contenir la contamination environnementale résultant du déversement. Les États-Unis informent rapidement les autorités compétentes de la République de Pologne de l'incident et des mesures prises. Si l'incident survient à l'extérieur des installations ou des zones convenues, lesdites mesures sont coordonnées avec les autorités compétentes de la République de Pologne. Comme le permettent la législation et la réglementation des États-Unis, les forces des États-Unis ont l'intention d'inclure dans lesdites actions des mesures visant à atténuer toute mise en danger de la santé et de la sécurité des personnes.

6. Les États-Unis ne sont pas responsables du déversement involontaire de tout déchet dangereux, de toute matière dangereuse ou de toute contamination préexistante.

7. Avant de commencer des travaux qui, selon l'une ou l'autre des Parties, pourraient entraîner le déversement de substances dangereuses, de déchets dangereux ou de sources de contamination environnementale préexistants, les États-Unis consultent la République de Pologne sur l'étendue des travaux à effectuer et sur les technologies à utiliser. Les États-Unis utilisent des technologies qui préviennent, dans la mesure du possible, les risques de déversement de telles sources de contamination préexistantes.

8. Si les États-Unis doivent éliminer ou confiner des déchets dangereux, des matières dangereuses ou des sources de contamination préexistants parce que la République de Pologne ne s'en occupe pas, le coût pour les États-Unis de l'élimination ou du confinement constitue un crédit à l'encontre de toute réclamation découlant de dommages dont les États-Unis sont responsables en vertu de l'article 18 du présent Accord.

9. Les États-Unis fournissent à la République de Pologne les données et les renseignements dont ils disposent pour permettre aux autorités compétentes de la République de Pologne de

procéder régulièrement aux mesures et aux observations sur un site nécessaires à la gestion de ses programmes environnementaux, au suivi de l'état actuel de l'environnement et au contrôle de la mise en œuvre des normes en matière d'environnement, de santé et de sécurité. Sous réserve d'une coordination préalable et des dispositions en matière d'accès prévues dans tout accord spécifique à un site, les autorités compétentes de la République de Pologne prennent toutes les mesures prévues par la législation de la République de Pologne pour surveiller l'état de l'environnement et l'utilisation de l'environnement par les États-Unis. Les agents d'exécution se consultent immédiatement au sujet des préoccupations et des éventuelles mesures d'atténuation liées auxdites mesures et observations.

10. La République de Pologne s'engage à informer immédiatement les États-Unis des risques potentiels pour l'environnement et des situations d'urgence en matière de santé et de sécurité sur son territoire, provenant de sources autres que les États-Unis et susceptibles de nuire à la santé et au bien-être des membres de la force et de l'élément civil, des personnes à charge, des entrepreneurs américains et de leurs employés ou à leurs activités autorisées, et à réagir rapidement pour répondre à de telles urgences, y compris en informant les États-Unis des mesures à prendre. Les États-Unis s'engagent à informer immédiatement la République de Pologne des risques potentiels pour l'environnement, des situations d'urgence en matière de santé et de sécurité résultant de leurs activités sur le territoire de la République de Pologne et à réagir rapidement pour répondre à de telles urgences, en informant la République de Pologne des mesures à prendre.

11. Les processus spécifiques visant à assurer l'application en temps voulu des dispositions du présent article sont traités dans le cadre d'un arrangement de mise en œuvre entre les Parties ou les agents d'exécution. Lesdits processus visent à éviter tout retard administratif qui se traduirait par des dommages environnementaux plus graves ou par des menaces accrues pour la santé ou la sécurité.

12. Lorsque cela est nécessaire pour la gestion écologiquement rationnelle des déchets dangereux, les forces des États-Unis sont tenues de fournir tous les renseignements requis en vertu de la Convention de Bâle sur le contrôle des mouvements transfrontières de déchets dangereux et de leur élimination, signée à Bâle le 22 mars 1989 (ci-après la « Convention de Bâle »), et des autres dispositions du droit international et du droit de l'Union européenne auxquelles la République de Pologne est partie et qu'elle est tenue de respecter, pour les mouvements transfrontières de déchets dangereux. La République de Pologne désigne une entité qui doit agir au nom des forces des États-Unis en tant qu'autorité compétente aux fins des notifications requises en vertu de la Convention de Bâle.

Article 32. Soins de santé

1. Les Parties conviennent d'appliquer le présent Accord d'une manière compatible avec la protection de la santé publique. Les États-Unis respectent la législation pertinente de la République de Pologne en matière de santé publique tout en veillant à ce que la santé des membres de la force et de l'élément civil, des personnes à charge et des employés des entrepreneurs américains soit dûment prise en compte. Les Parties conviennent d'adopter une approche plus préventive que réactive à l'égard des maladies transmissibles humaines, animales et végétales. Les autorités compétentes des Parties coopèrent sur toutes les questions liées à la protection de la santé publique des deux Parties. Les deux Parties coopèrent promptement et s'informent mutuellement des procédures et des pratiques spécifiques régissant la déontologie médicale en cas de foyers de

maladies humaines ou animales contagieuses menaçant la santé publique afin d'assurer la sécurité du personnel et des citoyens des États-Unis et de la République de Pologne.

2. Avant de se présenter au travail sur le territoire de la République de Pologne, les membres de la force doivent être déclarés médicalement aptes par les autorités des forces des États-Unis pour exercer leurs fonctions conformément à la législation et à la réglementation des États-Unis. Les membres de l'élément civil, les personnes à charge et les employés des entrepreneurs américains sont encouragés à passer des examens médicaux avant leur arrivée sur le territoire de la République de Pologne. Si l'Organisation mondiale de la Santé déclare une épidémie ou une pandémie dans un pays que quitte un membre de l'élément civil ou un employé d'un entrepreneur américain pour se rendre en République de Pologne, ledit membre de l'élément civil ou employé doit passer un examen médical approprié avant d'entrer sur le territoire de la République de Pologne.

3. Les membres de la force et de l'élément civil, les personnes à charge et les employés des entrepreneurs américains peuvent recevoir des soins de santé dans les établissements de santé publics situés sur le territoire de la République de Pologne. Dans ce cas, les autorités de la République de Pologne aident ces personnes à obtenir les documents médicaux nécessaires au remboursement des demandes d'assurance maladie. Les coûts liés auxdits soins sont à la charge du bénéficiaire des services, sans obligation de paiement anticipé sur présentation d'une preuve d'assurance maladie.

Article 33. Procédures de passation de contrats

1. Les forces des États-Unis peuvent conclure et exécuter des contrats pour l'acquisition de biens et de services, y compris de construction, sur le territoire de la République de Pologne. Les forces des États-Unis peuvent s'approvisionner auprès de n'importe quelle source. Ledit approvisionnement est effectué conformément à la législation et à la réglementation des États-Unis.

2. Les forces des États-Unis informent les entrepreneurs potentiels de l'application de la législation et de la réglementation des États-Unis relatives aux contrats.

3. Les États-Unis publient les renseignements destinés aux entrepreneurs potentiels sur le territoire de la République de Pologne concernant les achats prévus sur le territoire de la République de Pologne, dans toute la mesure du possible et dans la même mesure que ceux fournis aux entrepreneurs potentiels aux États-Unis.

4. Les forces des États-Unis emploient, dans la mesure du possible, les personnes physiques et morales polonaises comme fournisseurs de biens et de services, conformément à la législation et à la réglementation des États-Unis.

5. Dans la mesure du possible, les forces des États-Unis accordent aux entrepreneurs qui sont citoyens de la République de Pologne et qui sont des personnes morales enregistrées sur le territoire de la République de Pologne un traitement aussi favorable que celui accordé aux entrepreneurs qui ne sont pas citoyens de la République de Pologne et aux personnes morales non enregistrées sur le territoire de la République de Pologne.

6. Les autorités de la République de Pologne accordent aux forces des États-Unis un traitement aussi favorable que celui accordé aux forces armées de la République de Pologne en ce qui concerne l'acquisition de biens et de services.

Article 34. Statut des entrepreneurs

1. Les entrepreneurs américains et leurs employés sont exemptés de la législation et de la réglementation de la République de Pologne en ce qui concerne les clauses et conditions de leur emploi pour effectuer des travaux dans le cadre de contrats avec les forces des États-Unis et, en matière de permis de travail nécessaire, d'autorisation et d'enregistrement des entreprises et des sociétés uniquement en ce qui concerne la fourniture de biens et de services aux forces des États-Unis sur le territoire de la République de Pologne.

2. Les entrepreneurs américains sont également exonérés de l'ensemble des impôts sur les sociétés et des droits d'accise découlant uniquement de la livraison aux forces des États-Unis de biens ou services ou de la construction d'installations pour lesdites forces. Les entrepreneurs américains ne sont pas non plus soumis à une quelconque forme d'impôt sur le revenu ou les bénéfices imposé par la République de Pologne ou ses subdivisions politiques sur la partie de leurs revenus ou bénéfices provenant d'un contrat ou d'un accord de sous-traitance avec les forces des États-Unis.

3. Les droits des entrepreneurs américains et de leurs employés découlant du présent Accord ne s'appliquent pas aux contrats autres que ceux relatifs aux biens et services fournis dans le cadre de contrats ou d'accords de sous-traitance conclus avec les forces des États-Unis ou pour leur compte.

4. Les entrepreneurs et leurs employés sont autorisés à accéder aux installations dont l'accès est contrôlé par les autorités de la République de Pologne dans la mesure nécessaire pour leur permettre de se rendre dans les installations et zones convenues et d'en revenir lorsque leur présence est requise pour l'exécution d'un contrat. Une fois approuvé, et sous réserve des dispositions du présent paragraphe, l'accès auxdites installations reste en vigueur pendant toute la durée de l'exécution du contrat. L'accès est accordé dans un délai maximal de cinq jours ouvrables et, dans des circonstances exceptionnelles, dans un délai maximal de trois jours ouvrables à compter de la date de réception de la demande par la République de Pologne. Ledit accès peut être refusé, suspendu ou révoqué par les forces des États-Unis ou par les autorités de la République de Pologne pour des raisons de sécurité ou en raison d'une faute commise par l'entrepreneur ou l'un de ses employés. Si les autorités compétentes d'une Partie refusent, révoquent ou suspendent ledit accès, elles motivent leur décision par écrit aux autorités compétentes de l'autre Partie. Les entrepreneurs et leurs employés qui n'ont pas reçu l'autorisation d'accès aux installations et zones convenues mais qui ne s'en sont pas vu refuser l'accès peuvent être escortés, sous réserve d'une coordination préalable avec le commandant polonais compétent ou avec son représentant, et après avoir fourni tout renseignement nécessaire, par une personne autorisée par les autorités compétentes de la République de Pologne, si elle est disponible, ou par un membre de la force ou de l'élément civil ou par un entrepreneur désigné par les autorités des États-Unis, à destination et en provenance des installations et zones convenues où leur présence est requise pour l'exécution du contrat par l'intermédiaire des installations dont l'accès est contrôlé par les autorités compétentes de la République de Pologne. L'étendue des renseignements et la procédure de demande sont décidées d'un commun accord par les agents d'exécution.

Article 35. Travail

1. Les forces des États-Unis et les organisations américaines qui mènent les activités de service militaire décrites aux articles 24, 25 et 26 du présent Accord peuvent employer des civils

locaux et des personnes à charge sur le territoire de la République de Pologne et elles déterminent le nombre, les fonctions, les qualifications et l'aptitude de ces employés, y compris l'exigence éventuelle de posséder un casier judiciaire vierge. Les personnes à charge ne sont pas tenues de posséder un permis de travail. L'emploi des employés civils locaux repose sur un contrat de travail écrit.

2. Les forces des États-Unis et les organisations mentionnées au paragraphe 1 du présent article fixent les clauses et conditions d'emploi des civils locaux conformément à la législation et à la réglementation applicables des États-Unis, en tenant compte des salaires en vigueur sur le territoire de la République de Pologne. Lesdites clauses et conditions d'emploi respectent le droit du travail polonais, y compris en accordant un niveau de protection auxdits employés non moins favorable que celui prévu par le droit du travail de la République de Pologne, dans la mesure où cela n'est pas incompatible avec le présent Accord ou les besoins militaires des forces des États-Unis.

3. Les salaires des employés civils locaux sont déterminés après avoir tenu compte de leurs obligations fiscales, ainsi que des autres contributions et paiements, y compris à la sécurité sociale, au Fonds du travail et au Fonds d'État pour la réadaptation des personnes handicapées. Les Parties ou leurs représentants définissent les procédures décidées d'un commun accord pour l'application du présent paragraphe dans un arrangement de mise en œuvre. Les employés civils locaux ne sont engagés qu'après la conclusion dudit arrangement de mise en œuvre.

4. La mise en place et la modification du système de classement des emplois, des salaires, des avantages, autres que les cotisations sociales visées au paragraphe 3 du présent article, ainsi que les paiements supplémentaires versés aux employés civils locaux relèvent de la seule autorité des forces des États-Unis et des organisations visées au paragraphe 1 du présent article, le cas échéant, compte tenu des dispositions de la législation de la République de Pologne relative à la rémunération minimale du travail.

5. Les employés civils locaux employés sur le territoire de la République de Pologne n'ont pas le droit de grève.

6. Les employés civils locaux sont autorisés à accéder, à compter de la date de leur emploi, à une installation dont l'accès est contrôlé par les autorités de la République de Pologne, dans la mesure nécessaire pour leur permettre de se rendre dans les installations et zones convenues où leur présence est requise pour l'exécution de leur emploi et d'en revenir. Une fois approuvé, et sous réserve des dispositions du présent paragraphe, l'accès auxdites installations reste en vigueur pendant toute la durée de l'exécution de leur emploi. L'accès est accordé dans un délai maximal de cinq jours ouvrables et, dans des circonstances exceptionnelles, dans un délai maximal de trois jours ouvrables à compter de la date de réception de la demande. Ledit accès peut être refusé, suspendu ou révoqué par les forces des États-Unis ou par les autorités de la République de Pologne pour des raisons de sécurité ou en raison d'une faute commise par l'employé. Si les autorités compétentes d'une Partie refusent, révoquent ou suspendent ledit accès, elles motivent leur décision par écrit aux autorités compétentes de l'autre Partie.

7. Dans le cadre de la Commission mixte, un sous-comité du travail est établi. Les questions relatives à l'emploi des employés civils locaux, y compris les relations patronales-syndicales, peuvent être examinées au sein de la Commission mixte et de son sous-comité du travail. Les plaintes ou les griefs des employés concernant les mesures administratives et disciplinaires, y compris les ruptures de contrats de travail, sont examinés et résolus au niveau compétent le plus bas par une consultation entre l'employé et l'employeur. Des procédures spécifiques pour la résolution des conflits du travail et des plaintes des employés par l'intervention du sous-comité du

travail et de la Commission mixte sont définies dans un arrangement de mise en œuvre. En cas d'échec de toutes les mesures de consultation susmentionnées, l'employé a le droit de saisir les tribunaux de la République de Pologne dans un délai de quatorze jours à compter de la fin de la procédure de consultation.

8. Les employés civils locaux qui travaillent à l'intérieur des installations et zones convenues sont soumis aux règlements des forces des États-Unis en matière de maintien de l'ordre public et de la sécurité, dans la mesure où lesdits règlements ne vont pas à l'encontre de la législation de la République de Pologne.

Article 36. Mise en œuvre et règlement des différends

1. Le cas échéant, les Parties ou leurs représentants concluent des arrangements de mise en œuvre pour appliquer les dispositions du présent Accord.

2. Conformément aux articles VII et XIII de la Convention sur le statut des forces de l'OTAN, les Parties se prêtent mutuellement assistance, dans les limites de leurs compétences, pour prévenir, détecter et résoudre tout abus de la réglementation fiscale et douanière et pour assurer le paiement des droits, taxes et pénalités résultant desdits abus.

3. Toute divergence de point de vue ou tout différend relatif à l'interprétation ou à l'application du présent Accord est réglé au niveau compétent le plus bas par la voie de consultations entre les Parties ou entre leurs agents d'exécution et ne peut être référé à aucun tribunal national ou international ni à aucune autre tierce partie.

4. Les Parties créent par la présente une Commission mixte chargée de faciliter la mise en œuvre du présent Accord. La Commission mixte est composée de représentants gouvernementaux nommés par les Parties ou leurs représentants. Dès que possible après l'entrée en vigueur du présent Accord, les Parties ou leurs représentants se notifient mutuellement leurs représentants respectifs chargés d'élaborer le mandat de la Commission mixte et désignent leur coprésident. La Commission mixte définit ses propres procédures compatibles avec le présent Accord et crée les organes auxiliaires et les services administratifs qu'elle juge nécessaires pour la mise en œuvre du présent Accord. Chaque Partie prend à sa charge les frais de sa participation à la Commission mixte.

Article 37. Dispositions finales

1. Le présent Accord entre en vigueur conformément à la législation interne de chacune des Parties et à compter de la date de la dernière des notifications écrites, transmises par la voie diplomatique, par lesquelles les Parties s'informent mutuellement de l'accomplissement de toutes leurs procédures internes nécessaires à cet effet.

2. Le présent Accord est conclu pour une durée indéterminée et peut être dénoncé par notification écrite de l'une ou l'autre Partie. Dans ce cas, il prend fin deux ans après la réception de ladite notification.

3. Dès son entrée en vigueur, le présent Accord remplace l'Accord entre le Gouvernement de la République de Pologne et le Gouvernement des États-Unis d'Amérique relatif au statut des forces armées des États-Unis d'Amérique dans le territoire de la République de Pologne signé à Varsovie le 11 décembre 2009 et l'Accord entre le Gouvernement de la République de Pologne et

le Gouvernement des États-Unis d'Amérique en matière de coopération, conclu par un échange de notes à Varsovie les 22 juin et 15 juillet 2015, tel que modifié.

4. Tous les accords et arrangements de mise en œuvre des accords visés au paragraphe 3 du présent article demeurent en vigueur en tant qu'accords ou arrangements de mise en œuvre du présent Accord, dans la mesure où ils ne sont pas en contradiction avec le présent Accord. Les Parties conviennent qu'en cas de conflit avec le présent Accord, les dispositions du présent Accord prévalent et les Parties ou leurs agents d'exécution, le cas échéant, s'efforcent de modifier ou d'amender rapidement lesdits accords ou arrangements de mise en œuvre afin de respecter les dispositions du présent Accord.

5. Le présent Accord peut être modifié à tout moment d'un commun accord écrit des Parties. Lesdites modifications entrent en vigueur selon les procédures prévues au paragraphe 1 du présent article.

6. Les annexes au présent Accord, y compris leurs appendices, font partie intégrante du présent Accord et peuvent être modifiées par accord écrit des Parties ou de leurs agents d'exécution.

FAIT à Varsovie le 15 août 2020 en double exemplaire, en langues polonaise et anglaise, les deux textes faisant également foi.

Pour le Gouvernement de la République de Pologne :

[SIGNÉ]

Pour le Gouvernement des États-Unis d'Amérique :

[SIGNÉ]

ANNEXE A

Installations et zones convenues

- Base aérienne de Łask
- Aire d'exercice de Drawsko Pomorskie
- Aire d'exercice de Żagań (y compris le centre d'exercice militaire et les complexes militaires de Żagań, Karliki, Trzebień, Bolesławiec et Świątoszów)
- Complexe militaire de Skwierzyna
- Base aérienne et complexe militaire de Powidz
- Complexe militaire de Poznań
- Complexe militaire de Lubliniec
- Complexe militaire de Toruń
- Aire d'exercice de Orzysz/Bemowo Piskie
- Base aérienne de Mirosławiec
- Aire d'exercice de Ustka
- Aire d'exercice de Czarne
- Aire d'exercice de Wędrzyn
- Aire d'exercice de Biedrusko
- Aire d'exercice de Nowa Dęba
- Aéroport de Wrocław (Wrocław-Strachowice)
- Aéroport de Kraków-Balice (Balice)
- Aéroport de Katowice (Pyrzowice)
- Base aérienne de Dęblin

ANNEXE B

Appui à la présence des forces des États-Unis

Conformément aux principes et objectifs mentionnés dans le préambule du présent Accord et aux Déclarations conjointes qui y sont mentionnées, y compris l'objectif des États-Unis de renforcer leur présence militaire actuelle, et afin d'appuyer plus efficacement la présence des forces des États-Unis sur le territoire de la République de Pologne,

Reconnaissant la nécessité de fournir des infrastructures et un appui logistique pour répondre aux besoins des forces des États-Unis afin de permettre le déploiement et l'emploi des forces des États-Unis sur l'ensemble du territoire de la République de Pologne, les Parties conviennent des mesures spéciales suivantes :

I. Définitions

Aux fins de la présente Annexe :

1. le terme « infrastructures fournies par la Pologne » (ci-après « IFP ») désigne les contributions de la République de Pologne à la construction, à l'amélioration et à l'équipement des infrastructures. Les contributions aux IFP ne s'appliquent pas au site de défense antimissile balistique de Redzikowo ni aux activités de la présence avancée rehaussée de l'OTAN ;

2. le terme « appui logistique fourni par la Pologne » (ci-après « ALFP ») désigne les contributions de la République de Pologne visant à répondre aux besoins logistiques des forces des États-Unis sur le territoire de la République de Pologne. Les contributions à l'ALFP ne s'appliquent pas au site de défense antimissile balistique de Redzikowo ni aux activités de la présence avancée rehaussée de l'OTAN.

II. Infrastructures fournies par la Pologne (IFP)

1. Les contributions aux IFP fournies par la République de Pologne se font généralement « en nature ». Les contributions en espèces aux IFP sont versées par la République de Pologne à l'agent d'exécution américain à l'avance pour la création de paquets de critères de projet, le contrôle de la conception, le contrôle de la construction, et lors des circonstances exceptionnelles décrites dans le présent paragraphe. Les Parties prévoient que les agents d'exécution travaillent ensemble à la mise en œuvre des IFP, y compris dans les circonstances exceptionnelles prévues. Les Parties reconnaissent d'un commun accord que les circonstances exceptionnelles comprennent celles où, en consultation entre les agents d'exécution :

- a) l'agent d'exécution américain détermine que les procédures en nature ne répondent pas aux besoins des forces des États-Unis, y compris lorsque l'entrepreneur doit être une entreprise américaine ou doit remporter et mettre en œuvre un contrat américain en raison des exigences de sécurité ;
- b) l'agent d'exécution américain détermine que la résolution des défauts de conception ou de construction recensés n'est pas engagée dans les trente jours suivant la notification initiale de l'agent d'exécution américain à l'agent d'exécution polonais ;
- c) les agents d'exécution décident d'un commun accord qu'il s'agit d'une option plus pratique ou économiquement avantageuse.

Dans le cas où l'agent d'exécution américain prend une décision prévue à l'alinéa a) ou b) du paragraphe ci-dessus, il en informe l'agent d'exécution polonais dès que possible. Dans toutes les

circonstances exceptionnelles, les contrats sont attribués par les forces des États-Unis conformément à l'article 33 du présent Accord. La République de Pologne effectue les paiements en espèces à l'agent d'exécution américain pour les circonstances exceptionnelles dans les soixante jours suivant la notification initiale transmise à l'agent d'exécution polonais. Les détails concernant les contributions en espèces pour lesdites circonstances exceptionnelles feront l'objet de consultations entre les agents d'exécutions, y compris dans le cadre de la Commission mixte et de tout sous-comité, le cas échéant. Les contributions en espèces à l'agent d'exécution américain en vertu du présent paragraphe sont versées en dollars des États-Unis.

2. La République de Pologne effectue les paiements en espèces pour les IFP à l'agent d'exécution américain pour la création de paquets de critères de projet et le contrôle de la conception et de la construction, en dollars des États-Unis, au plus tard le 1er mars de chaque année. La date desdits paiements au cours de la première année civile du présent Accord est déterminée d'un commun accord.

3. L'agent d'exécution polonais est responsable de la conception, de l'attribution du contrat, de la construction et de la gestion de la construction des projets d'IFP en nature. L'agent d'exécution des États-Unis approuve toute la conception et l'élaboration de la construction, y compris l'approbation de la conception finale, pour s'assurer que les normes et les exigences américaines, y compris les exigences opérationnelles américaines, sont respectées. L'agent d'exécution américain est chargé de la création de paquets de critères de projet, du contrôle de la conception et du contrôle de la construction. Dans les circonstances exceptionnelles visées au paragraphe 1 de l'article II de la présente annexe, l'agent d'exécution américain est également chargé de l'entièreté de la conception et de la construction desdits projets d'IFP. Les IFP comprennent les équipements, y compris la fourniture de mobilier, d'agencements et de matériel pour les installations fournies. Les matériaux et services polonais sont utilisés dans la mesure du possible pour la construction d'IFP en nature, à condition qu'ils répondent aux normes américaines applicables.

4. L'agent d'exécution polonais attribue les contrats de construction uniquement aux entrepreneurs figurant sur une liste établie d'un commun accord reprenant les entrepreneurs éligibles, sélectionnés sur la base de critères d'éligibilité approuvés conjointement. L'agent d'exécution polonais attribue les projets de construction conformément au calendrier défini au cours de la conception du projet.

5. Les projets d'IFP en nature répondent aux normes et exigences américaines, y compris aux exigences opérationnelles américaines. Dans le cadre de ses fonctions de contrôle de la conception et de la construction, l'agent d'exécution américain a le droit d'effectuer des évaluations de la conception durant la phase de conception des projets et d'inspecter la construction à des heures raisonnables pendant toutes les phases de la construction. Dès l'achèvement de la construction, les agents d'exécution procèdent à une inspection conjointe avant la réception des projets d'IFP en nature. À la suite desdites inspections, l'agent d'exécution américain notifie par écrit à l'agent d'exécution polonais les défauts qu'il a constatés. L'agent d'exécution polonais entreprend la correction desdits défauts constatés par l'agent d'exécution américain dans les trente jours suivant la date de l'inspection. Si la République de Pologne est incapable ou refuse d'entreprendre la correction des défauts avant l'expiration de la période de trente jours, l'agent d'exécution américain a le droit de corriger les défauts soit en utilisant des membres des forces des États-Unis soit en passant un contrat, conformément à l'article 33 du présent Accord. La République de Pologne est responsable des coûts desdites corrections, telles que notifiées par écrit par l'agent d'exécution américain.

6. Dans un délai de trente jours après la réception des installations construites dans le cadre du programme d'IFP, une inspection conjointe du projet est effectuée et un rapport écrit est rédigé. Le rapport décrit l'état de toutes les installations, améliorations et autres marchandises. Après la réception définitive des deux agents d'exécution, les installations d'IFP sont mises à la disposition des forces des États-Unis.

7. La liste des projets, qui figure à l'appendice 1 de la présente annexe, constitue la liste des projets que la République de Pologne construit aux fins d'utilisation par les forces des États-Unis. Les agents d'exécution se consultent si nécessaire, mais au moins deux fois par an, au sujet de la mise en œuvre de la liste de projets, y compris en ce qui concerne les modifications à la liste de projets décidées d'un commun accord. Dans des circonstances exceptionnelles, les agents d'exécution se consultent et examinent favorablement les ajouts à la liste de projets qui répondent aux nouveaux besoins opérationnels des forces des États-Unis.

8. Les agents d'exécution établissent conjointement l'ordre de priorité et le calendrier d'exécution des projets d'IFP dans une installation et zone convenue donnée, ainsi que le calendrier, y compris la planification, la conception, le contrôle et la construction, des projets d'IFP pour l'année civile à venir au plus tard le 31 juillet de l'année civile précédente. En cas de circonstances nouvelles ou imprévues, l'agent d'exécution américain peut, en consultation avec l'agent d'exécution polonais, remplacer un projet ou modifier l'ordre de priorité d'exécution des projets pendant l'exercice polonais en cours, à condition que le nouveau projet soit d'un coût égal ou inférieur au projet initial et qu'il soit réalisable. Afin de réduire les dépassements de coûts et les retards dans le calendrier de construction et de limiter les changements dans le cadre des projets individuels, les agents d'exécution évaluent régulièrement l'ordre de priorité et le calendrier d'exécution des projets d'IFP mentionnés ci-dessus.

9. Des détails de mise en œuvre supplémentaires relatifs aux IFP peuvent être précisés par les agents d'exécution dans des arrangements de mise en œuvre ou des appendices distincts de la présente annexe.

III. Appui logistique fourni par la Pologne (ALFP)

1. Les contributions à l'ALFP fournies par la République de Pologne se font généralement « en nature »
2. Les contributions en espèces pour l'ALFP sont fournies par la République de Pologne à l'agent d'exécution américain dans les circonstances exceptionnelles décrites dans le présent paragraphe. Les Parties prévoient que les agents d'exécution travaillent ensemble à la mise en œuvre de l'ALFP, y compris dans les circonstances exceptionnelles prévues. Les Parties reconnaissent d'un commun accord que les circonstances exceptionnelles comprennent celles où, en consultation entre les agents d'exécution :
  - a) l'agent d'exécution américain détermine que les procédures en nature ne répondent pas aux besoins des forces des États-Unis, y compris lorsque l'entrepreneur doit être une entreprise américaine ou doit remporter et mettre en œuvre un contrat américain en raison des exigences de sécurité ;
  - b) l'agent d'exécution américain détermine que la résolution des défauts constatés n'est pas engagée dans les trente jours suivant la notification initiale de l'agent d'exécution américain à l'agent d'exécution polonais ;
  - c) les agents d'exécution décident d'un commun accord qu'il s'agit d'une option plus pratique ou économiquement avantageuse.

Dans le cas où l'agent d'exécution américain prend une décision prévue à l'alinéa a) ou b) du paragraphe ci-dessus, il en informe l'agent d'exécution polonais dès que possible. Dans toutes les circonstances exceptionnelles, les contrats sont attribués par les forces des États-Unis conformément à l'article 33 du présent Accord. Les contributions en espèces sont versées en dollars des États-Unis dans les soixante jours suivant la notification initiale envoyée à l'agent d'exécution polonais.

2. Dans le cadre de l'ALFP, la République de Pologne fournit aux forces des États-Unis dans les installations et zones convenues désignées à l'annexe A du présent Accord, sur demande et dans leur intégralité, sans droit à remboursement par les États-Unis, les éléments suivants :

- a) tous les besoins en matière de soutien et d'exploitation des installations et des infrastructures, tels que :
  - i. les commodités (y compris l'électricité, l'eau, l'assainissement, la collecte et l'élimination des déchets, le traitement des eaux usées, le chauffage, la ventilation et la climatisation) ;
  - ii. la collecte et l'enlèvement ou l'élimination des déchets industriels, des déchets médicaux et des déchets et matériaux dangereux ;
  - iii. les services de soutien, de remise en état et de modernisation des installations et des zones ;
  - iv. le carburant pour les services publics et l'appui terrestre ;
  - v. les services d'hébergement ;
  - vi. les services de restauration ;
  - vii. les services de blanchisserie et de gardiennage ;
  - viii. les services de navettes sur et hors site ;
  - ix. les services de distribution du carburant ;
  - x. les services de stockage, y compris le stockage de munitions et de carburant ;
  - xi. les interventions des services d'incendie et d'urgence, et les services de santé de rôle 1 ;
  - xii. la sécurité et la défense des installations ;
  - xiii. les services d'installation et de maintenance des infrastructures de télécommunications ;
- b) les services de stockage et d'entretien du matériel de réserve de guerre et des équipements prépositionnés ;
- c) soixante-quinze pour cent du coût des carburants, y compris les carburants aviation et les carburants pour le transport terrestre jusqu'au volume établi, au moins une fois par an, en consultation entre les agents d'exécution (en règle générale, ledit volume est égal à l'expression des besoins annuelle fournie par l'agent d'exécution américain conformément au paragraphe 3 ci-dessous), et cinquante pour cent du coût des carburants au-delà du volume établi ;
- d) tout autre appui logistique décidé d'un commun accord entre les agents d'exécution.

La République de Pologne fournit à l'État-hôte la main-d'œuvre et les équipements nécessaires, y compris la location d'équipements, pour répondre aux besoins des forces des États-Unis couverts par le présent paragraphe. Les matériaux et services polonais sont utilisés dans la mesure du possible pour l'ALFP en nature, à condition qu'ils répondent aux exigences et normes américaines applicables.

3. Conformément aux procédures décidées d'un commun accord, les demandes de contributions à l'ALFP doivent être fournies à l'agent d'exécution polonais par une expression des besoins pour chaque installation et zone convenue. L'agent d'exécution américain peut également fournir lesdites expressions des besoins en cas de circonstances imprévues ou de nouveaux besoins opérationnels.

4. L'ALFP en nature répond aux normes et exigences américaines, y compris aux besoins opérationnels américains. Si la République de Pologne n'est pas en mesure de fournir ledit ALFP pour répondre à de telles normes ou exigences, et après notification à l'agent d'exécution polonais, les agents d'exécution se consultent pour décider d'un mécanisme de paiement, y compris la fourniture d'espèces par la République de Pologne à l'agent d'exécution américain pour permettre aux forces des États-Unis ou aux contractants américains d'effectuer lesdits services d'appui logistique ou de se procurer lesdits équipements logistiques et lesdites fournitures logistiques.

5. L'agent d'exécution polonais attribue les contrats d'ALFP en nature uniquement aux entrepreneurs figurant sur une liste établie d'un commun accord reprenant les entrepreneurs éligibles, sélectionnés sur la base de critères d'éligibilité approuvés conjointement.

6. Les agents d'exécution se consultent si nécessaire, mais au moins deux fois par an, au sujet de la mise en œuvre de l'ALFP, y compris en ce qui concerne les modifications décidées d'un commun accord relatives à l'étendue de l'ALFP prévu au paragraphe 2 de l'article III de la présente annexe.

7. Des détails de mise en œuvre supplémentaires relatifs à l'ALFP peuvent être précisés par les agents d'exécution dans des arrangements de mise en œuvre ou des appendices distincts de la présente annexe.

APPENDICE 1
À
L'ANNEXE B

Liste des projets d'infrastructures fournies par la Pologne

Complexe militaire de Poznań

(Éléments du quartier général (QG) des forces des États-Unis)

1. Installation de commandement et contrôle (C2)
2. Installation pour les systèmes informatiques et l'architecture du réseau
3. Augmentation de la capacité d'hébergement [jusqu'à 700 personnes]
4. Cantine [accueillant jusqu'à 700 personnes]
5. Rénovation du bâtiment d'entretien et entretien du parc automobile

Aire d'exercice de Drawsko Pomorskie

(Centre d'entraînement au combat et site d'appui)

1. Zone de transit et zone de déploiement initial [accueillant jusqu'à 3600 personnes]
2. Installation pour les systèmes informatiques et l'architecture du réseau
3. Installations du centre d'entraînement au combat

Aéroport de Wrocław (Wrocław-Strachowice)

(Lieu d'opération principal du point de débarquement aérien des forces des États-Unis)

1. Rampe du point de débarquement aérien [capable d'accueillir 4 avions C-5]
2. Pistes vers la rampe du point de débarquement aérien
3. Zone de cargaison dangereuse, de gestion des munitions et de préparation des munitions [capable d'accueillir un avion C-5, y compris un poids net d'explosifs allant jusqu'à 70 000 livres]
4. Installations pour la base de transit aérien (cargaison et gestion du matériel)
5. Terminal pour les passagers
6. Zone d'hébergement d'urgence [accueillant jusqu'à 550 personnes]
7. Extensions du terminal et des lignes ferroviaires
8. Amélioration de l'antiterrorisme et de la protection des forces — site du point de débarquement aérien
9. Cantine [accueillant jusqu'à 450 personnes]
10. Dortoirs et blanchisseries [accueillant jusqu'à 450 personnes]
11. Centre de consultation médicale et dentaire
12. Centre sportif
13. Bureau de poste
14. Installation pour l'administration des opérations
15. Armurerie

16. Infrastructure pour les communications

17. Zone d'entretien des véhicules et du parc automobile

Base aérienne de Łask

(Lieu d'opération principal des véhicules aériens télépilotes (VAT) des forces des États-Unis)

1. Rampe pour les VAT [accueillant jusqu'à 12 VAT]

2. Hangars pour les VAT [accueillant jusqu'à 12 VAT]

3. Pistes de raccordement [pour la rampe et les hangars pour les VAT].

4. Aires pour les postes de pilotage des VAT

5. Zones de stockage des munitions [capables d'accueillir un poids net d'explosifs de 4,2 millions de livres]

6. Zone de préparation des munitions [capable d'accueillir un poids net d'explosifs allant jusqu'à 30 000 livres]

7. Zone de cargaison dangereuse [capable d'accueillir un avion C-5 et un poids net d'explosifs allant jusqu'à 30 000 livres]

8. Zone d'hébergement d'urgence [accueillant jusqu'à 550 personnes]

9. Installation pour l'administration générale

10. Centre de consultation médicale et dentaire

11. Armurerie

12. Installation des opérations de l'escadron des VAT

13. Bureau de poste

14. Cantine [accueillant jusqu'à 450 personnes]

15. Dortoirs et blanchisseries [accueillant jusqu'à 450 personnes]

16. Amélioration de l'antiterrorisme et de la protection des forces

17. Zone de communication au sol et de collecte des données

18. Infrastructure pour les communications

19. Aire pour le parc automobile

Base aérienne et complexe militaire de Powidz

(Site des forces aériennes, de la logistique, des opérations spéciales et de la défense aérienne des États-Unis)

1. Installation de stockage des munitions [31 dépôts d'explosifs couverts de terre capables d'accueillir un poids net d'explosifs de 12,4 millions de livres]

2. Grande installation de stockage et de distribution de carburant en vrac [1,5 million de gallons avec un centre de ravitaillement possédant un système de carburant de 800 000 gallons]

3. Installation pour les systèmes informatiques et l'architecture du réseau

4. Installation de stockage du système de base aérienne déployable

5. Installation logistique de commandement et contrôle des forces d'opérations spéciales [au niveau du bataillon]

6.6 casernes [capables d'accueillir jusqu'à 2400 personnes]

7.2 cantines [capables d'accueillir jusqu'à 1428 personnes chacune]

8. Complexe de commandement des missions

[1 QG au niveau de la brigade et 4 QG au niveau du bataillon]

9. Centre de consultation médicale et dentaire

10. Opérations logistiques, activité d'appui à l'approvisionnement, à l'entretien et au parc automobile

11. Aire de trafic pour le stationnement d'hélicoptères, le nettoyage et le ravitaillement en carburant [capable d'accueillir jusqu'à 51 aéronefs].

12. Hangars pour l'entretien d'hélicoptères [capable d'accueillir jusqu'à 51 aéronefs]

13. Entretien des véhicules terrestres, de l'aviation et des hélicoptères et parc automobile

14. QG du commandement de la mission de l'artillerie de défense aérienne [au niveau du bataillon].

Complexe militaire de Lubliniec

(Lieu d'opération des forces d'opérations spéciales des États-Unis)

1. Installation pour les opérations des forces d'opérations spéciales [au niveau de la compagnie]

Aire d'exercice de Żagań et complexes militaires de Torun et Skwierzyna

(Lieu de l'équipe de combat de la brigade blindée des forces des États-Unis)

1. Zone de transit et de déploiement initial (Świętoszów, Trzebien, Pstrzce) [capable d'accueillir jusqu'à 4800 personnes]

2. Lignes ferroviaires et terminal (Świętoszów) [3 embranchements, 1 voie d'évitement]

3. Installation de distribution et de stockage de carburant en vrac (Świętoszów)

[1 million de gallons avec un centre de ravitaillement possédant un système de carburant de 800 000 gallons]

4. Complexe de la brigade [1 QG au niveau de la brigade, 7 QG au niveau du bataillon]

5. Casernes [capables d'accueillir jusqu'à 4800 personnes]

6. Cantines [accueillant jusqu'à 4800 personnes]

7.37 installations pour les opérations de la compagnie

8.7 installations pour l'entretien des véhicules terrestres

9.7 installations pour le parc automobile

10. Entrepôt du bataillon pour l'appui à la brigade

11. Centre de consultation médicale et dentaire

12. Installations d'appui du complexe de la brigade

13. Installation pour les systèmes informatiques et l'architecture du réseau

14. Casernes d'exercice et cantine (Torun)

[capables d'accueillir jusqu'à 430 personnes]

Aéroport de Kraków-Balice (Balice)

(Lieu d'opération auxiliaire du point de débarquement aérien des forces des États-Unis)

1. Piste [capable d'accueillir un aéronef C-5]

2. Rampe pour la base de transit aérien [capable d'accueillir 2 aéronefs C-5]

3. Pistes de raccordement
4. Installations pour la base de transit aérien (cargaison et gestion du matériel)
5. Zone et terminal pour les passagers
6. Zone d'hébergement d'urgence [accueillant jusqu'à 550 personnes]
7. Extensions du terminal et des lignes ferroviaires
8. Amélioration de l'antiterrorisme et de la protection des forces
9. Zone de cargaison dangereuse, de gestion des munitions et de préparation des munitions [capable d'accueillir un avion C-5, y compris un poids net d'explosifs allant jusqu'à 30 000 livres dans les limites du site]

Aéroport de Katowice (Pyrzowice)

(Lieu d'opération auxiliaire du point de débarquement aérien des forces des États-Unis)

1. Rampe pour la base de transit aérien [capable d'accueillir 2 avions C-5]
2. Pistes de raccordement
3. Installations pour la base de transit aérien (cargaison et gestion du matériel)
4. Zone et terminal pour les passagers
5. Zone d'hébergement d'urgence [accueillant jusqu'à 550 personnes]
6. Extensions du terminal et des lignes ferroviaires
7. Amélioration de l'antiterrorisme et de la protection des forces
8. Zone de cargaison dangereuse, de gestion des munitions et de préparation des munitions [capable d'accueillir un avion C-5, y compris un poids net d'explosifs allant jusqu'à 30 000 livres]

Base aérienne de Miroslawiec

(Lieu d'opération auxiliaire pour les VAT des forces des États-Unis)

1. Abris pour les VAT [accueillant jusqu'à 12 VAT]
2. Aires pour les postes de pilotage des VAT
3. Amélioration de l'antiterrorisme et de la protection des forces
4. Zone de communication au sol et de collecte des données
5. Infrastructure pour les communications
6. Zone de préparation des munitions [capable d'accueillir un poids net d'explosifs allant jusqu'à 30 000 livres]
7. Zone de stockage des munitions [capable d'accueillir un poids net d'explosifs allant jusqu'à 200 000 livres]
8. Zone de cargaison dangereuse [capable d'accueillir un avion C-5 et un poids net d'explosifs allant jusqu'à 30 000 livres]
9. Zone d'hébergement d'urgence [accueillant jusqu'à 550 personnes]
10. Installation des opérations de l'escadron des VAT
11. Armurerie
12. Centre sportif

Base aérienne de Dęblin

(Lieu d'opération auxiliaire pour les VAT des forces des États-Unis)

1. Installation des opérations de l'escadron des VAT
2. Rampe pour les VAT [accueillant jusqu'à 12 VAT]
3. Pistes parallèles et de raccordement [pour la rampe et les abris des VAT]
4. Abris pour les VAT [accueillant jusqu'à 12 VAT]
5. Aires pour les postes de pilotage des VAT
6. Amélioration de l'antiterrorisme et de la protection des forces
7. Zone de communication au sol et de collecte des données
8. Infrastructure pour les communications
9. Zone de préparation des munitions [capable d'accueillir un poids net d'explosifs allant jusqu'à 30 000 livres]
10. Zone de stockage des munitions
[capable d'accueillir un poids net d'explosifs allant jusqu'à 25 000 livres dans les limites du site]
11. Zone de cargaison dangereuse [capable d'accueillir un aéronef C-5 et un poids net d'explosifs allant jusqu'à 30 000 livres]
12. Zone d'hébergement d'urgence [accueillant jusqu'à 550 personnes]